GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Uppsala Universitets Bibliotek
Sv. avd.
Sv. litt.
Rom

Ett Brefkuvert.

NOVELL

AF

INGA SCHENFELT (ELSA).

STOCKHOLM.
A.E. Liljestrands Förlag.

Pris 1:50.

A. L. Normans Boktr. Aktieb.

ETT BREFKUVERT.

NOVELL

AF

INGA SCHENFELT (ELSA).

STOCKHOLM.
A. E. LILJESTRANDS FÖRLAG.

STOCKHOLM
ASSOCIATIONS-BOKTRYCKERIET
1880.

Tre unga flickor.

Carmine, Doroté och Brigitta voro systrar, något litet emanciperade och enligt tidens fordringar ganska väl utrustade unga damer om tjugoett, nitton och sjutton år. De hade vissa små talanger afsedda för ett finare sällskapslif och sågo rätt bra ut, men med hvar sin olika prägel.

Carmine, den äldsta, var ljus, lång och smärt, utmärkte sig genom fin, hvit hy, mycken slughet och beräkning. Doroté var mindre till figuren, cendré, med lifligare väsende, öppnare och tillgängligare natur. Brigittas utseende skilde sig alldeles från systrarnes. Hon var en liffull brunett med skiftande lynne, häftig och nyckfull, ensam af dem om att kunna kallas *vacker,* samt röjde en blifvande ovanlig energie.

I ett fall fans dock full öfverensstämmelse mellan dem — de voro synbarligen missnöjda med sin tillvaro.

En dag under högsommaren, då de sutto tillsammans i sin fars vackra trädgård och hade tråkigt, fastän allt omkring dem var behagligt, utbrast Carmine, afbrytande en lång stunds tystnad:

— Vet ni hvad, flickor?

— Nej, — svarade Doroté och blickade frågande upp från en roman, i hvilken hon läste.

— Nu kommer något »extra ordinärt», det ser jag på Carmines ögon, — utropade Brigitta.

— Jag har fått en idé, en öfverlagd idé, systrar, och den är mycket riktigt »extra ordinär», eller hvarför icke »non plus ultra», Britten, hör bara! — Carmine blinkade tätt och slugt med sina små, ljusa och glänsande ögon. — Vi skola *ut,* flickor!

— Ut? — sade Doroté, som för tillfället var något tankspridd. — Äro vi då nu inne?

— Jag förstår dig, visaste bland jungfrur, käraste syster! Ja, ut, ut i vida verlden måste vi. Det här blir outhärdligt i längden. Tänk bara — inga nöjen på detta tråkiga landet, och mamma som ideligen talar om kycklingar, ostar, linland och blångarnsväfvar. Stackars mamma har måst lära sig allt sådant, sedan vi kommo hit till den här förvisningsorten från det sköna lifvet i staden . . . och pappa som lefver endast för sina mossodlingar, kalfvar och takspånsfabrik . . . och *så vi* som gå här — ena fjollor, ena ömkliga varelser, bundna af jag vet ej hvilka band, men säkert är, att fångar äro vi . . . alldeles som om *vi* ej skulle duga till att blifva sjelfständiga väsenden. — Brigitta, den sjuttonåriga rebellen, hade rest sin höga, starkt byggda gestalt, hennes kinder brunno och ögonen, svarta som natten, blixtrade af mod. Carmine log förnöjd, men Doroté såg tvekande på sina systrar och sade stilla:

— Hvad tänken I på? Visserligen är här föga roligt, och jag har ingenting emot Carmines förslag mer än det, att våra föräldrar nog ej gå in på det, och hvad skulle *vi* egentligen taga oss till *ute?*

— *Far* och *mor* få nu för tiden lof att foga

sig, — menade Carmine, — och oss må det stå fritt att hvar för sig välja verkningskrets. Jag vill tillbringa ett par år i Schweitz och sedan blifva lärarinna i ett förnämt hus; kanske stannar jag derute. Låt nu höra edra planer!

— Jag, — svarade Brigitta, som var allt för liflig att invänta den äldre systerns svar, — är af naturen ett handelsgeni, det känner jag på mig. Att börja med blir jag handelsexpedit åt någon större firma i Göteborg, som drifver affärer med siden. Jag vill se den, som kan stå emot de profver, jag framvisar. Åh, jag skall förtrolla handlandena i småstäderna. De skola köpa upp allt hvad de ega, blott jag ser på dem — lita på det! Nå, Doroté, jag visste du behöfde tid till öfverläggning. Låt nu höra *din* mening.

— Jag blir helst bankkamrer, ty de hafva goda löner och få arbetstimmar; sålunda blir jag stadigvarande stadsbo och får tillfälle att bevista många nöjen.

— Sagdt och bestämdt, — afslutade Carmine öfverläggningen, — men ännu en sak: hvem af oss är lämpligast att härom underrätta våra föräldrar?

— Jag, naturligtvis! Ni andra ären riktiga krukor i så fall, men jag är aldrig rädd, — förklarade Brigitta.

Det drog dock längre ut på tiden än de ifriga unga damerna afsett, innan deras hjeltemodiga beslut lämpligen kunde meddelas. De borde ju passa på »då pappa var vid aldra bästa lynne» — förmanade

Carmine — och nu inträffade än främmande, än »Tycho-Brahe-dagar» då vagnshästarne blifvit halta, oxarne voro »modstulna», rågen nerslagen af hagelbyar med mera sådant, som ständigt oroar jordbrukaren, och pappa gick omkring med åskmoln öfver sin rödlätta fysionomi; man måste hafva tålamod tills alla oväder gått öfver.

Föräldrarne till dessa tre flickor voro kommerserådet Isak Alls — nu mera landtbrukare och egare af diverse hemman, qvarn och sågverk i det bördiga Östergötland — samt hans hustru Beata. De äro med några få penndrag tecknade. Isak Alls var son af en tarflig landthandlande, hade genomgått några klasser vid ett elementarläroverk, men, då han befans sakna läshufvud, togs han ifrån den »lärda vägen» och kom såsom biträde hos en diversehandlande i en större stad, just i sitt element. Han förstod att snart tillvinna sig principalens gunst, blef såsom ännu helt ung dennes kompanjon och slutligen äfven hans måg.

Fru Beata var aldrig någon skönhet, men hennes man var ej heller någonsin svag för det sköna. Det fordrades långt reelare och solidare egenskaper till att väcka hans sympatier, och sådana vann han genom sitt giftermål med enda barnet i det hus, dit ödets nyckfulla gudinna af stor gunst fört honom.

Svärfadern dog plötsligt i sina ännu kraftfulla år och efterlemnade en betydlig förmögenhet till sin öfverlycklige måg.

Men sedan han på detta beqväma sätt vunnit rikedom, vaknade ett annat begär — fåfängan. Hans önskningsmål blef nu att få tillträde icke allenast i

stadens finaste handelssocietet, utan äfven några trappsteg högre upp, och han tillgrep de enda *höjande* medel, *han* förstod, för att vinna ändamålet, nemligen att utveckla en lyx, som gerna kunde kallas öfverdådig; han ansåg sig derjemte böra undvika gamla umgängesvänner och insåg icke, att detta var tvenne stora missgrepp, då det förra väckte en viss afund och det senare förekom minst sagdt löjligt. Dessa tvenne intryck voro egnade att snarare aflägsna från än närma till önskningsmålet.

Emellertid glänste hela hans hus, formligen öfverlastadt med prakt och prål, men endast han sjelf och hans familj speglade sig i denna glans, och förgäfves väntade man på en efterlängtad beundran af dem, han i sin tur afundades deras högre samhällsställning. Då svor han en dag samhället sitt hat och drog med all sin stråt åstad till landsorten, föregifvande att han tröttnat vid stadens buller och ville slå sig i ro. Nu gick det också bättre. Här väckte han genast uppseende genom eleganta ekipager, dyrbara möbler och sina ytterst modernt utstyrda damer. För öfrigt är ej mycket att om honom tillägga; han var på det hela en godmodig och oförarglig man, men utan förmåga att höja sitt intresse öfver hvad redan är antydt — fåfängan var den enda sporre, som kunde föra hans tankar utom den rödmålade grind, hvilken skilde hans egor från grannens.

Fru Beata var svårare att lära känna i grund och botten än hennes man. Hon var djup som hafvet, fastän hon föreföll vara endast sin kära mans trogna eko.

Slutligen kom en dag med soliga anleten på far och mor.

— Nu, Britten lilla, — sade Carmine, — är tiden inne. Kasta nu fram vår afsigt, men håll ej länge på första gången; då kunde det hända, att pappa får sin mani att fatta *orubbliga föresatser,* och se'n blefve det ett fasligt besvär att få dem ur vägen.

— Var inte orolig, du, jag skall gå raskt men kort till väga; det brukar slå an på pappa-mannen.

Just som kommerserådet höll på att taga sista klunken af sin kära qvälltuting, hördes en liten affekterad hostning från »triumviratet» borta i salshörnet.

— Pappa lille! — började Brigitta med lekfull min och stämma. — Vet du hvad?

— Nej, min själ jag vet det aldra ringaste grand. Nå, hvad vill pullan? Inga anfall mot kassan, hoppas jag, grödan tycks bli klen i år . . .

— Tvärt om, tvärt om! Det är snarare meningen att minska dina utgifter — skulle tro det låter höra sig!

— Jaha, bevars! I fall det kom från någon kompetent rådgifvare mot dryga utgifter — det är sjelfva hin hvad en jordbrukare får vidkännas stora afbränningar på allt. Hvad menar jungfru näsperla annars? Kycklingen vill väl inte lära hönan att speka?

— Nej, bevare oss! Kycklingarne önska endast att få pröfva vingarne på egen hand. Vi tre tycka ej om att längre gå så här onyttiga. Tiden är nu sådan, och vi önska skaffa oss oberoende genom egen verksamhet samt hoppas, att pappa ingenting har deremot.

Isak Alls och fru Beata blefvo så förbluffade genom detta tal af deras yngsta dotter, att de knappast kunde få fram ett ord. Slutligen sade kommerserådet:

— Beata, hvad kommer åt barnet?

Britta förekom moderns svar med att låta höra ett klingande skratt; derpå sade hon:

— Det är vårt fulla allvar. Många af våra f. d. skolkamrater äro redan ute, och nu erna vi detsamma. Carmine vill bli guvernant i ett förnämt hus, Doroté föredrager plats i någon bank och jag väljer handelsyrket, ty jag har just lilla pappas affärshufvud, derom har jag alltid varit öfvertygad.

— Mjukaste tjenare, det var något det; — sade kommerserådet och såg halft förargad, halft skämtsam ut. — Men ser ni, mina spekulativa döttrar, af allt detta blir ingenting.

— Säger du det, pappa? Du skall dock snart ändra dig. Betänk då hvilken heder du får af dina döttrar, då de sjelfmant gifva sig ut och skapa sig en egen existens; och hvad du skall kunna blifva rik derigenom. Du har länge nog kostat ut pengar på oss och har intet skäl att vilja hålla på dermed i all tid.

— Jo, jag har det skälet, att det alldeles icke *passar* sig för *er* att komma bort. Sådana der äfventyrligheter äro för fattiga stackare, inte för flickor ur bättre hus. Kom ihåg det! I skolen sediga och vackert gå här hemma, tills himlen skickar er tre äkta män samt tacka mor och far och desslikes vår Herre, som behagat så ställa för eder, att I ej behöfven arbeta för dagligt bröd i främmande hus.

Det skulle just se ut, om jag släppte mina flickor ut som andra äfventyrerskor . . . jo, jag tackar jag. Nej, mina pullor små! — Derpå tog han upp sin börs och vände sig till frun, yttrande:

— Se här, Beata! Tag dessa femton kronor, köp »safirgarn» eller hvad pocker det heter, och tyg och virkkrokar, så att de få peta med sådant der, tills någon fastnar på kroken, som tager hand om de vildhjernorna.

— Vi ärna visst inte gifta oss, — förklarade Brigitta.

— Det få vi se, om löjtnant Priffenfelt kommer. Tänk bara på hans charmanta hästar och söta mustacher.

— Fy, pappa! Hvad behöfva vi hans hästar. Vi åka ju efter dina vackra skymlar, som vore vi prinsessor — nej, vi vilja gifva oss ut i stället för att gifta oss.

— Tre unga flickor, som inte vilja gifta sig . . . Pr-r-r-r, ha ha ha! — Kommerserådet höll sina knubbiga händer för den runda magen och skrattade ännu sedan han stigit öfver tröskeln till tamburen.

Kommerserådinnan, som förut endast med förundrade blickar på sina döttrar och med gillande miner och nickningar åt sin herr man, gifvit sin mening till känna, vidtog nu ämnet.

— Men gudbevar's flickor, hvarifrån hafven I fått sådana tokerier? Hvilka kunna hafva det bättre eller roligare än ni, barn? Allt hvad I önsken, fån I; frihet att använda tiden hafven I. Det är otacksamt att ej värdera så stora fördelar, och jag måste säga, att jag trodde er alla om mera förstånd. Tala

aldrig mera så oförnuftigt! Men säg mig nu, hvilken har kommit på detta dårhusmessiga påhitt? Inte kan det vara lilla pullan Britten?

— Nej, — sade Carmine med en högtidlig betoning af orden, — det är din äldsta dotter, mamma! och jag frångår aldrig, att vi dels hafva tråkigt i hemmet och dels äro ömkliga, ofria varelser, som gå här utan mål eller ändamål. »*Han är sin fars son*», brukar man säga om odågor till söner, som gå hemma hos föräldrarne och vegetera, emedan de äro för dumma eller för lata att åtaga sig något. Precis det samma gäller nu mera om döttrarne, och det är alls ingen lycka att kunna föras till denna kategori. *Vi* kunna det nu.

— Se der ha vi det! Den olyckliga emancipationsvurmen har just sådana följder, men kommen blott ihåg, att något så befängdt får ej hafva insteg i vårt hus. Ingen ärbar flicka omfattar dessa nya, galna och opraktiska försök, hvilka äro bra för fattigt och simpelt folk, som ändå måste taga sig för hvad arbete som helst, men som pappa sade: det passar ej för »gentilt folk», och hans råd måsten I lyda. I morgon resa vi in till staden och välja ut tapisseriarbeten. Det är ej för snart att börja med julklapparne. *Vi* kunna det i god tid och behöfva ej hafva brådtom och nattvak in på tiden. — Kommerserådinnan steg upp för att gå ut ur rummet, men Carmine hade ock rest sig. Det flammade en blek rodnad på hennes vanligen hvita kinder, sitt långa ljusa hår strök hon högt tillbaka öfver pannan och hon såg stolt och befallande ut då hon sade:

— Låt mig säga ännu några ord: Både mamma och pappa regeras ännu af gamla inbillningar, simpla fördomar. *Vi* höra till den nya tiden och måste följa dess kompass, som leder åt fri, sjelfständig verksamhet för alla. Visserligen är det sant, att vi kunna gå här och hoppas på att en eller annan friare slutligen, lockad af pappas penningar, förlossar oss från det närvarande obetydliga lif vi föra. Men hvad ser mamma för härlighet deri? Mamma inbillar inte mig att mamma sjelf är lycklig . . . Ärligt sagdt, så inte ville jag vara gift med pappa eller hans like, nej, det vore måttlig lycka minsann, fastän han nog har goda sidor han också. Tänk nu på, mamma lilla, att här komma några unga män, som göra sig till och lyckas visa sig ofantligt förtjusta i flickorna Alls samt synas rätt hyggliga. Hvem vet dock hvad de egentligen gå för? Vi känna dem föga och kunna icke lära känna dem under deras roll som tillbedjare, då naturligtvis alla brister skylas. Kände väl mamma pappa och hade mamma gift sig med honom, om mamma gjort det? Mamma slipper svara, jag vet hvad jag vet ändå . . . Nåväl, om vi då råka ut för att få män, som genom utsväfvande lefnad o. m. d. förstört sin hälsa till kropp och själ, som taga oss för penningar och sedan akta oss ringa, kanske slösa bort hvad våra föräldrar lemnat oss och . . . Gud vet allt hvad som kan hända! Visst är det en oskattbar lycka! Nej långt bättre då att lita på sig sjelf, att komma ut i verlden, i beröring med menniskor, i arbete och att se sig om. Vill man då föredraga att gifta sig, blir det långt lättare att pröfva innan man antager ett anbud; men man har annat att

tänka på då än pjollra och svärma, såsom gamla verldens romanhjeltinnor, för hvilken *Adonis* ödet behagar låta oss möta. Och nu, mamma lilla, får jag väl låta dig gå. Jag ville blott säga dig vår bestämda mening och visa, att den ej är utan grund. Du gillar oss i det mesta, men du slipper säga oss det, ty det vore majestätsbrott . . . — Under det Carmine slutade sitt tal, hade gumman Alls så smått trippat mot dörren, hon *ville* verkligen inte svara på det hon hört, men kommen väl ut öppnade hon åter på dörren och sade allvarsamt:

— Kom i håg att i morgon resa vi in till staden.

— Hjertans gerna! — sade Carmine med ett triumferande leende, derpå fingo hennes systrar en frågande blick och de stodo just väntande på att få tala.

— Du är gudomlig! — utbrast Brigitta och räckte henne handen.

— Du borde komma in i riksdagens första kammare, — förklarade Doroté.

— Lefve Carmine Alls, hurra! Hon har tolkat pluralitetens mening. Ja, *ut* skola vi! — jublade Brigitta i barnslig yra, men i hennes mörka ögon sköt en låga fram, som talade om trots och djupt groende allvar. Doroté var den mest sansade, men nu hof äfven hon under ett muntert skratt upp sin röst:

— Löjtnant Priffenfelts *söta* mustacher, har ni någonsin hört så äckligt? Nej, mon cher père! Den puffen gjorde ingen lycka, ut skola vi!

Det drog nu en tid om under hvilken de tre

systrarna sutto lydiga och stilla vid tapisserisömmen, inom sig likväl uppgörande många planer för utförandet af sina önskningar.

Bundsförvandten.

En dag under påföljande vår fick kommerserådet emottaga besök af sin bästa vän från skoltiden, nu mera professor vid ett af våra universitet, Holger, som blifvit en lärd och namnkunnig man. De båda herrarne hade icke sett hvarandra sedan de voro klasskamrater vid H—s elementarläroverk, då de nu oförmodadt sammanträffade på ett hotell i Linköping och återknöto bekantskapen. Detta var en eröfring att göra, tyckte kommerserådet, då det var honom bekant, att Holger icke allenast vunnit stort och fördelaktigt rykte, utan äfven egde förmögenhet, något ännu mer rekommenderande i Alls ögon. Det var just något som smickrade fåfängan att kunna säga: »min vän, professor Holger gjorde mig nöjet tillbringa» etc. Alltså inbjöds denne på det förbindligaste, och som han var en stor vän af naturen och landet, förbisåg han att den forna kamraten föga sympatiserade med honom samt beslöt tillbringa några dagar på »Stureberg», så kallades Allska egendomen.

Professor Holger var en enkel, välvillig och fördomsfri man, som följaktligen föredrog att helt stilla och obemärkt njuta af landtlifvets och sommarens behag samt undanbad sig allt bråk med att inbjuda

grannarne o. d., hvilket återigen blef en missräkning för kommerserådet, då han just önskat ställa till ett yppigt kalas för att briljera med sin celebre gäst.

— Nej, nej, kära bror, — förklarade professorn, — intet krus, annars reser jag bums, jag har tillräckligt sällskaplif der hemma . . . här vill jag andas landtluft, se träd, gräs och blommor, höra fogelsång sådant är härligt för mig. — Kommerserådet kunde ej rätt fatta sin väns smak. — Det är väl en följd af all lärdom han pluggat i sig, stackars Holger — tänkte han, fjeskade och bugade och sökte vara oändligt älskvärd, men Holger sade en dag till honom:

— Låt bli det der, jag får verkligen ondt i *min* rygg, då jag ser hur du böjer *din*. Inte behöfver du vara så förbaskadt krypande för en gammal skolkamrat. Jag bockar mig ej hälften så djupt för sjelfva kungen. Tag mig nu under armen och låt oss gå ut åt din björkhage, der doftar så skönt och så kunna vi ostörda samtala. Jag måste säga dig, bror att jag tycker mycket om dina flickor: det är ruter i dem och det kan blifva något af dem, men de böra inte gå här hemma i overksamhet . . . — Vid detta yttrande ryckte kommerserådet till som stungen af ett bi, han afbröt vännen och frågade med oförställd förskräckelse, hvad han menade. Professorn hade någon föregående dag, då hans vän var upptagen af göromål, sällskapat med de unga flickorna. Hans öppna och vänliga sätt intog dem genast och snart egde han äfven deras förtroende. Carmine, som alltid var snarfyndig och beräknande, omfattade ögonblickligen tillfället att få höra hans åsigter angående deras önskningar, hvilka professorn å sin sida icke

ogillade, möjligen till någon del derföre att han redan insett huru *i det hemmet* icke fans just den anda, som bildar unga qvinnor. Han beslöt träda på de unga flickornas sida och helt händelsevis framkalla ett resonnemang i ämnet med deras far.

— Jo, — sade han nu, — jag tycker mig redan hafva upptäckt, att de äro kraftfulla beslutsamma naturer med förmåga till sjelfständig verksamhet, och sådana är det skada att icke få ut i det praktiska lifvet. De finna sig heller aldrig rätt belåtna att icke få utveckla inneboende anlag och slutligen blifva nödsakade att gifta sig med snart sagdt förste friare för att sedan dragas med hvad ödet, i skepnad af denne individ, bringar dem för framtiden. Vi skola tänka oss, att hvar helst en lifskraft finnes, arbetar den sig ut, men hindras den i sin naturliga utveckling, blir den bara hugskott; de bästa förmågor förspillas genom brist på tjenlig näring, och här gå nu dina snälla flickor utan ringaste grand, som kan tillfredställa en sund qvinnosjäl. Det inser du nog vid närmare eftertanke.

Nu glömde kommerserådet all kruserlighet och svarade med högst missnöjd röst:

— Nej, min själ och lif, bror, om jag det begriper! Skulle *mina* flickor, som, Gud vare lof, ej behöfva lägga två strån i kors, ut och tjena, tycker du? Hafva de ej att sysselsätta sig med, som kan tillfredsställa bildade flickor: de få ju läsa, de spela ju fortepiano, de brodera och virka — allt med ett ord som hör till *fina flickor,* och dessutom skola vi väl veta, hvad qvinnans värdighet är. Inte består den i att ge sig ut på egen hand bland främmande

menniskor, bland karlar och deltaga i deras arbeten, som gudbevars den galna emancipationen påvisar. Nej, bror! ärbara flickor äro mina döttrar och jag vill ej tillråda dem att blifva några äfventyrerskor som de simpla och fattiga, arbetande flickorna. — Kommerserådet var blossande röd och rigtigt drog efter andan, då han slutat denna sin utgjutelse, men professorn endast småskrattade.

— Det var fasligt hvad bror tager hett uti, — sade han lugnt, — nu vill jag endast säga dig mina tankar om saken, den vi se mycket olika, tycks det. Först så är allt det der, *du* anser nog för bildade flickor, mycket godt och väl att *kunna* för att göra lifvet vid lediga stunder behagligt . . . det pryder hemmet så väl som qvinnan, men hvarken du eller jag eller någon verkligt lefvande, tänkande menniska kan finna sig till freds med detta såsom lefnadsmål. Låt mig se, de sy en soffkudde, sitta och peta i lång tid med garn och perlor, anstränga ögonen och böja ryggen; nå, så blir det en mycket grann kudde, som står på parad i förmakssoffan. Den duger ej till och är dessutom för dyr att hvila hufvudet emot, den är *utan* nytta, blekes ut af solen och blir ful fort nog. Ungefär likaså är det med det öfriga: de läsa en roman gråta eller le åt händelserna, som skildrats, bli svärmiska och drömma om romanhjeltar eller i bästa fall glömma hvad de läst; de spela en aria för edra gäster, som prata öfverljudt under tiden och sedan tacka för det »förtjusande» föredraget. Det måste visst vara mycken tillfredställelse deri, eller hur? Slutligen talar du om qvinlig värdighet. Ack, min gode bror, vi måste skilja på den slags värdig-

het, som *klädes på dem* och den *verkliga*. Hvarje dygdig qvinna för sin värdighet med sig, hvilket läge hon än innehar; hon behöfver ej gå omvägar för att ej möta oss, ej beräkna miner eller rörelser, ej vandra som en spökrädd genom lifvet, ej frukta att trotsa en del enfaldiga fördomar. Hon har egentligen aldrig behöft frukta *något*, då hon sjelf är skuldfri, och ännu mindre behöfves det nu, då hon har tidens anda till skydd mot elaka uttydningar; derför må ungdomen gerna ut. Var säker att dina flickor blifva ännu *värdigare* om de få lita på sig sjelfva. Men nu nog härom. Säg mig, hur kom det till, att du flyttade från Göteborg? Kanske du har slägt och vänner i denna orten?

Kommerserådet hade nu hunnit lugna sig och menade i all tysthet, att hans vän var högst besynnerlig, men säkert ändock ej kunde hafva någon ovänlig afsigt med sitt tal, hvarföre man icke borde räkna så noga. Derföre svarade han helt förtroligt:

— Ja, för dig kan jag väl säga rent ut; det förargade mig, att fastän jag bringat mig upp till rikedom och höll ett lika fint hus, ekipager och allt sådant som någon, så fingo vi ändå ej komma med i en bättre societet än der fattiga simpla harkrankar utgjorde majoriteten. Jag skall säga dig att jag gjorde några små försök . . . men, . . . men det gick förbaskadt trögt och så blef jag rasande; för en ann kan väl vara så god som en ann, fast man varit endast minuthandlande.

— Och så gick du åstad och köpte egendom här, och här gick det som en dans in i den »bättre» societeten, och så är du belåten. Är det ej så?

— Jo, jo, alldeles, alldeles bror!

— Hm, hm! Nå, har du då mycket roligare tillsammans med dina grannar kaptenen, häradshöfdingen, baronen och hvad allt de äro för något, än med dina yrkesbröder i staden Linköping.

— Åh, inte precis *det,* uppriktigt sagdt, men se det är ju ändå fint folk, som har anseende, och, och det tycker man är roligt, förstår bror!

— Knappt nog förstår jag det, men i fall jag prompt velat in med sådant folk så . . . ja, ser du hedersbror! man bör i slika förhållanden framför allt akta sig för att väcka *afund* och jag gissar, du briljerade så exellent för att nå ditt mål att . . .

— Ja, ha, du! jag och mina fruntimmers toiletter verkligen öfverglänste en stor del.

— Deri ligger felet. Jag kunde väl tro det. Nej, min kära Alls, man blir ej upptagen i en krets för sådant. Granna kläder kunna hängas på en trädocka och ställas i fönstren i butiker till allmän beundran, vagnar och racehästar åker man gerna efter och ser äfven på dem, men egaren vill man ej bry sig om för hästarnes skull. De afundsjuka hämnas med att göra narr af sådant, de kloka ömka sig deröfver. Nej, vill man skaffa sig verkligt bifall, sådant som förtjenar att egas, då måste man betvinga fördomen med handlingar, som kräfva aktning, och aldrig taga ett enda steg, som närmar sig blott det yttre skenet. Denna väg är visserligen långsammare, men desto säkrare.

— Du måtte väl ej tro, att jag begått några handlingar som, som . . . — invände kommerserådet

förnärmad. Han kunde ej följa sin lärde väns tankeflygt.

— Nej, nej, för all del, det vet jag nog! men det är skilnad på att lefva oförvitligt i vanlig mening och att handla *stort*. Det är åtskilnad på att öfverglänsa andra med yttre prål, som visar, att vi äro stolta öfver det vi ega, eller att *använda* det egda *så väl*, att glansen utgår från dess verkningar. Den som är rik har många utvägar att utmärka sig, men han bör icke välja någon, som har utmärkelse till mål. Det gifves andra, hvilka göra honom långt lyckligare.

Professorn tystnade; han märkte allt för tydligt, huru föga han blef förstådd, och kastade derföre om samtalet på andra ämnen, men allt emellanåt framkastade han exempel på huru unga flickor ur de bästa kretsar voro borta och sökte sysselsättning utom hemmet, ty det var hans bestämda afsigt att hjelpa de unga flickorna Alls ur buren, och då han omöjligt kunde få sin vän att gå in på dessa idéer, tänkte han med en suck:

— Min kära Isak Alls! du är dig fullkomligt lik, som då vi i skolan, i anledning af dina initialer m. m. kallade dig »*Intet Alls*» och det blir du väl så länge du lefver.

En stund vandrade de tysta. Kommerserådet kände sig icke rigtigt väl stämd; det förekom honom som om luften varit tryckande. Professorn deremot funderade på en krigslist emot sin värds fördomar, något svepskäl, som kunde slå in på de idéer, han ville besegra, och trodde sig slutligen hafva funnit

ett sådant. Han stannade derföre plötsligt och utbrast med öfvertygelsens värma:

— Det är min själ säkert, bror, att bodde jag här och hade döttrar, som inte skäms för sig, såsom du har, så *skulle* de ut i alla fall, ty . . . — fortsättningen afbröts här af ett ljud, liknande det visen i en bikupa låter höra strax förr än en svärm skall flyga ut: »ut, ut, ut, ut.» De båda herrarna sågo sig omkring med förvåning; ljudet tycktes komma från höjden.

— Hör du, — småskrattade professorn, — sjelfva foglarne instämma med mig.

— Ja, men jag tror ej på *foglalåt,* — förklarade Alls och såg upp i de löfrika trädkronorna — tusan må veta hvad det var för en sorts fogel. Om jag bara visste det, skulle jag lära honom sjunga en annan visa . . .

»Qua, qva, qva . . .» hördes det åter på bispråket.

— Sade jag inte det — jubilerade Alls och vände sig triumferande till sin vän — qvar ska' de stanna ändå bror.

»Inte alls, inte alls, inte alls,» hördes det nu med en papegojas röst och från samma håll.

— Jag menar sjelfva den och den sitter i träden. — Alls vardt pionröd ända upp i hårfästet och började slå med sin spanskrörkäpp i trädstammarne, medan professorn förundrad och högligen road brast ut i ett hjertligt skratt. Ingenting vidare hördes sedan af, men Alls var retad och började söka i trädtopparne, uppsträckande sin lilla klotrunda kropp och böjande sin feta nacke tillbaka så mycket som möjligt för att kunna bättre se uppåt.

— Reda ska' jag vid Hakonfjeld ha' på det här spektaklet, — sade han, — fördöme mig hänger icke der ett par stöflar, ett par ben, ett par . . . Ha', hvad är du för en lymmel? Ner med dig på minuten, annars går jag efter min bössa och skjuter dig din roffogel, hör du! skrek han, men stöflarne etc. syntes i stället stiga i höjden och kort derefter vaggade trädtoppen hit och dit, en arm och en hand, hållande en hvit näsduk, som fladdrade för vinden, svängde ikring och en barnstämma gallskrek:

— Hurra för morbror Alls!

Något blidkad började kommerserådet skratta.

— Jag kunde, min själ, just tro, att det var du, din lymmel. Sluta nu komedien och gå varliga neder, så att jag slipper benbrott och elände i huset. — Vändande sig till sin förvånade vän, professorn, tillade han upplysande:

— Jag visste icke, att den göken var kommen hit, det måtte skett sedan vi gingo ut. Han är en fattig sate, slägt med min fru, en liflig, kry pojke, som vi ibland af barmhertighet hafva här, men han är så full af upptåg, att ingen kan freda sig för hans pojkstreck. — Gossen, som emellertid stigit ner på marken, helsade nu med ett par komiska bugningar på de båda herrarne och satte så af i vildaste språng mot hemmet. Som han härstammade från samma stad, der Isak Alls gjort sina föga lysande studier, är troligt, att han hört någon från den tiden omtala, att man kallat numera kommerserådet såsom förut är nämndt: »Intet Alls».

Äfven de båda herrarne begåfvo sig nu, men i sakta mak, mot kommerserådets ståtliga hem och, då

de kommit dit, hade den unge slägtingen, hvars namn var Göran Käller, redan hunnit med en hel del upptåg. Bandhunden var lössläppt och hade i glädjen öfver en så ovanlig frihet bitit ihjäl ett lam; i hönshuset hade Göran varit och kört ut de af lätt begripliga skäl instängda individerna ur tuppens harem, och då husets döttrar kommo in från jagten efter de halft dödskrämda hönsen, fann Carmine hälften af den virkning hon haft i arbete upprifven, Brigittas broderi var inkiladt i kakelugnsnischen och Dorotés nyss afslutade bref till en väninna i Göteborg öfverkorsadt med bläck samt tillökt med latinska glosor i alla kanter.

Tre år efter det att det nedskrifna passerat, göra vi en ny bekantskap, Konstantin Deviner. — Ja — han var tjugofem år, nyligen, efter slutad kansliexamen utgången från Upsala universitet. Han hade fått någon anställning i en småstad, der han på grund af sin fars solida affärsställning rangerat sig helt komfortabelt. Lutande hufvudet i händerna och hvilande armbågarne mot ett elegant skrifbord se vi honom i hans hem, försjunken uti djupa funderingar.

Framför honom ligger ett öppnadt bretkuvert, hvilket han för tredje gången närmar intill lampan och noggrant betraktar.

— En särdeles prydlig och lätt handstil, — säger han, — utanskriften *obestridligen* till mig, poststämpeln otydlig, obegripligt! — Hans unga, intelligenta ansigte antager allt mer och mer ett uttryck af förundran. Detta kuvert var ankommet för circa

femton minuter sedan och . . . fullkomligt *utan innehåll* samt stilen honom obekant och likväl måste afsändaren känna till såväl *att* som *hvar* han fans, oaktadt han endast i åtta dagar haft sin nuvarande adress.

Under denna korta tid hade vår kanslist funnit sig tämligen missbelåten. Lifvet i Upsala och Stockholm, der hans föräldrahem var, kunde också ej annat än skämma bort en lefnadsglad ung mans smak och stegra hans fordringar.

— Hvad skall jag taga mig till i denna vrå, — tänkte han ibland, — lefva i flydda fröjder . . . det duger möjligen för ålderdomen men ej för mig. Om det vore möjligt att i denna verldslifvets stillastående vattenpöl finna det aldra ringaste pikanta äfventyr eller någon *lyftning* för sinnet! Fåfängt! . . . En sådan önskan realiseras ej bland tråkigt hederliga borgare, gamla tanter som vagga sig fram mellan kafferepen, unga flickor som tissla och tassla i vrårna, skyggt blickande på sned då man nalkas dem och slutligen . . . unge män, som . . . nå ja! allt nog: ingen gentilesse, ingen »ton», ingen »takt», ej ens någon »stil», ehuru detta ord ständigt användes, t. o. m. angående vår Herres väderlek, då den faller i smaken och, och . . . och . . . hvad i alla helgons namn skall man taga sig till? — Just som han nyss förut slutade denna monolog, anlände det tomma brefkuvertet, och nu lägger han det åter ifrån sig för att ännu en gång genomgå listan på de bekanta, som möjligen kunnat hafva för afsigt att sända honom ett bref, men glömt det qvar och skickat endast omslaget.

Nu hördes tamburklockan, han skyndar ut att öppna.

— Ett telegram! Hvad står på? Måtte väl inte vara något illa der hemma! — Konstantin har föräldrar och syskon, dem han älskar högt . . . hans hjerta bäfvade, så skrämd blef han, ty han var liflig, känslig. — Får jag kanske nu en sorg! — tänkte han och vid denna föreställning blef hans samvete oroligt. Han hade ju nyss klagat utan giltigt skäl öfver sitt nu varande lif. Första blicken på papperet lugnade dock alla farhågor, ett intresseradt leende flög öfver hans anletsdrag.

— Det här är just hvad jag önskat mig: En lustig hvirfvelvind i vindstillan — och så läste han högt följande från staden L—ng expedierade telegram:

»Ett bref, som genom ett olyckligt misstag blifvit till eder adresseradt, bedja vi, i förlitande på eder heder och humanitet, måtte blifva ögonblickligen oss återsändt.

Skulle Ni redan hafva tagit del af dess innehåll, bönfalles såsom bevis på den största ädelhet och finkänsla om ovilkorlig *tystnad*. Mera till tack och förklaring så snart vi emottagit det *vilsekomna* jemte några ord, som gifva hopp, att ett vänligt afseende fästes vid detta telegram.

Narcisse.»

Konstantin lät höra ett lätt, nästan barnsligt skratt, det gick i en helt olika tonart med hans föregående sardoniska reflektioner; nu var han genast inne i sitt naturliga lynne.

— Ja, nog blir jag tystlåten som en kyrkmur;

det hade ej behöfts hälften så många ord för att få mig dertill — äfven om jag erhållit det bref, vid hvilket en sådan vigt fästes, men huru nu kunna öfvertyga denne *Narcisse*, att brefvet aldrig kommit mig till handa och . . . ja, jag måste erkänna, att min nyfikenhet blifvit i hög grad väckt. Hvem har då adresseradt kuvertet till mig? Var det, *måste* det ej vara någon som skrifvit till mig och hvar har detta bref hamnat? Man kan blifva konfys af mindre. Låt mig se, hur skall jag nu svara? Det bör ske mycket fiffigt, om jag skall kunna vänta få ljus i saken . . . och det *vill* jag hafva, och hvad Konstantin Deviner vill, det står fast. Låt mig se, först vill jag sända ett telegram. — Han skref skyndsamt följande:

»Var lugn! Brefvets innehåll blifver ej af mig missbrukadt, men jag anhåller att det, som blifvit skrifvet till mig och glömdt, skyndsamt hitsändes.

Konstantin Deviner.»

Då detta blifvit med uppassaren afsändt till telegrafkontoret, gick han till hvila, lemnande gissningarne åt morgondagen. Efter en ungdomligt god och drömfri sömn uppvaknade vår hjelte vid friskt humör: han hade ju nu något att vänta på, som retade nyfikenhet och inbillning, ett pepparkorn, som satte smak på den i hans tycke så förhatliga stilla hvardagligheten.

Dagen föreföll honom dock lång, medan han otåligt väntade på aftonpostens ankomst.

Konstantin var icke till öfverdrift road af arbete, derföre begagnade han sig dess mer af lifliga naturers

vanligen åtföljande förmåga att låta sådant gå raskt undan, hvarigenom en stor del af dagen blef honom öfrig att använda efter behag, men huru? Han promenerade, han läste tidningar och någon stund i en roman, han musicerade på ett hyrdt pianino, som syntes föga konstrueradt för att vara stämdt och derigenom kom hans fina öra att stämma honom sjelf till missljud. Endast ett par visiter hade han gjort och derefter blifvit bortbjuden många aftnar, men med sina glada studentkamrater och den eleganta Stockholms-societeten i lifligt minne fann han sig föga animerad att oftare söka sina nya bekantskaper.

Ändtligen nalkades posttimman. Konstantins uppassare var ålagd att ej försumma ett ögonblick och infann sig tio minuter före postkontorets öppnande utanför luckan. Tjugo minuter derefter mottog hans herre tvenne bref.

— Nå, i dag har jag intet *tomt* kuvert, — sade han, lade undan det ena brefvet efter en likgiltig blick derpå och klippte hastigt upp det andra, som innehöll endast följande rader:

»Herr Konstantin Deviner!

Tacksam för telegrammet skynda vi meddela, att ingen här skrifvit bref till eder, hvarför vi icke heller hafva något sådant att sända, utan endast försäkra, att det var genom en den mest besynnerliga tillfällighet, som vårt bref fick en origtig utanskrift, samt utbedja oss ånyo, att i fall denna skrifvelse icke redan är på väg hit, den skyndsamt måtte blifva expedierad. I annat fall nödgas vi frukta, att innehållet af edert meddelande per telegraf är af ingen betydelse och

väpna oss emot de följder, som kunna uppstå genom brefvets olyckliga fallande i en fullkomligt okänd persons händer. Om deremot ni hört vår bön och ädelmodigt handlat derefter skola vår tacksamhet och vår högaktning ständigt följa eder.

Ödmjukligen *Narcisse.*»

Konstantin fann sig retad af tonen i detta bref, som anslog ett visst misstroende och var något pockande tillika; och hvarför sökte man ej förklara, *huru* kuvertet kunnat adresseras till honom fastän han var den fullt främmande. Att hela händelsen var ytterst besynnerlig, hade man ej behöft säga: den var det i så hög grad, att *det* genast föll i ögonen.

Förargad satte han genast pennan på papperet och skref.

»Herr Narcisse!

Oaktadt motsägelserna i edert meddelande och det misstroende ni anslår emot en »fullkomligt okänd» person, som likväl måste vara i någon mon bekant för någon i eder omedelbara närhet, då i motsatt fall såväl mitt namn som min adress ej kunnat användas, och fastän man icke uppfyllt min billiga begäran om det bref jag antager varit mig tillämnadt eller förklarar huru detta trassel uppstått, vill jag likväl ej öka eder oro med en tystnad, som af nämde skäl vore fullt berättigad, utan härmed bestämdt förklara, att *jag* icke har något bref att skicka, emedan kuvertet, som var adresserat till mig, var fullkomligt utan innehåll vid dess hitkomst.

Härmed hoppas jag att denna verkligen högst ovan-

liga brefvexling är afslutad. Sök i edra gömmor, så finnes troligen den bortkomna skrifvelsen.

Konstantin Deviner».

Så snart detta bref blifvit afsändt, svalnade genast hans missnöje och han började fundera på, om hela äfventyret härmed vore slut, hvilket han ingalunda önskade; men hvad skulle då nästa bref innehålla? Han företog sig att gå på visiter till borgmästaren, stadsläkaren och den ansenligaste handlanden endast för att förkorta tiden. Han var stundom frestad meddela, hvad som utgjorde föremål för hans flesta tankar och många olika gissningar, men ständigt var det något, som återhöll honom derifrån. »Vänta tills man får se», hviskade det i hans inre. Emellertid hade den lilla pikanta tilldragelsen verkat som ett helsobringande piller på hans lynne; han började känna sig, som man säger, »vid sunda vätskor» och se samhällets brister i en förmildrad dager. Den välvilja, som i landsorten vanligen visas en hygglig främling och som äfven kom honom till del, gjorde väl ock sitt till, och han öfverraskade sig sjelf med att finna borgmästaren ganska treflig som värd, läkaren till och med i viss mon underhållande samt att handlanden Z., hvilken bjöd honom qvar till »soupé en famille», verkligen hade ett »fint» bord, och då denne proponerade att införa herr Deviner hos sin svägerska, en medelålders, rik enka, hvars hus ansågs utgöra medelpunkten för stadens societet, fann han intet skäl att undandraga sig en dylik älskvärdhet.

Derefter dröjde det några dagar utan händelser

för vår hjelte, men slutligen återsåg han den prydliga handstilen och tog skyndsamt del af brefvets innehåll, som var följande:

»Min herre! Ni får ej misstycka oss, om vi i den rysliga oro vi hysa för en kär anförvandt och fruktan för att det bref, som angick den samma, kommit i ogrannlaga persons händer, ej uttryckt oss såsom vi bort. Tyvärr har det ej bringat någon upplysning, att vi följt edert råd att »söka» . . . Gåtan står olöst; hvar detta bref kommit är oförklarligt, då det ej emottagits af er. Ytterligare försäkras nu, att till eder har ingen af oss skrifvit. Den person, som händelsevis visste om eder adress, finnes här ej numera, och skälet hvarför kuvertet sändes er, är lika oförklarligt för oss. Framtiden måste väl med Guds hjelp gifva svar på alla våra frågor. Vi hafva ej skäl betvifla uppriktigheten af edra uppgifter, huru öfverraskande de än voro.

Skulle någonting, är det än så obetydligt, inträffa, som kan hafva sammanhang med denna besynnerliga förveckling, lägga vi på edert hjerta att delgifva oss det och skola i så fall aldrig glömma vår tacksamhetsskuld . . .

Narcisse.»

Konstantin hade efter läsandet af detta bref intet annat att göra än försöka öfverlemna hela den dunkla saken åt glömskan, men försöket att slå bort något, som förefaller oklart, synnerligast då det är af en så egendomlig natur, går ej lätt för sig, och ofta öfverraskades han midt under arbetstimmarne af sin egen tankspriddhet, då de mest olikartade och bisarra

gissningar stulo sig fram för hans inbillning, och efter en veckas förlopp fann han sig så ytterligt retad af att ej oaktadt alla bemödanden förmå jaga dem bort, att han allvarligt började tänka på om intet medel kunde finnas tillgängligt att förströ honom.

Derföre kom en bjudning på stor supé hos den nämda enkefrun just till pass; det blef ju åtminstone *en* aftons förskingring.

Fru Josefine Darling var trettiofem år. Hennes utseende hade ingenting hvad man benämner vackert: ljust hår, ljusa blå ögon, dunkel hy och anletsdrag, hvilkas enda fördelaktiga egenskap var harmoni med hvarandra, och egarinnans öfriga personlighet. Figuren, mera liten än stor, hade redan den för gumman vanliga fylligheten, men med allt detta, som hvar för sig eller sammanlagdt på papperet förekommer föga tillvinnande, var hon dock redan vid en flygtigare bekantskap ganska intagande, och det fans ingen som ej i mer eller mindre grad skänkte henne sitt intresse. Hela staden visste numera, att hon under sin femåriga enkotid haft åtskilliga anbud, hvaribland flera antagliga, till ett förnyadt giftermål, och nu var man öfvertygad om hennes bestämda afsigt att förblifva ensam och fri. Alltså framkallade hon ingen oro eller afund inom sitt eget kön samt undgick derigenom mycket obehag, som vanligen under motsatt förhållande flyter ur oren källa. Derjemte blef Josefine Darling en gifven gunstling hos hela stadens ungdom genom de nöjen hon beredde dem i sitt hem, och hvilka varierade mellan smärre förtroliga och hemtrefliga samqväm och större tillställningar med berättigade anspråk på en festlig

karakter, men under hvilkendera formen de antogo, förstod värdinnan att på ett ypperligt sätt leda tonen från den småsinnade och simpla inblandning, som annars ofta smyger sitt gift uti nöjenas glädjebägare. Sjelf begåfvad med ett ljust förstånd, en fin smak och ett sätt att vara, som på en gång var älskvärdt och dock ingaf respekt hos de själar, som stodo under henne, ledde hon med lätta och omärkliga tyglar så väl konversationen som nöjet i dess helhet; sjelf musikalisk samlade hon såvidt möjligt var till sina större fester några, som genom sång eller musik kunde höja glädjen, och om någon under de stunder, som voro bestämda att upptagas af tonernas välde, störde musikvännernas njutning genom prat eller hviskningar, så tystades de snart af en vänligt undrande blick, som var allt för talande att ej förstås och åtlydas.

Redan vid första helsningen på värdinnan fann Konstantin sig angenämt öfverraskad. Här kom emot honom något, som han saknat allt sedan sin ankomst till Ö*** och hvad han knappast väntat att numera finna der; det var som en helsning från hans barndomshem, nemligen den nimbus, hvarmed den qvinna omgifves, som jemte salongbildning eger äfven den *finhet,* som framkallas endast af hjertats godhet och en öppen karakters *sannhet* i väsendet, samt sprider en *ren* lifsluft åt allt i dess närhet.

Aftonen förflöt så angenämt och fort, att då afskedstimman nalkades var det med saknad han tänkte på, huru föga hopp han kunde hysa att få tillbringa flere än högst en och annan lika behaglig afton som denna. Ehuru gästernas antal var stort

och värdinnan icke försummade någon, hade flere samtal mellan fru Darling och Konstantin uppstått. De sammanfördes genom små tillfälligheter, och det märktes tydligt, åtminstone af dem sjelfva, att de egde flere beröringspunkter än blott dem formen bjuder. Bland desse var isynnerhet musiken, som båda varmt älskade och äfven idkade. Fru Darling, som ej visste att Konstantin hyrt ett pianino, sade derföre, då han yttrade om hennes utmärkta taffelpiano, att det var »en verklig skatt att ega ett sådant»:

— Nåväl, herr Deviner, det är mig då ett nöje att kunna erbjuda *detta* på så vis, att när helst herr Deviner känner sig i behof af att »lefva i toner» står mitt musikrum och mitt instrument öppet. Det behöfves dervid ingen visit hos mig, utan kom och gå och musicera i full frihet. Nyckeln till rummet hänger i tamburen. Har jag någon gång sällskap, skall jag då fråga, om herr Deviner vill komma in till oss eller låta oss höra er musik, men i allmänhet blir ni ostörd. Antages detta?

— Med aldra största tacksamhet, — så blef svaret, — men generar det ej på *något sätt* att höra mina tarfliga tonutgjutelser?

— På *intet* sätt, och äfven *om* så kunde vara, så har jag mitt arbetsrum allt för långt ifrån till att störas.

Deviner gick öfverraskad och undrande hem. Detta anbud af en qvinna, som nu för första gången sett honom och troligen ej heller hört honom mycket omtalas, framkallade hans gissningar på motivet. Hade han förut i fru Darling återfunnit välbekanta drag

från hans hem och förra sällskapskretsar, så var återigen detta något alldeles nytt och främmande.

Egenkärleken, som vidlåder åtminstone de aldra flesta menniskor, fans äfven hos Konstantin Deviner och framkallade frågan: »Blef hon så frapperad af mig, att detta är skälet?» Men nej, Deviner var ej nog inbilsk för att fästa sig vid en sådan föreställning, och dessutom var fru Darling icke af dem, som på *detta* sätt skulle röjt sina känslor. Första gissningen förkastades således af hans förstånd. Hyste hon då en så stor välvilja för främlingar, att hon utan pröfning visade dem sådan ynnest? Ej heller detta skäl höll stånd mot hans pröfvande tanke. Ärnade hon kokettera för honom och eröfra en friare . . . »Usch nej.» Ingenting af allt detta rättfärdigades af hennes personlighet eller det goda tal han redan hört om henne.

Gåtan blef olöst. Men nu kommo nya frågor: Borde han begagna sig af anbudet eller icke? Hvad kunde deraf blifva för följd? Skulle desse småstadsbor icke taga illa vid sig och bygga hus af ett sandkorn, eller elakheten hvässa sina pilar till uttydningar och misstydningar — såsom vanligt är? Är hon då så oförsigtig eller *så säker* om allmän grannlagenhet? Nå, så måtte det vara! Hon känner samhället bättre än jag — tänkte han — och bevekelsegrunden till detta familjära anbud *vet hon,* jag får försöka att så småningom utforska den. Härmed var en fråga afgjord, nemligen den, att han ärnade begagna tillåtelsen allt ibland, men för öfrigt icke besvära med något närmande mer än hvad höfligheten och hon sjelf föranledde.

En qvalmig augustidag var nära slut. Vår hjelte hade upplefvat ungefär tolf enformiga dagar uti arbete och nästan utan sällskapslif, vid ett och annat tillfälle slagit några accorder på sitt hyrda pianino, men funnit det ostämdt och med skrällande toner.

Hvad skulle han väl nu på lördagsaftonen taga sig till som vore angenämt? Stadens ungherrar voro ganska få och han fann sig ej särdeles böjd att närma sig dem på förtrolig fot. De tycktes äfven hysa någon sorts betänklighet vid att påskynda en närmare bekantskap. Att promenera var ännu väl varmt... Nå, hvarför ej begagna sig af fru Darlings musikrum? Han gick till toiletten för att se om sin yttre menniska, tog sin spatserkäpp i handen, en portfölj noter under armen och spatserade raskt åstad.

Framkommen såg han ingen till och i huset var allt tyst. Han steg in, fann nyckeln, som sagdt var, och öppnade dörren. Det stora, höga rummet, afsedt endast till en liten verld af toner, var ljust med blott några få lätta möbler, tröga tapeter, lätt luft samt en större vas ställd på kaminen och fyld med fint doftande blommor. Den utmärkta flygeln var uppslagen och ett nothäfte innehållande musikstycken af Ricchardt gaf anledning förmoda, att någon nyligen lemnat den. En behaglig svalka rådde härinne och Konstantin Deviner slog sig ner vid instrumentet med samma behagliga känsla som om han befunnit sig i eget hem. Han var verklig musikvän och försjönk snart i utöfvandet af denna sköna konst, som säkert blifvit oss gifven till preservativ mot de själsdödande verkningarne af allt

det triviala och lumpna, som finnes i vågskålen gent emot det upplyftande och sköna.

Stund efter stund förflöt, toner brusade, toner sväfvade och bortdogo likt andehviskningar. Han tyckte sig knappast förr hafva njutit så mycket som nu af sin egen musik: det förekom honom som om någon annan spelade och han hörde ljuden högt öfver sitt hufvud. Först sedan augusti-nyet fyldt rummet med sitt magiska sken, påminde han sig, att han satt i ett främmande hus och att det var tid att lemna det. Samma stillhet rådde nu som då han kom, ingen tycktes hafva bemärkt honom, och under hemgåendet kom den tanken alldeles objuden öfver honom: »Månne fru Darlings arbetsrum är så aflägset från musikrummet att hon — varit fullkomligt ostörd?» Han öfverraskade sig äfven med att undra, om hon möjligen varit borta denna afton.

Handelshuset Z. var ett gammalt godt hus, som enligt den gamla goda tidens sed långsamt men säkert gått framåt till välmåga samt äfven, fast med mycken klokhet och sans, följt med sin tid i sådant, som icke utsatte det för följderna af de senare brukliga svindlerierna. Nuvarande handlanden Z. hade öfvertagit affärerna efter sin far, då denne dog för tjugo år sedan. Han var gift med dottern till en af stadens civila tjenstemän, och således var huset från alla sidor sedt ett af samhällets äldsta, äfven som ett af de mest aktade, ty dess medlemmar eftersträfvade endast lifvets reelaste fördelar: att red-

ligt kunna hålla sig uppe på sin gamla fot. Blott ett enda barn fans i detta hem och det var en dotter, »tyvärr», sade pappa Z. då han var som mest öppenhjertig, ty det skulle utgjort målet för all hans ärelystnad att få liksom far och farfar öfverlemna sin solida affärsställning åt en son.

— Men hvad betyder nu det, kära bror Z., — brukade hans sällskapsbröder invända, — lita på, att du i stället får en måg som öfvertager . . . Ser du då inte hur vacker flickan är?

— Hm, ja, men ta' mig böfveln såge jag hellre att hon vore ful som en markatta. Då skulle jag lära henne bokhålleri och så kunde hon bli en emanciperad handelsqvinna och sköta om affären lika bra som jag, för hufvud har flicksnärtan så ung hon än är, men se nu, gubevar's! ska väl någon bli' kär i henne och se'n vete pocker hvart det bär med hela huset. — Ja, så der språkade han vid toddyglaset, men han kunde allt också vara mindre fri i sin konversation fast alltid enkel och uppriktig.

Hvad dottern beträffar så var hon ännu endast sexton år, en ganska täck unge med vanlig pensionsbildning och någorlunda godt förstånd. För närvarande hade modern med allvar tagit ihop med hennes uppfostran, ty hon var ej i allt belåten med frukterna af »den *lilla Eva*» fått i skolan, och nu fick den sextonåriga följa sin mor i alla ett hushålls göromål samt många kloka tillrättavisningar i öfrigt, så nog blef hon bra med tiden.

Familjen Z. hörde naturligtvis till fru Darlings umgängeskrets, och en afton se vi lilla Eva med sin mor styra sina steg till den rika enkans vackra

gård — hon egde nemligen en egen sådan vid stadens storgata. Äfven några andra gäster anlände och bland dem var Konstantin, som tyckte att han borde göra visit hos henne och tacka för de njutningsrika stunder han redan ett par gånger, utan att träffa henne, haft i hennes musikrum. Han emottogs på samma lätta, behagliga sätt som förra gången, och att han begagnat sig af hennes anbud äfvensom detta — dervid fäste hon synbarligen ej ringaste vigt, utan hon tycktes anse det som den naturligaste sak i verlden. Gåtan blef derigenom allt mera svårlöst.

Samtalet var, då Konstantin anlände, i full gång och värdinnan skyndade att delgifva honom ämnet derför.

— Herr Deviner skall säkert finna oss rätt mycket nyfikna och lätt intresserade, då jag omtalar föremålet för vår lifliga diskurs. I de större städerna, der herr Deviner vistats, skulle det troligen ej väckt ringaste uppmärksamhet att ett af dess handelshus emottagit en ny bokhållare, men i vårt lilla samhälle fästa vi vigt vid hvarje tillökning i personalen; önska så mycket att inga störande element må tränga hit in och rubba den goda jemnvigten bland oss. — Hon log härvid litet skälmskt mot Konstantin och tillade, fixerande honom: — Det är ej utan att vi tvekat, huruvida en stockholmskavaljer skulle finna sig här och komma att blifva en vän af vårt anspråkslösa' lif . . . Ännu skola vi dock ej begära något resultat af en så ny bekantskap, — skyndade hon att tillägga. Synbarligen ville hon ej hafva något svar, ty hon gjorde ingen

paus utan slog ögonblickligen in på ett annat ämne: — Hvad som intresserar oss för denne nämnde nykomne person, är de något egendomliga omständigheter, under hvilka han uppträder. Tänk er, att han kom vandrande med rensel på ryggen; man skulle tagit honom för en af desse — jag hade så när sagt parias, hvilka såsom kringstrykande gesäller förete så mycket moraliskt elände, att man måste fråga sig: kan då ingen dam sättas för detta elände? Men hans drägt var allt för omsorgsfull, jag kan nästan säga elegant, och hans ansigte allt för friskt, rent och ungdomligt; derjemte gick han ej in på värdshuset och såg ej ens åt krogen, utan frågade efter privat bostad. Sedan syntes han se sig om i staden och dess närhet, alltid lika väl klädd, lika morgonfrisk och städad i sitt väsende. Så en dag begärde han ett samtal med handlanden Z. — här voro vi, då herr Deviner inträdde, och nu kan du Eva lilla fortsätta så få vi höra slutet, tills dato nota bene.

Evas kinder fingo något högre färg. Hon såg bedjande på sin mor och önskade tydligen befrielse från uppdraget, men modern sade småskrattande: — Åh nej, unga flickor böra vänja sig vid att tala bland främmande och det är ej fråga om någon föreläsning. Var du ogenerad, min flicka, säkert väntar ingen ett vältalighetsprof.

Eva rodnade ännu högre, men föll dock raskt in i sin rol som berätterska:

— Inkommen till far frågade han genast om far hade någon plats i sin handel obesatt. Far blef mycket öfverraskad, ty han hade just nyss börjat

tänka på, att Johnsson nu började blifva väl gammal att gå som bokhållare, och dessutom är han nog mycket egenmägtig emellanåt; derföre, då far sett på främlingens betyg och genom samtalet blifvit stämd till hans fördel, bad han honom återkomma om ett par dagar för att hemta svar. I dag återkom han och antogs, ty Johnsson är nöjd med att få egen handel i en annan branche här i staden. Nu vet jag ej mer, — sade Eva med en suck af lättnad.

— Jo du, en vigtig omständighet återstår; — fru Darling klappade skämtsamt berätterskan på axeln. — Vi hafva ännu ej hört den nye bokhållarens namn.

Rodnaden på Evas kinder hade svalnat af medan hon talade, men nu steg den till purpurfärg, då hon leende sade:

— Söta tant Josefine! inte rår jag för att han heter . . . Adam! Adam Karolus, — tillade hon med en verklig kraftanstängning; ty hennes mod var totalt slut tycktes det.

— Karolus, — sade Konstantin för att afvända uppmärksamheten från Eva, hvars synbara blyghet gjorde honom ondt, — det är ju ett alldeles kungligt namn; hvar är han ifrån?

— Enköping lär vara hans födelsestad, — sade fru Z.

Och nu kunna vi tillägga, att Adam Karolus var enligt egen uppgift 19 år gammal af något undersätsig men vacker växt och hade ett ansigte, som genom mörkbruna genialiska ögon, en fin rak näsa och vacker mun ingaf ett högst fördelaktigt intryck.

En rikedom af nötbrunt hår ständigt med omsorg friseradt skämde ej bort det öfriga.

Om handlanden Z. varit mindre uteslutande affärsman än han var, skulle han säkert icke utan stora betänkligheter tagit en sådan Adam i huset just nu, då hans dotter Eva nyss »trampat ur barnskorna». Kanske var detta hans största misstag inom det kommersiela området . . . vi få väl se!

Om någon sagt Konstantin Deviner, då han var en af de toujouraste bland Upsalastudenterna eller sedermera hemma i Stockholm, att han kunde komma att finna sig dragen till en handelsbokhållare i en småstad, skulle han säkert gapskrattat eller förnärmad utropat:

— Är ni tokig? Tror ni att jag blandar mig med snobbslägtet?

Och likväl var han efter ett halft års bekantskap med handlanden Z:s unga biträde så förtrolig med denne, som om de varit nära anförvandter. Han (Konstantin) visste knappast sjelf huru det gått till, men erkänna måste han, att umgänget med Adam Karolus förekom honom angenämt och att han sökte det framför de fleste andras. Första anledningen till detta närmande var visserligen den, att fru Darling genast upptog äfven denne främling i sin societet, sedan hon försäkrat, att beskrifningen på honom »tydde på ett ideal för handelsbokhållare». Dertill kom, att den unge Adam hade en vacker sångröst och syntes lika road af att låta höra den som det behagligt smekte Konstantins musikaliska öra att, under det han på fru Darlings flygel accompagnerade honom, vara åhörare. Följden häraf blef, att dessa båda först

hemma hos Konstantin inöfvade sångstycken och sedan läto höra sig i stadens aftoncirklar.

Hos Z:s liksom i allmänhet på landsorten bibehölls den prisvärda ordningen, att biträdena vid disken ansågos *höra huset till,* hade fritt tillträde till familjen och derigenom undgingo pröfningen att efter slutadt dagsarbete vara hänvisade till de offentliga förfriskningsställenas många lockelser, hvilka bringa så mången ännu oförderfvad in i ett utsväfvande lif, och ingen kunde bättre eller på ett mera hemtrefligt sätt begagna sig af denna fördel än Adam Karolus. Han förstod såväl att under de stunder, husets medlemmar voro samlade, med ett uppsluppet oförargligt skämt komma principalen i munter stämning, att resonnera med fru Z. i hvarjehanda ämnen angående tyger och andra galanterivaror, specerier och huru de bäst kunna förbrukas och slutligen underhöll han Eva på mångfaldiga vis. Var det fråga om handarbeten rådde och hjelpte han henne — han hade ju systrar och förut, innan han kom bort, roat sig med att vara dem behjelplig; läste hon en bok, så resonnerade de tillsammans om dess innehåll och vid hennes pianino hade de mången treflig stund. Pappa Z. såg på, ömsom småskrattande, ömsom med betänklig min och ett tvetydigt »hm hm». Troligen tänkte han den ena gången: »Åh ja, han kan bli så god som någon annan» och vid ett annat tillfälle: »Det är ändå rasande, man vet ju egentligen inte, om han är fogel eller fisk».

Som pappa Z. sjelf skötte om det mesta af kontorsgöromålen, ålåg Adam med biträde af en bodgosse på 13 år att vid disken expediera kunderna,

men helt oförtrutet mätte han dagen igenom ut tyger och sirup o. d., vägde kryddor — allt villigt och raskt. Blott i ett enda fall var han pjåkig och envis, tyckte Z., nemligen då han skulle taga upp salt sill ur tunnorna. Då begagnade han gaffel och kunna ej förmås taga sillen med handen, huru ofta man än tog gaffeln ifrån honom och skämtade öfver den ovanliga finhet han visade. Också hade »herr Adam», som han hvardagsvis kallades, särdeles små, vackra händer och koketterade gerna med dem, när så bar till.

Fru Z. kunde aldrig nog berömma den unge mannen, tyckte hon, för hans exemplariska seder. Hände det någon afton att han gick ut var man säker om, att på slaget half tio kom han igen, äfvensom att dagen efter få höra, att han besökt antingen Konstantin eller med denne varit i någon annan familj. Förgäfves sökte stadens öfrige ungherrar att få honom med sig. Han svarade tvärt:

— Nej, sådant roar mig icke, — på deras inbjudningar.

Deremot syntes öfver allt roa honom att sällskapa med fru Darling. Henne skänkt ehan den oförställdaste beundran och han blef på intet vis tillbakastött, tvärtom syntes hon snarare draga honom till sig, och då en af hennes intima vänner en dag skämtande yttrade:

— Ja, min sann se vi nu, att du än i dag gör dina eröfringar. — Svarade hon:

— En sådan utmärkt yngling han är! Jag trodde knappast, att vår tid egde någon så exemplarisk och på samma gång ändå så liffull och känslig. Man tvingas verkligen att hålla af honom, så främmande

han än är. Äfven om han ej vore så treflig och mindre intresserade mig, skulle jag likväl söka till att underhålla hans benägenhet att här fördrifva några lediga stunder. Betänk min vän, huru mycket det kan inverka på hans sedliga utveckling, jemförelsevis med om han slog sig i slangen med våra ungherrar, sådana de i allmänhet äro i sitt lefverne, utan att derföre stämpla dem såsom svårare än mängden. I allt hvad på mig beror skall jag derföre bereda honom trefnad i mitt hem. Till en del är det samma förhållande med herr Deviner, fastän han är äldre och har avancerat längre i lifvets och verldens skola, men hos båda finnes dock mycket, som *förtjenar* att bevaras; väl om man kunde verka något derför. Jag hoppas, att den lilla älskliga Eva Z. kommer att vinna sin Adam och *han* sin Eva. Det blir ett förtjusande par med alla utsigter till ovanlig lycka.

Med detta besked måste väninnan vara belåten, men hade herr Karolus varit mindre ung, fru Darlin aldrig så litet yngre eller lilla Eva ej funnits till pièce de résistance, är det tvifvelaktigt, huruvida staden i sin helhet tagit den för godt. Simpelheten och elakheten skulle nog i så fall spetsat tungorna. Nu måste de nöja sig med att spetsa öronen, *se på* och invänta lägligare tider.

Adam Karolus å sin sida yttrade en dag till Konstantin, då de på tu man hand promenerade utåt landet:

— Fru Darling är väl den förträffligaste qvinna man kan träffa på. Jag värderar henne högre än min egen mor och jag är lika angenämt öfverraskad

som tacksam för den godhet hon visar mig. Säg har du lärt känna någon mera ädel och god qvinna?

— Nej visst inte. Att börja med var jag nog oförskämd att tveka i mitt omdöme, men *nu* börjar jag förstå henne och jag tror, att vore våra qvinnor i allmänhet *sådana,* blefve kanske hela menskligheten bättre än den nu är.

Emellertid se vi Eva Z. växa till i fägring och vecklas ut liksom rosen i julisolens glöd. Hon blef äfven lifligare, gladare och friare i sitt väsende, lydigare och villigare att hjelpa sin mor i hushållet; med ett ord: hon blef qvinna och var ej längre ett barn.

Det var vinter och bal i den lilla staden. Ungherrarne hade länge projekterat detta nöje, som der just ej hörde till de vanligaste, ty der var brist på lämplig danslokal. Visserligen svängde ungdomen ibland om på supéerna, men *nu* skulle det blifva en mera storartad tillställning. Man fick löfte om fru Darlings musikrum och ett angränsande kabinett för detta ändamål. Flygeln var utflyttad i ett annat rum och alla arrangemang öfverstökade, en qvartett ur närmast belägna regementsmusik spelade upp till första valsen, fruarnes småförtroende kommo i gång. Polonäsen hade man lagt föga märke till — den är ju blott en inledning eller en slags ceremonidans, och att borgmästaren skulle öppna den med fru Darling, var en så alldeles gifven sak, att derom kunde intet sägas, men se första valsen, den är något annat. I den utmärker dansörerna sina damer, tycker man.

— Nå ja, det var ej svårt att gissa . . . — hviskar

fru Pomeransensköld i örat på fru Sitronhjerta, då Adam Karolus med en liflig och glad min förer Eva Z. ut på golfvet. De dansade mycket lätt tillsammans och Eva i sin lätta, luftiga baldrägt såg så strålande lycklig ut, att icke ens afundens giftigaste tunga kunde få fram en anmärkning mot hennes skönhet. Tiga kunde den dock ej och i ett af salens hörn hördes, om man hade rätt skarpt öra:

— Ja, se de der två de . . . borde snart förlofvas, för så mycken förtrolighet som mellan dem, det har man väl aldrig sett utan af särskilda skäl . . . Jag begriper inte hvad modern tänker på i alla fall . . . *Han* en främling i orten och *hon* 17 år . . .

— Pappa Z. måtte blifvit slagen men blindhet, såvida de ej äro i hemlighet förlofvade, — fröken Törntagg rätade på sig; hon var nu fyratio år och hade bevistat många baler i sig ungdom men aldrig, det sade henne hennes samvete, hade hon sett så glad och förtjust på någon valsör som Eva just nu såg på sin. Medan hon i tysthet gjorde denna reflektion satt hennes granne fröken Näslerot och fixerade det unga vackra paret, der det sväfvade fram likt tvenne fjärilar.

— Nej, du, — sade hon, — de äro aldrig mer förlofvade, än jag varit det i min da'r. Kan du inte se att det är endast *hon* som är förtjust.

— Säger du det? Jag tänkte annars, att karlarne ej så öppet visa sina känslor.

— Pu-u! Mig lura de inte, jag tror hvad jag tror . . .

Samtidigt säger fru Darling till sin granne.

— Det är ett nöje att se de der två unga, vackra

menniskorna dansa tillsammans. Så väl herr Karolus *för* sin dam och hon den lilla, täcka Elfvan! gläd-jen och oskulden personifierade. Naturligtvis är *hon* balens drottning, fast hon visst icke tänker sig i denna rol.

— Tror du, att de med tiden blifva ett par?

— Jag nästan hoppas det, — sade fru Darling leende, — det faller sig ju så gifvet, att de måste fatta tycke för hvarandra, och för mina ögon synas inga hinder för att de kunna blifva innerligt lyckliga såsom gifta. Det blefve ju ett parti af kärlek, gynnad af jemlikhet, lagom jemnårighet och ekonomiskt välstånd.

— Ja, men osäkert är om Evas far tänker så... de rike bruka vilja hafva mera rikedom, och kärlek... ja se den här väl aldrig pappa Z. värderat särdeles högt. Om lilla Eva är än aldrig så förtjust, så är det dock blott barnsligheter, dem man ej kommer långt med, när det är fråga om giftermål.

— Detta kan jag omöjligt gå in på. Fru Darling yttrade sig helt allvarligt och man såg tydligt hennes ogillande af den mening vännen haft.

— Du, som är så klok i allting, får väl ändå medgifva, att de der flicksvärmerierna snart flyga bort i äktenskapets prosaiska atmosfer. Der är för lite solsken till att underhålla en ung flickas fantasibilder, hon ser ständigt sina föreställningar besvikna och då...

— Ja, då just är kärleken hennes enda säkra stöd; just i qvinnans benägenhet för att ej säga behof att tro på idealer ligger hennes högsta styrka, hennes säkraste borgen för huslig sällhet; den för-

liker henne med mycket, gör henne blind för mycket och hjelper henne att fördraga ännu mer.

Skulle vi såsom objudna och osynliga balgäster lyssna till de unga tu, som föranledde så olika tankeutgjutelser, så få vi af dem ej mycket att berätta. De dansade hellre än pratade, tyckte förmodligen, att till det senare gafs tillräckligt tillfälle i hemmet, och då de yttrade något var det af ingen betydenhet. Kärleken är ju oftast tystlåten och ömma utgjutelser på en bal taga sig ut ungefär som ett slagregn på en midsommardag. Dansen är ett uttryck af ungdomens *ystra* fröjder, kärleken är dess ljufva suckan och de verka endast störande på hvarandra.

Konstantin Deviner hade för längesedan i det närmaste glömt bort den besynnerliga händelsen med det tomma brefkuvertet, och då han någon gång påminner sig den, var detta med en viss förargelse öfver att icke derpå hafva erhållit någon förklaring; derföre skyndade han alltid att kasta bort tanken, men en dag då han med flere fru Darlings bekanta voro hos denna på en liten s. k. soirée à mes amies och andra af gästerna omtalat ett och annat i samma smak, beslöt han lägga det tomma brefkuvertet till de öfriges berättelser, öfvertygad om att dermed lemna den mest pikanta kryddan till den anrättning, de öfrige af sällskapet serverat.

Konstantin berättade *väl*, med yttersta liflighet och så noggrant, att denna korta episod, hvilken ej upptagit mer än högst tre dagar af hans vistelse i

orten, blef en liten komedi, med honom sjelf såsom hjelte, ehuru upplösning fattades. Också råkade åhörarne i full extas; förvåning, undran, nyfikenhet aflöste hvarandra och man utropade:

— Skall man då aldrig få förklaring på detta? — Har herr Deviner ej ens någon gissning, någon den ringaste anledning att gissa till en förklaring? — Är kuvertet ännu i behåll? — Hvad det vore intressant att få se det! — o. s. v. För att tillfredsställa denna önskan gick Konstantin hem efter det mystiska kuvertet äfvensom telegrammen han erhållit, men brefvens innehåll ansåg han sig icke hafva rättighet meddela; i sin berättelse hade han endast flygtigt omnämnt dem.

Nu gingo de nämnda papperen ur hand i hand, man granskade dem med synnerlig omsorg, betraktade hvarje bokstaf, som om man väntat att kunna på något sätt tyda dem så att det åtminstone blef möjligt att göra sig några föreställningar. Frukten häraf vardt dock endast en felslagen förhoppning och i anledning af hela händelsen kom man slutligen öfverens om, att ute i stora verlden måtte tima förunderliga tilldragelser sådana man nere på landet, bland dess småförhållanden, ej visste af.

Eva Z., som hela tiden suttit tyst och tankfull, sade:

— »Att hon kände i luften», att någon gång skulle man få förklaring öfver gåtan, »den», — tillade hon allvarsamt, — torde nog hafva någon närmare beröring med vår ort; det anar mig . . .

— Vet du kanske något, — hviskade helt obemärkt Adam Karolus, som satt bredvid Eva och fixerade henne skarpt.

— Har du någon hum om saken, — hördes från mun till mun i hela fruntimmersringen, men Eva försäkrade, att hon endast »anade» och fru Darling skyndade till hennes befrielse från de öfriges frågor genom att yttra:

— Nej, nej, hvad skulle vår lilla vän här kunna veta derom, hon som aldrig varit utom våra inskränkta kretsar; vore hon deremot en dame af verld, skulle jag lätt misstänka, att hon kunde hafva en upplysning att gifva oss.

— Fru Darling tyckes hafva starka antipatier mot verldsmenniskor, jag har förut gjort denna reflexion i anledning af några yttranden, — sade Konstantin med en frågande blick.

— Kanske. Jag har en tid i min ungdom vistats på andra orter och fått mina små erfarenheter, men möjligen bör jag icke döma efter dem.

— Ack, säg oss något om dessa orters personer! — bad Eva.

— Du menar om verldsmenniskorna, Eva lilla?

— Ja, jag menar sådana, som t. ex. herrskapet Löfsköld, som vistades här förliden sommar. Jag var mycket förtjust i dem. Några angenämare menniskor tycker jag mig aldrig hafva träffat.

— *Så* skall du tycka om alla, om du någonsin kommer ut i den eleganta verlden, och jag vill för ingen del skrämma bort detta ditt omdöme. Vänta blott ej att de äro rent af englar. Den der glada älskvärdheten, på hvilken man så lätt tror sig se de allra bästa känslor återspeglade, är stundom endast en själens klädnad, som tages på för att briljera med dem i salongen. Vänta något af en verldsmenniska

innan man profvat henne *noga*, bör man ej. Det händer stundom, att de i hvardagslifvet och hemmet äro rigtiga huskors och blifva värre och värre allt som det glänsande skalet nötes af. Tro mig nu ej vara elak, det är endast inför goda vänner man vågar vara så öppenhjertig, och naturligtvis behöfver jag ej tillägga, att verlden äfven har utmärkta personligheter hvilka det är en hjertefröjd att få lära känna — det är blott så svårt att skilja desse från mängden.

Under samtalets senare utflygt från det mera spännande ämnet hade fru Darling blifvit mycket allvarsam; det tycktes som om ett mörkt minne bortjagat hennes vanliga glada stämning och Konstantin, hvars öga alltid var vaket, observerade genast förändringen, hvarför han skyndade att vända gästernas uppmärksamhet åt ett annat håll.

— Men kära Karolus, — sade han, — du tyckes verkligen försöka genomskåda mitt hemlighetsfulla brefkuvert; hur länge ärnar du sitta och stirra på den der utanskriften? Stilen är dig väl icke bekant? Det skulle verkligen vara lika kärt som oförmodadt, om du kunde lemna mig en tråd till ledning . . . — Äfven Adam Karolus hade blifvit allvarlig och han rodnade lätt under Konstantins tilltal, men svarade leende och raskt.

— Nej, visst inte det, jag endast försjönk i tankar och gissningar.

— Nå, tag då hit det. — Konstantin räckte ut handen, mottog och stoppade kuvertet på sig, sägande: — jag får då ännu längre gömma och försöka glömma hela saken.

Vid hemgåendet samma afton följdes Konstantin

och Karolus åt. De gingo till en början tysta, men den förstnämnde sade slutligen mera för sig sjelf än till sitt sällskap:

— Fru Darling måtte gjort några svåra rön . . . Månne hennes man var en sådan der verldsmenniska.

— Nej, — svarade Karolus, — efter hvad jag hört antydas, var hon i så fall lyckligt gift, men deremot kom en svägerska i huset, som genom egoism, ränkor och hjertlöshet måtte hafva vändt mannens tillgifvenhet ifrån hustrun. På dödsbädden först fick han öppna ögon för sanna förhållandet och bad om förlåtelse samt rådde hustrun att skilja sig från hans syster, hvilken för en ytlig betraktare lär hafva förefallit högst intagande.

— Ah, är det så? Det förefaller dock nästan ofattligt, huru en man *kan* låta så vilseleda sitt omdöme angående en *sådan* hustru som fru Darling; han borde dessutom hafva känt sin syster.

— Ja, men hon omtalas såsom illistig och intrigant, ej hafva skytt osanningens väg, då det gälde att förskaffa sig en aldrig så obetydlig fördel, och att hafva haft en viss oratorisk förmåga, hvilket lätt vilseleder menniskor.

— Jag skulle då min själ inte låtit leda mig, — utbrast Konstantin harmset.

Det var två år sedan Konstantin Deviner och Adam Karolus nästan samtidigt ankommo till den lilla staden Ö***. De hade hastigt formerat be-

kantskap, hastigt knutit ett tillgifvenhetsband, som ganska skarpt aftecknades emot de alldagliga vänskapsförbindelserna inom sällskapslifvet. »De der två», brukade man man säga, »äro som lif och själ; det kommer sig väl deraf, att båda här äro främmande», och det må nu hafva varit *så* eller af någon särdeles stor inre sympati; alla sågo huru de vid hvarje tillfälle sökte umgänge med hvarandra. Men, allt på vår jord är ju vanskligt . . . och på sista tiden hade ett omslag skett, det syntes lika tydligt som deras närmande till hvarandra.

Det blef en undran på tvärgatorna, i vindsrummen och i verkstäderna, ty folket i dessa hafva alltid gerna ett öga med i andra än deras egna kretsar. Hur skulle' man kunna förklara detta, om icke, ja, om . . . om icke de båda herrarne voro *rivaler?*

— Nå, men hos hvem då? — frågade några. Madam A. gaf madam B. en vänlig knuff i sidan, blinkade med sina små grå, illmariga ögon och sade:

— Å' hå, så blind måtte väl ingen va' att en inte ser . . .

— Du menar hos enkan, men vi ha' väl sett något, hvad som anbelangar flickan . . .

— Prata inga dumheter, det *är enkan,* säger jag, som förkollrat begge två. Jag tycker annars att när en varit åsta' och gift sig så . . . inte skulle jag glömma min gubbe rätt fort, han kan va' gnatig »nock» emellanåt; men nu ä' de' bara synd om den lilla granna fröken Eva, för si hon begriper inga slingerbultar, utan tror på både enkan och den välsignade Adam. Ja han har mer än namnet efter vår stamfar, det är säkert som bibeln och bara en

evinnerlig skada, att inte en annan heter Eva i stället för den menlösa lilla stackarn, som här blifvit döpt till det. — Och lärpojkar, gesäller och jungfrur hörde på detta tal och trodde det, ja, precis så var det! Och tron verkar alltid så starkt, då den är liflig, att mången blir tvekande i sin förra öfvertygelse och denna tvekan spred sig så nära som möjligt var intill den talrika sällskapskrets, i hvilken fru Darling räknade sina *vänner*. Det var väl ej heller så mycket att undra öfver, då man kom med så tydliga bevis, som att *någon* sett »unge bokhållaren», som han af tjenstepersonalen hos Z. m. fl. kallades, ligga på knä framför henne och luta sitt ansigte mot hennes knä och hört henne hviskande tilltala honom — och sedan nu någon sades hafva sett och hört *något* dylikt, så föll det sig kanske klart, att alla de andra trodde sig både se och höra ännu mycket *mer,* hvad Deviner beträffade — han som så tydligen stått mycket högt hos enkan, allt sedan han kom till orten. »Ja, hvilken af dem skall det bara bli?» och »stackars den lilla, oskyldiga Eva», så sade madamer, jungfrur, lärgossar, mästare och deras fruar, och derföre var det sagdt och säkert.

Men af allt detta tysta prat tycktes såväl fru Darling som Eva icke ana det minsta grand. Båda gingo lugna och oförändrade i sitt umgänge med de s. k. rivalerna och hvarandra.

Hände sig så en dag, att herr Deviner förklarade sig redo att oförtöfvadt lemna orten. Hans far önskade, att han inginge i statens verk och en plats var för honom redan utsedd i hufvudstaden.

— Nu kan en si, — sade madam A., — att den

unge slagit honom ur brädet. Tvi, ändå, att ett gammalt klokt fruntimmer kan va' så orättvis och ta' fästmannen ifrån en ung vacker flicka.

Härmed var signal gifven äfven åt pratsjukan och den ytligt dömande mängden, och domsluten smögo sig ännu närmare än förut inpå de handlande personerna.

Knappast hade Konstantin Deviner vändt detta samhälle ryggen, innan en annan nyhet kom, kom så flux öfver staden att den framkallade ett formligt uppror inom en viss sfer.

Hela förmiddagen den 1:ste September var det ett mystiskt spring på alla smärre gator, man såg ut att vara alldeles öfverrumplad, tittade sig omkring med skygga blickar, såg in genom portar och fönster och fixerade alla man mötte, alldeles som om staden varit belägrad af en fiendtlig militärstyrka och en gevärspipa lurat i hvarje glugg. Också var det ingenting mindre än en fredsstörande händelse, som blifvit kungjord, ty hur kan väl någon själ hafva *ro,* då något bland ens medmenniskor förefaller, det man ej förmår gifva en nöjaktig lösning. Är då detta dertill af den beskaffenhet, att ens egna, föregående obestridliga domslut, från hvilka man aldrig vill medgifva, att en apell finnes till, med ens kullkastas såsom ett korthus, då man andas derpå. — Nej, det blir nästan outhärdligt . . . Hvad var det då?

Jo, ingenting annat än den alldagligaste, till utseendet mest obetydliga händelsen, att handlanden Z:s bokhållare, Adam Karolus, underrättat sin principal om, att han önskade flytta efter en månads förlopp, emedan hans föräldrar anskaffat honom en i anseende

till lönevilkor och framtida utsigter mera fördelaktig anställning.

Allt hvad man *gissat, sett, hört, pratat* — hvad var nu det? Endast till förtret, ty man måste ju erkänna, att man lika litet *vetat* som man *visste* det allra ringaste i denna sak.

Madam A. blef dock ej länge handfallen.

— Herre min Gud — utropade hon — hvad de karlarne kunna vara falska! Ha' de inte gått här och bedragit både fru och fröken i två hela år — och inte nog med det — de ha' äfven narrat annat hederligt folk med det här. Tvi vale! — och »tvi vale!» ropades från östan till vestan utåt den lilla stadens smågator; det var likväl tillfredsställande att få ett bestämdt utflöde för sina upprörda känslor.

Om alla rymdens planeter sammanstörtat framför handlanden Z:s ögon, skulle han knappast blifvit mera förvånad, än då Adam Karolus meddelade honom sin plan att flytta. Z. hade nemligen för det första varit ytterst belåten med sitt biträde och för det andra ehuru nästan mot sin vilja fästat sig vid tanken att upphöja honom först till kompanjon och i en framtid mottaga kompanjonen som måg. För att komma till ett sådant tankeresultat hade han visserligen fått resonnera rätt träget med sig sjelf och äfven taga sin ömhet för Eva med i räkningen, då han tydligen såg hur hon dag från dag mera fästade sig vid unge Adam; ty visserligen, oaktadt Adams många sällsynt goda egenskaper, hade dock en måg med

mera affärsgeni och af i orten känd härkomst snarare varit ett mål för Z:s önskningar.

Att denne i det hela, såsom driftig handlande och praktisk man betraktad, föga framstående person icke skulle med yttersta tacksamhet skatta sig lycklig att få tjena sju år och sju till, om så påfordrades, för sin Rachel och det förtroendet att blifva Z:s måg, ett sådant *under* hade aldrig fallit den hederlige Z. in och han visste ej sjelf, om han blef mest ond, förbluffad eller . . . för Evas skull, orolig, vid denna öfver allt annat förvånande händelse. Utan att kunna få fram ett ord till svar endast betraktade han med talande blickar sin bokhållare, då denne helt lugnt, och som om det varit den mest likgiltiga sak i verlden, anmält sin förestående flyttning.

Principalens tystnad och tydliga missnöje föranledde Adam Karolus att åberopa de skäl, som redan blifvit nämnda, och först derefter kom Z. sig så pass för, att han förmådde yttra något, men hvad borde han säga — det hade han ej klart för sig och i hans förvirring kom en som han tyckte högst orimlig fråga på hans läppar:

— Är herrn missnöjd med något här?

— Nej, för ingen del, men som sagdt är . . .

— Jaså jag förstår, man sigtar högre upp . . . hm, nå så lycka till! Jag får väl en annan — hm, hm.

Lyckligtvis kom nu ett bud som afbröt den för båda högst brydsamma stunden. Det var nemligen ej utan någon ledsnad Adam Karolus gjort sitt beslut att flytta kunnigt. Allt för väl var det honom bekant

att han komme att saknas och många prof på en i hans ställning ovanlig ynnest, hade han rönt.

Adam blef nu sysselsatt i boden och hans principal fick tillfälle att skynda in till sina fruntimmer. Han såg helt upprörd ut och yttrade redan på tröskeln till hvardagsrummet, der hustru och dotter sutto vid sina handarbeten:

— Har ni någonsin hört så besynnerligt? — men nu erfor han en dunkel aning om, att nyheten kanske ej borde meddelas Eva så der burdus. Han såg ömsom på henne och hennes mor liksom att söka en omväg för sin nyhet och blef tyst.

— Det är väl något ledsamt, kära du? Du ser verkligen nästan så ut — hvad har händt? — frågade fru Z. oroligt. Äfven Eva såg förskräckt på sin far.

— Nej, nej inte är det någon olycka heller, men det kom blott så förbaskadt oväntadt, och . . . jag vill tillägga . . . hm äfven oförtjent . . . efter allt hvad vi visat . . . honom.

— Hvem? — utropade Eva och fäste sin klara blick på fadern.

— Hm, hm, jag menar *min bokhållare.*

— Adam Karolus? — Evas kinder brunno, hennes ansigte fick ett nära nog stolt drag och hon tillade ej utan häftighet:

— Hvad har han gjort?

— Låt oss ej längre blifva i ovisshet, bästa vän! — bad fru Z., under det hon förvånad betraktade man och dotter. Nu tog Z. ett raskt beslut, ut måste det ju . . .

— Jo, han vill helt enkelt flytta.

— Flytta! verkligen?

— Flytta! sade Eva knappt hörbart och rosorna på hennes kinder bleknade, som om en snöstorm sköflat dem, men för öfrigt röjde hon ingen känsla, utan såg ner på sitt arbete och ökade synålens taktmessiga rörelser.

— Har det varit något uppträde mellan er? — frågade fru Z. Synbarligen tänkte hon, att i så fall kan allt ställas till rätta igen, men då hon fick höra skälen till Adams flyttning, såg hon bekymrad ut och betraktade Evas ansigte, men som hon syntes lugn, började fru Z. instämma i sin mans halft förvånande och halft harmsna sinnesstämning.

Eva blef sig likväl, om man noga granskade henne, mycket olik efter denna dag. Det hjertliga klingande skrattet hördes ej, en viss modlöshet röjde sig i hela hennes väsende, hvarje leende var tilltvingadt och — Adam undvek hon. Slutligen en dag kunde hon ej längre blifva så orörlig som hittills, det var första gången sedan Adams flyttning omtalats, som de båda unga träffades på tu man hand och Eva kämpade af alla krafter för att till utseendet lugn, kunna få fram sin fråga:

— Hvarför vill du flytta ifrån oss?

Likväl måtte det varit något i tonen, hvarmed hon sade detta, som väckte Adam Karolus till besinning. Med en öppen, trofast blick såg han in i hennes ögon och sade:

— Var ej ledsen för det! Då vi litet längre fram åter råkas, skall du få förklaring.

Eva log nu åter — dock var leendet ej fullkomligt utan vemod.

Då detta tilldrog sig, voro några veckor passerade sedan Konstantin lemnade staden. Många tyckte att det blifvit tomt efter honom och synnerligen saknades han i fru Darlings sällskapskrets. Adam Karolus syntes redan förut på något sätt aflägsnad från honom, ehuru de någon sällsynt gång ännu sågos tillsammans, men efter Konstantins afresa blef Z:s bokhållare, fastän man sökte få in honom i andra sällskap, antingen vandrande ensam eller med Z:s familj. Den dag Konstantin flyttade var han likväl med honom ifrån morgonen till afresan på eftermiddagen, och afskedet emellan dem visade allt annat än en störd vänskap. Adam var i synnerhet nästan barnsligt upprörd. Sedan Konstantin uppstigit i diligensen och denne börjat aflägsna sig, ropade han till Adam:

— Gå på mitt arbetsrum; der glömde jag en bok som du kan behålla.

Han skyndade dit, fann boken och satte sig i en soffa, der Konstantin brukat hvila och läsa.

Tankspridd öppnade han boken och ett papper föll dervid i golfvet. Det var just samma brefkuvert, som väckt så mycken undran och nyfikenhet. Adam betraktade det åter mycket noga.

— Besynnerligt — sade han — jag tycker mig alltid se en bekant stil, men kan ej reda hvar jag sett den.

Derefter skiljde han varsamt äfven de tre hörnen af kuvertet från hvarandra; invändigt på deras yttersta spets upptäckte han några fina streckar och punkter, som voro nästan osynliga, han sprang bort till fönstret och kunde troligen der med ansträngning

af sin skarpa synförmåga läsa några ord, ty han hviskade, i det han återlade kuvertet i boken:

— Aha, jag trodde nästan det.

Den 1 Oktober kom mulen och tung. Diligensen, som gick mellan den lilla staden och A . . . stod åter framför gästgifvargården, och Adam Karolus satte sig upp i den. Han såg långt ifrån glad ut, men allt som hästarnes lifliga traf förde honom framåt, ljusnade hans ansigtes uttryck. Han hade på förmiddagen gjort fru Darling sitt sista besök och ganska länge qvarstannat hos henne. Afskedet från Z. var å alla sidor åtföljdt af saknad, som ingen af dem sökte dölja. Huruvida Eva visade *sin* i *hela* dess styrka, våga vi dock ej påstå. Hennes egen lilla kammare är den enda, som blef vittne till hennes verkliga sinnesstämning.

Och nu instämma vi med madam A., då hon efter de båda unga herrarnes afresa från staden helt förnumstigt yttrade till grann-madamen:

— Vi torde väl någon gång se de gunsti' herrarne igen.

Åtta dagar senare möter madam A. fru Darlings kammarjungfru.

— Hur mår jungfruns fru?

— Tackar; hon mår bra.

— Leds hon inte . . .

— Ne-ej, men i dag har hon fått bref från unge herr Adam.

— Åh, säger jungfrun det . . . nå, nå, jag gissar, det var bara på *omslag;* det låg väl ett inuti till

en liten vacker fröken, förstås! Mor och far ska' väl ingenting veta ännu . . .

— Nej var's fans det aldrig rad till någon annan, för si jag var inne, då hon bröt och läste, och hon drog så fint på smilbandet, skall jag säga madam; men jag står här rent för länge, adjö, adjö!

Madam A. skyndade hem.

— Der, min själ, ha' vi ägget — sade hon för sig sjelf och slog igen sin kammardörr så det skrällde i hela huset.

Att de, som varit föremål för så många gissningar, kunde för alltid lemna orten, utan att något resultat af deras dervaro förekom — det öfverensstämde alls icke med madamens åskådningssätt och knappast nog med vårt eget.

Konstantins föräldrahem.

Hans far var läkare och nu mera en gammal man. Konstantin var äldsta barnet och hade, såsom ofta är förhållandet med den förstfödde, en viss förstfödslorätt till föräldrarnes ömmaste kärlek — denna i synnerhet hvad modern vidkom, men var dock ej utaf den art, som alstrar de yngre syskonens afundsjuka eller danar föremålet till en bortklemad mammas gosse; dertill voro så väl far som mor allt för kloka och rättänkande. Men förstkomlingen blef dock i djupet af deras hjertan den, som ingaf dem de största förhoppningarne — de voro ju grundlagda, innan han

några medtäflare fått, och han rättfärdigade allt jemt, hvad man väntat af honom. Hans syskon voro tre, två flickor och en gosse. Skilsmessan från hemmet, då han begaf sig ner till en landsortsstad, var mycket påkostande för familjen så väl som honom sjelf, men den ansågs nyttig för framtiden genom den praktik och de meriter, som med den afsågos. Ehuru han snart nog fogade sig i sina nya förhållanden och vid närmare bekantskap med orten och dess folk försonade sig med hvad som till en början förekom frånstötande, var det med en känsla af stort välbehag han lemnade den lilla staden för att återvända till den stora och i all synnerhet *hemmet,* och de första dagarne inom familjkretsen förekommo honom som festdagar. Hans närmastes omsorger för att behaga honom, barndomsminnena, hans moders anordningar, som alla gingo derpå ut att gifva den ljufvaste hemtrefnad, att se huru syskonen vuxit upp och förkofrat sig, huru hans far, ännu liflig och verksam, var lika eftersökt och intresserad af sitt ansvarsfulla kall; allt, kommo de bästa strängarne i hans inre att ljuda — han fann sig lycklig, ja, lyckligare kanske än någonsin; efter tre års frånvaro kändes det nu *som om* han oväntadt återfått något mycket dyrbart, hvilket han ansett för alltid sig beröfvadt.

Men — besynnerlig är menniskan. — Sedan denna första, nästan exalterade glädjekänsla hunnit lägga sig, syntes han i det närmaste för beständigt gripen af ett tungt allvar. Det var dock endast moderns öga, som varskodde denna förändring och hon uttömde sin gissningsförmåga, på hvad orsaken kunde vara. Länge iakttog hon en tyst, obemärkt forskning i sin sons,

sin älsklings alla dagliga förhållanden, hon såg honom allvarsam lemna hemmet för att arbeta de bestämda timmarne, der han hade sin verkningskrets, hon såg honom lika allvarlig punktligt återkomma efter dessa timmars slut och tillbringa det återstående af dagen på sitt rum i hemmet eller med familjen ute; hans lif var i så fall nästan ett barns, att han icke företog sig något på egen hand. I början gladdes hon häråt, och hon skulle alltid fortfarit dermed om Konstantin varit såsom nyss efter sin hemkomst, då han skämtade och log så gladt och godt som förr, men nu var han ständigt allvarsam, stundom dyster, och hon nödgades önska, att han hellre stannat ute bland andra unga karlar och lefvat om med dem än visat denna onaturliga tröghet, som tycktes hota att göra honom till en glädjelös gubbe i hans unga år. Syskonen började kalla honom tråkig och fadern var den ende, som ingenting observerade; detta i följd af hans egen trägna sysselsättning.

En dag då fru Deviner händelsevis var ensam hemma, när Konstantin kom från kansliet, beslöt hon att helt allvarsamt företaga ett förhör. Hon var en ännu kraftfull och liflig qvinna, med varm känsla och mycken klokhet i allt hvad hon företog. Hennes yttre var angenämt och föga åldradt och hon hade ett sätt att tillvinna sig menniskors förtroende, som de flesta sakna. Det var i början af Oktober månad, en mulen afton, som kom luften att kännas fuktig och tät, men i det lilla trefliga kabinett — fru Deviners eget »gömställe», såsom hon skämtvis kallade det, emedan hon dit drog sig undan då hon ville vara ostörd — der brann i den öppna kakel-

ugnen en sprakande brasa, kastande ett lifvande ljus öfver de glänsande tapeterna, de väl aktade mahognymöblerna, ett litet bokskåp, fullt af böcker i fina band och öfver fru Deviner sjelf, der hon satt beqvämt i hörnet af en svällande, mjuk soffa med divanbord af en antik form och inläggningar uti olika färger. Det var lätt att se på hennes ansigte, att något fast beslut arbetat sig fram i hennes inre, och utaf afbrotten i det stickarbete, hon hade för händer, röjdes, att hon lyssnade efter steg i trappan. Det var i dag ej första gången hon gjort sig den frågan: »Månne Konstantin blifvit kär der nere i småstaden?» Det föreföll henne föga troligt, men hvad skulle hon tro, då hans lynne blifvit så märkbart förändradt. Han var för ung att åldras, blaserad kunde han lika litet vara, derom vittnade tydligen hans friska ungdomliga utseende . . . alltså, hvad skulle hon tro? Var han kär, så måste det gripa honom djupt och mägtigt: »det vore illa» — sade hon sakta — »jag måste försöka utröna det.»

Dörren från kabinettet till salongen stod öppen, hon visste att sonen gick in der för att helsa på familjen, innan han begaf sig till sitt eget rum; nu hördes någon komma. Det var Konstantin. Hon behöfde ej ropa honom, ty han leddes af eldskenet in till henne.

— God afton — helsade han vänligt och slog genast ner i en emma, så att han satt vänd till hälften åt modern och till hälften åt brasan, som ännu lågade friskt. — Du har alltid trefligt omkring dig mamma.

— Nå, det gläder mig att höra. Kanske stannar

du då hos mig en liten stund? Pappa är på sjukbesök hos exellensen M. och ungdomsskaran ute på hvar sitt håll att köpa upp till julklappsarbeten, gossarne såsom beskyddare.

— Vill du, att jag läser högt för dig, dina böcker roa äfven mig — han var redan uppe i afsigt att tända lampan, men fru Deviner skyndade att förekomma detta, då hon sade:

— Vi dröja dermed ännu litet, skenet från kakelugnen är ju behagligt, det likasom manar till förtroligt samprat, och jag har så sällan tillfälle att hålla sådant med min egen käre gosse.

— Tala då för mig, goda mor! Jag hör din röst så gerna.

Konstantins röst var smekande och öm, då han sade detta. Hans mor log.

— Nej, ser du, det blir icke efter min uträkning. Jag har just ej något anfall af pratsjuka för tillfället utan ville hellre blifva underhållen och vara endast öra.

— Äfven det går jag in på och det med nöje, om du blott anslår ett ämne, som kan roa dig och som jag känner till.

— Låt mig se — sade hon dröjande, liksom sökte hon finna något. Jo, till exempel, det vore säkert en omvexling för mig att få höra talas om de bekantskaper du gjort i Ö . . . Dina bref derifrån voro alltid knapphändiga, och jag gissar, att der funnos åtminstone några personer, som du i synnerhet lärde känna. Säg mig hvilka och huru du bedömer dem.

Konstantins drag ljusnade hastigt till, det före-

föll modern, som om hon slagit hufvudet på spiken — man skall få se — tänkte hon — att jag nu gör en upptäckt. — Det, att han ej genast svarade, var ock egnadt att stärka denna förmodan. Men hans början blef fullkomligt obesvärad och öppen; han sade:

— Då jag rätt tänker efter, så fans der endast tre personer, som afveko från de alldagligaste menniskor, men desse tre äro ock verkliga typer, d. v. s. vid nära granskning, inga originaler, som genast frappera genom beständiga afvikelser från hvad vi äro vana att anse såsom hörande till ett antaget umgängessätt och dylikt. Jag tror, att endast desse tre kunna intressera dig.

— Jag vill helst höra talas om dem, som företrädesvis vunno ditt intresse — skyndade fru Devenir att yttra.

— Ja väl, desse tre äro de ende, jag derifrån har i liflig hågkomst.

— Nu gör du mig nyfiken.

— Jag skall genast tillfredsställa din nyfikenhet — det är fort gjordt. Den ena var en yngre rik enka, som ej vill gifta om sig, den andra en ung skönhet, en Eva till och med, som är fullkomligt utan koketteri, och den tredje . . . en handelsbokhållare, som icke är det ringaste »*snobb*» och som af ingenting kan förmås att deltaga i andra unga mäns toujoura lefnadssätt. Nå, lyckas de slå an på min lilla mamma?

— Ja, högeligen, Konstantin! Minst af allt väntade jag en dylik sammanställning. Du måste omständligt berätta mig om detta märkvärdiga »triumvirat», och hur du kom att lära känna det.

Fru Devenir hade noga lyssnat till sin son, då han talade, men ej kunnat höra ringaste tonfall, som antydde, att han kände någon rörelse vid nämnandet af någon af desse tre personer, »men» — tänkte hon — jag har dock mina misstankar . . .»

— Jag skall väl börja med enkan? — Konstantin syntes mera belåten och lifvad; än han på lång tid varit, och hans mor granskade med spänd uppmärksamhet såväl sonens minspel som ord — jag önskar kunna teckna denna ovanliga qvinna *så,* att icke det minsta damstoft må ligga öfver den bild, som min mor får af henne. Jag har hennes fotografikort och vill visa det en annan gång. Men du skall deraf se endast ett medelmåttigt yttre, ingen skönhet, som frapperar, ej heller något ungdomligt doft deröfver, ty hon är nu i begynnelsen af sin medelålder, men hennes väsende är behagfullt, hennes organ mild och musikalisk, och man förnimmer framför allt genast att hon är *sann;* man tycker sig se henne i samma ögonblick hon utgått ur skaparens hand — se deri består hennes tjuskraft, och det är derföre icke de yttre sinnena, som gripas med ens, utan själen och hjertat, som känna sig mildt berörda, som frivilligt skänka hela sitt fulla förtroende, utan att man vet hur det går till.

Han tystnade och såg på modern, liksom han väntat ett svar, men hon blott betraktade hans drag, hvilka voro fullkomligt lugna. Slutligen, då han fortfor att tiga, sade hon:

— Vill du inte säga mera om henne? Säg allt hvad du tänker angående henne.

Denna sista fråga framsades tydligen med till-

kämpadt lugn, men Konstantin fäste ingen uppmärksamhet dervid, utan fortfor:

— Jag vet knappast, hvarifrån jag skall taga färger till detta konterfej; de vanliga duga ej: Hon är frisinnad i så hög grad, att man deraf skulle fatta ett visst misstroende till hvilken annan qvinna jag sett, det vill säga i första ögonblicket, men med henne faller det oss ej in, åtminstone ej på fullt allvar.

— Är hon då en *emanciperad* qvinna? — frågade fru Deviner — Sådana trodde jag inte att du tyckte om.

— Det beror på, hvari emancipationen består. Sitter den i hatten, uttalar den sig i skicket eller med få ord sagdt: sitter den *utanpå,* då är den osmaklig; men deremot behagar den mig och hvarje upplyst menniska, om den är endast en frigörelse från fördomar och småsinne och i så fall är hon emanciperad mera än jag förestälde mig, att en qvinna kan blifva; den undantränger ej qvinligheten en hårsmån.

— Är hon en lärd qvinna då? — frågade fru Devenir. Konstantin betänkte sig litet innan han svarade:

— Lärd — sannerligen jag det vet, mamma. Hon lät aldrig någon lärdom framlysa och röjde ej heller okunnighet, men musikalisk är hon och vän af musik ända till entusiasm.

— Och vill ej gifta om sig, och det vet *du!* Hur skall jag förstå det?

Nu skrattade Konstantin som han ej skrattat på länge.

— Ja, mor lilla, det vet hela orten och sannerligen skall man vara bra blind och mycket egenkär tillika, om man sökte bedåra sig med något hopp. Trodde du kanske, att jag friat?

— Det lät ej olikt och . . . Men fortsätt, var du ofta i hennes hem!

— Jag ansåg det mer än något annat der för ett sådant, icke att jag var allt för ofta eller påflugen att besöka i tid och otid, men då jag var i behof af en hemtreflig stund, af något som lyfte mina tankar från tungsinthet eller de alldagliga bestyren, då gick jag dit antingen ensamt i musikrummet eller på visit, och säkert är, att du är henne en tack skyldig, för det din son icke rent af vantrefs eller ock för att döda tiden kom in i en simpel sällskapskrets.

— Jag skulle önska att göra hennes bekantskap. Du tyckes beundra henne, Konstantin. Kanske saknar du henne äfven.

— Det förra kanhända, men icke det senare, jag har ju dig.

Han tystnade och äfven fru Deviner blef tyst och tankfull; hon var tydligt odeciderad om hon borde taga sin sons ord efter bokstafven, eller om icke snarare han dolde något under sitt sista yttrande. Konstantin började åter tala:

— Angående de två andra personerna kan jag fatta mig kortare, men nu står jag likväl tvekande — det är just ej någon lätt sak att teckna qvinnor, så att de blifva träffande porträtter . . .

Han såg sig omkring; på en pelare af ren hvit marmor stod vid fönstret en rosenbuske med en enda

skär, halft utslagen ros, hans blick föll på denna, han sprang lifligt bort till pelaren.

— Se der — sade han med handen visande åt rosen — der är bilden. Då du ser den, ser du Eva Z. Ja, just sådan är hon — och han böjde sig ner och lät sina läppar lätt vidröra rosens blad; derpå återtog han sin plats hos modern och fortsatte:

— Eva är på mycket förtrolig fot med fru Darling och jag tror — hoppas, att hon tager intryck af denna sin äldre väninna, hvilket är önskvärdt, ehuru äfven hennes mor är en rätt god ledarinna för en ung flicka. Lilla Eva är emellertid redan nu så förtjusande, som den späda ungdomen gör qvinnan, samt derjemte okonstlad, anspråkslös och god, utan ringaste skymt af detta brådmogna, djerfva, underkunniga, som tyvärr misspryder rätt många af nutidens unga flickor och fråntager dem den skära oskuldsfullhet, som utgör höjden af all skönhet.

Om möjligt ännu mera forskande än förut hvilade fru Deviners blickar på hennes son efter dennes sista beskrifning och hon hade i sanning skäl derför. Konstantins ord, ton och rörelser förrådde mera lif och värma, än hon väntat att någonsin mera få se hos honom, men hon var likväl tvekande, om någon eller hvem af desse två qvinnor gjort ett så djupt intryck på sonen, att han, sedan första tillfredsställelsen att vara i föräldrahemmet afsvalnat, fann sig på sätt och vis frånvarande, ty att ett doldt intresse höll honom bunden, det tyckte hon sig med säkerhet se. Hennes tankegång afbröts snart af Konstantin:

— Nu kommer jag till N:o 3. Bokhållaren hos handlanden Z., Adam Karolus. Jag önskar du

kunde se denne unge gosse, min mor! Jag håller verkligen af honom som en broder. Hans vackra, öppna, tilldragande yttre vann mig genast jag såg honom, hans naturligt lediga nästan eleganta sätt att utan pretention föra sig, väcker ovilkorligen uppmärksamhet, dertill lefver han som en puritan, men är glad och lifiig. Han roade mig mycket och sjöng rätt bra, ehuru stämman ännu förekom outbildad. Om någon gång han kommer hit, hvilket skulle kunna hända, ty äfven han lemnar Ö . . . för att komma i en rörligare verksamhet, så vill jag på förhand utbedja mig att få bjuda honom till oss. Han skall eröfra er allesammans, lita på det! Du frågade nyss, om jag *saknade,* ja, sannerligen händer det ibland, att jag öfverraskar mig sjelf med den tanken: hade jag nu Karolus här, skulle vi följas åt dit eller dit. Han bringade mig alltid i en belåten stämning och genom sin rena friska uppfattning drog han mig in i ett naturligt gladt tillstånd, sådant endast en mycket ung och fullt oförderfvad man — om han så ännu bör kallas — kan omgifva sig med. Det var icke sällan ett ord af honom som ledde mig ifrån ett samqväm, der bålen och tobaksröken oftast skymma undan ljusare tankar och följas af en morgondag med hufvudvärk och misshumör, till en promenad utåt landet eller stunder vid pianot, då vi båda lefde i sång och musik, glömmande allt annat.

Medan Konstantin lifligt uttalade detta sista, fick hans ansigte en ännu gladare och lifligare färg och hans mor, ehuru mindre intresserad af den ifrågavarande personen än de två föregående, kunde ej

annat än iakttaga det. Hon småskrattade och sade skämtande:

— Om din favorit Karolus varit en flicka, skulle jag antagit att du var kär i denna, sådan entusiasm visar du. För all del bjud honom till oss. Han förefaller mig enligt din beskrifning som en fogel Fenix.

— Det förvånar mig icke, mamma! — Jag måste nu lemna dig för att skrifva, men du har ju fått några nya föremål för dina ensamma betraktelser, eller hur?

— Du har rätt, min gosse, tack! Jag väntar dig till supén.

— Jaha, adjö till dess.

Fru Deviner hade verkligen fått anledning till betraktelser och det af vida större vigt, än hennes son anade. Hvad skulle hon väl tro af det hon hört? Hon genomgick Konstantins meddelande ord för ord, börjande för andra gången hysa den föreställningen först, att han var helt och hållet intagen af fru Darling och derigenom fann sig svårmodig, och sedan att Eva Z. eröfrat hans hjerta; — han hade ju nästan passioneradt kysst rosen, som liknade henne; men det förunderligaste af allt var, att han syntes med svärmisk tillgifvenhet fäst vid den unge Karolus — handelsbokhållaren i en småstad. Ja, det var verkligen högst problematiskt. Hon fann sig nödsakad erkänna, att hela förhöret varit utan synnerlig nytta, hon stod ju precis på samma obestämda gissningspunkt som före detsamma. Dock — en mor lemnar ej gerna fältet för sina forskningar efter ljudet af den innersta strängen i ett så kärt

barns lif, en öfvertygelse måste hon fatta för att hafva något rättesnöre för sina handlingar, och att hon här behöfde komma till sonens hjelp, det ansåg hon troligt. — Ja — tänkte hon — något måste göras, jag vill försöka . . . men hvad?

Länge satt hon tyst med arbetet hvilande i knäet och händerne sammanknäppta deröfver och sökte i tankens verld efter ljus. Brasan slocknade alldeles af, det blef mörkt i rummet, utan att hon tycktes märka det. Slutligen sade hon helt högt: — så måste det väl ändå vara — derpå sträckte hon ut handen efter en på bordet stående ringklocka, och en betjentgosse inbar ljus.

— Antingen har han ett hopplöst tycke för fru Darling eller ock är han kär i Eva Z. — så trodde Konstantins mor och beslöt att så småningom på ett eller annat sätt finna ett botemedel emot hvilketdera det var.

Kort tid derefter föreslog hon Konstantin att följa sig på en visit.

— Vi hafva medan du varit borta fått oss några angenäma vänner, dem jag ej längre kan dröja att visa dig. Det är kapten Göranssons, som flyttat hit från Vermland. Jag tror säkert, att du måste tycka lika bra om dem, som vi andre alla tycka. De sjelfva och hela deras hem bryta litet af emot de vanliga stockholmska, och det är nu en gång så med oss, att vi äro svaga för omvexling äfven på äldre dagar. Jag vet ej hvad det egentligen var, som genast fängslade mig, då jag såg dem, men jag

vill ej beskrifva dem, du får sjelf se. — Inom sig tänkte fru Devenir: — Här skall han finna likheter med såväl den berömda enkan som den *skära rosen*. Äldsta dottern är något i den förras genre fast yngre, hvilket aldrig skadar, och yngsta dottern är just en rosenknopp, en Eva . . . vi få se.

Det var en förmiddag i början af December. Ett tunnt snötäcke låg öfver gatorna och hustaken, himlen var molnfri och solen lyste klart genom den lätta luften, hvarföre en promenad till fots var mycket uppfriskande. Fru Deviner, hennes äldsta dotter och Konstantin hade ett bra långt stycke att gå och hunno blifva helt uppfriskade tills de kommo fram. Den förste af familjen Göransson, de träffade, var värden sjelf. Han var en man, som hunnit något öfver medelåldern, det bruna, lindrigt gråsprängda håret täckte ännu helt tätt hans hjessa och hans hy bar vittne om, att han icke slösat med sin naturliga helsa och kraft. Hans helsning på damerna kom enkel och oförfalskad af hvarje slags reglementerad form, men likväl så angenäm, att intrycket af den endast kunde höja den stämning af belåtenhet promenaden förut gifvit de besökande:

— God morgon, mitt herrskap! Jag gläder mig å egna och mina fruntimmers vägnar åt att se eder.

Konstantins hand skakade han hjertligt och sade godlynt:

— Vi se hvarandra för första gången, men ej som främlingar, hoppas jag. Då man blifvit bekant i ert föräldrahem, tycker man, att *hela* familjen måtte vara såsom gamla vänner. I dag lägger jag beslag på er — tänk inte på att lemna oss förrän i afton.

Medan han sade detta hade han fört sina gäster in i salongen, ett stort, ljust rum med blommor, böcker, piano, *väl,* men ej dyrbart möbleradt och utan denna tunga öfverlastning af alla uppstänkliga saker, som gör att man tycker sig i ett möbelmagasin eller expositionsrum. En jungfru kom nu in och blef af värden tillfrågad, hvar frun i huset fans.

— Jag skulle just bedja kaptenen komma in i kabinettet, — svarade hon.

— Så, nå då går jag sjelf att hemta dem.

— Har du någonsin blifvit så trefligt mottagen, — sade fru Deviner till Konstantin.

— Nej, aldrig . . . här. — Hans tankar fördes ovilkorligen till den stad, han några månader förut lemnat och till fru Darlings angenäma hem. Modern anade hans tankar och log förnöjd.

— Min plan skall lyckas, — tänkte hon.

Kapten Göransson kom strax tillbaka med fru och döttrar, hvilka hjertligt glada välkomnade sina gäster. De voro lika honom i sätt att vara, endast den adertonåriga Adèle skilde sig något från den öfriga familjen. Hon påminde öfver hufvud taget verkligen om Eva Z., ehuru ansigtets drag, hyn och hårets färg voro olika. Hon var nemligen brunett med denna ungdomliga rodnad på kinderna, som gifver ögonen strålglans och ovilkorligen kommer oss att tänka på den mörka, stjernströdda vinterhimlen. Hon liksom Eva talade ej mycket och syntes mera blyg, men indrog man henne i samtalet, voro hennes yttranden fulla af behag och rösten tydligen musikalisk. Då Konstantin gjort denna upptäckt, sade han nästan ofrivilligt.

— Fröken Adèle sjunger säkert, eller hur?

— Ja, — svarade hon lätt rodnande, — men min röst är mycket obetydlig. — Senare på dagen lät hon höra den. Hon sjöng rent, det var silfverklang i hvarje ton och en varm nyansering genomgick det okonstlade föredraget. Hon sjunger *så* förtjusande, som lärkans första vårdrill förefaller oss, tänkte Konstantin, men han yttrade ingenting och tackade endast med en lätt bugning, då Adèle gick från instrumentet. Lärkan i skyn skulle föga bry sig om en tack af oss, tänkte han, och samma förhållande måste det vara här; man hör tydligen, att hon sjunger för sångens egen skull, att våren i hjertat frambringar tonerna och att åhörarne derunder äro fjerran från hennes själ. Skada att den rösten ej har större omfång.

Man åt en tidig middag. Kapten Göransson yttrade i anledning deraf till Konstantin.

— Jag är van vid landtliga anordningar, och stadens måltidstimmar tycker jag alls inte om. Mina fruntimmer äro också så snälla och finna sig vid min smak, ehuru min hustru är född här.

— Vi dela alla din smak, pappa, — svarade äldsta dottern med hjertlighet. Hon kunde visserligen, såsom fru Deviner efter Konstantins beskrifning på fru Darling tänkt sig, sägas likna denna och gjorde det äfven till någon del. Hennes yttre var medelmåttigt, utan skönhet, men fullt harmoniskt. Hon talade, gick och rörde sig ledigt och enkelt, såg god och intelligent ut, men fru Darlings finhet och behag saknades, och det föll Konstantin icke in att göra någon jemförelse mellan dessa båda qvinnor.

Han fann sig väl med dem alla och dagen gick fort. Efter middagen åkte de ut åt Djurgården och först långt sedan solen sjunkit i vester och Lunas dunkla ljus lyst öfver mälarstaden och dess äfven en vinterdag vackra omgifningar, stannade deras ekipager utanför doktor Deviners bostad.

Vintern förflöt jemnt och händelselöst, inom de båda familjerna vi senast skildrat. De voro ofta tillsammans på samma förtroliga fot, som blifvit antydt, men förgäfves sökte fru Deviner efter en förändring i sin sons lynne; han föll ofta in i den tröga, mulna sinnesart, som oroat henne, och fastän han t. o. m. *sökte* umgänget med kapten Göranssons, kunde ej ens moderns fina observationsförmåga spåra den ringaste varma känsla för någon af de båda flickorna. Han konverserade gerna med den äldsta, Tyra, han hörde med nöje Adèle sjunga, men blef dock kall för båda, eller ock var han en skicklig aktör; hvarför skulle han dock det vara? Här fans inga skäl dertill. Han kunde ej befara, att några hinder uppställdes, i fall han önskade en förbindelse af allvarligare art med någon i det huset.

Kapten Göransson sjelf var tydligen den, som han helst egnade sig åt. De båda herrarne kände sig ovilkorligen dragna till hvarandra och samtalade stundom hela timmar, alldeles som hade de varit jemnåriga, ehuru tjugofem år voro emellan deras ålder.

Våren kom, Hebe bredde ut sin sköna matta för jordens barn och Flora började sitt sommararbete med

violer och guldvifvor. Då flyttade Deviners och Göranssons ut från staden. De hade hyrt ett större sommarbo tillsammans. Det var fru Deviners projekt, som gått igenom med glans, ty ingen röst höjdes deremot; alla voro ytterst belåtna. Hennes tysta plan är lätt att gissa. Hon hoppades mycket af denna sommarsejour.

Kaptenen var dock den ende, som fick ostörd vistas på landet. Doktor Deviner och hans son hade hvar sina band i staden och kunde endast öfver nätterna och tillfälligtvis några timmar få vara ute hos damerna, dem kaptenen åtog sig att beskydda på ett för honom eget, halft gammalt ridderligt, halft landtligt enkelt sätt. Han var kännare i alla detaljer inom ett landtlifs hembestyr och förstod såväl att genast placera en möbel precis der den borde stå som att slå upp hyllor för kokkärlen i köket, der de minst skräpade, allt under den mest godmodiga uppsyn i verlden.

En afton då doktor Deviner kom ut, fann han sin granne kaptenen tämligen nersotad hålla på att lära husjungfrun att rengöra en gammal sotig köksspis. Båda skrattade hjertligt.

— Hur har du kommit till det der? — frågade doktorn ännu leende.

— Jag såg händelsevis in i edert kök och fick höra ett samtal mellan din fru och hennes kokerska. Båda voro generade af spisens otrefliga utseende. »Hur skall man kunna äta maten med smak, när man minnes hur spisen ser ut, sade hon, och kokerskan bedyrade, att hon ej kunde göra den i ordning

— Och så lär du dem konsten . . .

— Ja visst, man får ej så lätt reda på en sotare, och jungfrun kan godt hinna med det.

— Kom nu så taga vi en promenad tillsammans! . . . Sådant der borde fruarna förstå . . . — det senare sade doktorn, hvilken ofta för sig sjelf ofrivilligt yttrade sina tankar, helt lågt, men kaptenen var allt för öppenhjertig att ej upptaga ämnet.

— Bah, du kan väl ej begära sådant af fint bildade stadsdamer? Nu måste jag väl först företaga en liten tvagning, sedan gå vi.

Medan doktorn satt på gungbräde för att invänta sin vän, mulnade hans ansigte, han fördjupade sig synbarligen i något ämne, hvars beskaffenhet han ej var fullt belåten med, men snart syntes kaptenen putsad och godlynt komma ur huset. Han bjöd armen åt doktorn och sålunda gingo de raskt framåt vägen.

— Hvad har det kommit för ett åskmoln öfver dig, bror? — sade kaptenen, då de en stund varit tysta. — Är du dyster, så skola vi marschera ur dig det sattyget. Se så, nu öka vi takten. Framåt marsch! takt tu, höger, venster, takt tu! Det är inte värdt vara stum i lederna, då man går med en gammal knekt.

— Jag märker det, men kom i hog, att mina benom räkna ett tiotal mer än dina, du gamle krigsbuss! — Doktorn var redan på väg att återfå sitt bättre humör.

— Nå du kan väl nu säga mig, hvad det var för krigsförklaring du nyss hade i sinnet; något sådant var det väl?

— På sätt och vis. Jag gick och tänkte på,

hur besynnerligt det är med våra qvinnors uppfostran: just det de måste hafva hand om, kunna de ofta icke alls behandla . . .

— Men för kanoner och granater, du ville väl inte, att din fru skulle rengöra spisen och komma emot dig sotig som jag nyss . . ., — brummade kaptenen.

— Ne-ej, men jungfrun, jungfrun! Spisen är för henne det samma som t. ex. anatomisalen för mig eller värjan var för dig, och Gud nåde oss, om vi stått rådlösa inför någon oordning med desse, nej, det är ömkligt. Och från tanken på denna — i det hela en småsak, kom jag att stiga ett par trappsteg högre upp . . . Jag har det bästa tillfälle att öfverskåda ställningar och förhållanden och det är ömkligt, alldeles bedröfligt, hvad qvinnorna mer och mer gå ifrån sina pligter som makar, mödrar och husmödrar. Snart finnes här ej stort annat än guvernanter, telegrafister, postskrifvare, handelsbokhållare och en eller annan, som petat litet i allting, utan att söka botten i något — minst af allt i att tänka; och de, som redan äro gifta, äro antingen såsom en grann möbel i hemmet eller som mannens rodocka, den han stoltserar med i societeten för hennes vackra ytas skull, eller ock motsatsen: en husträl, som aldrig kan höja sin tanke från köks- och pigverlden till någon skön känsla, någon ljuf innerlighet, med ett ord, något, som förlänar hemmet behag, förädlar hennes man och barn.

— Men, gudbevars, hvad kunna vi mera begära af dem och dessutom, hvad äro männen värda? Deras eget lefnadssätt är allt utom felfritt, de fela i all-

mänhet mycket värre, och med de uppfostringsanstalter här nu finnas blifva ju qvinnorna nära nog lika lärda som de, kanske t. o. m. *mer* bildade.

— Jag vågar ett mot tusen, att du dömer hela könet efter *våra* fruntimmer, bror. Men vore du läkare i tre månader, skulle du bli i tillfälle att se ditt misstag, Vill du höra min tanke så är den denna: så länge qvinnan är nog narraktig att utan sjelfständigt omdöme, *blott* derför att det kallas modernt, efterapar de barockaste moder på sina kläder, så länge hon föredrager en bal framför vården af sitt späda barn, har hon ingen rättighet att fordra af mannen annat än eller bättre *än hon nu är*. Så, du tror att de nu blifva bildade! Qvinnan är ej som sådan betraktad *bildad* med mindre än att hon klart kan bedöma och af sin kärlek till barnen manas att sjelf taga hand om deras fysiska uppfostran, ej heller om hon icke förstår ett hems dagliga och ekonomiska bestyr, hon är ej bildad, om hon icke vet och tillämpar *ordning* i allt såsom ett första vilkor för hemmets bestånd och poesi, ty den är i första hand vilkoret för allt skönt; hon är ej heller bildad, om ej hennes hjerta, då omständigheterna så fordra, säger henne »glöm dig sjelf». — Doktorn hade talat med stor ifver, blodet var åt hufvudet på honom och han drog ett djupt andetag, i det han tvärt stannade, tog sin arm ur kaptenens och såg honom utmanande i ansigtet.

— Men hvem bomber och granater skall då numera uppfostra sådana qvinnor? Kan du säga mig det?

— Ja, se der stå vi, bror! Der stå vi fast,

som om våra fötter fastnat i en lergrop; jag intygar, att den är vår tids visaste man som kan besvara den frågan.

— Nå, då stampa vi på i lergropen bror Deviner! Jag kan ingen annan väg se för oss, utan få vi tacka himlen för hvad han *oss* beskärt och bedja vår Herre hjelpa de mindre väl lottade. — I det samma sågo de Adèle, som kom gående emot dem. Hon hade aftagit hatten, den hon bar i handen och lifligt svängde i luften till ett tecken, att hon såg hvilka som nalkades; ett fint skalkaktigt leende låg öfver hennes unga drag, hon var en vacker uppenbarelse på den gröna gräsmattan bland de löfrika träden. Doktorns ansigte ljusnade — hon var hans stora gunstling.

— Se der kommer vår lilla elfva, vår lilla dryad, den sköna skogsblomman, — sade han med entusiasm, men lågt, ty hon fick ej höra det.

— Du kommer som en räddande engel, min flicka, — ropade kaptenen emot henne.

— Hur så? Jag kan ej se, att I ären i någon fara . . . — Adèle slog armarne om sin far och räckte sedan handen åt doktor Deviner.

— Jo-o, — började kaptenen ånyo och skakade doktorns arm, — den här påstår, att vi fastnat i en lergrop, nu måste du hjelpa oss ur den.

— Lergrop! — Adèle såg förundrad på deras blanka skodon. — Aha, jag förstår, det var någon andlig lervälling ni fördjupade eder i. Skall jag kunna hjelpa eder ur den, så måste jag veta från hvilken sida en handräckning behöfves. — Kaptenen

relaterade i korthet deras samtal och Adèle skrattade som ett barn.

— Förlåt mig, farbror, — sade hon derefter, — men du är bra rolig.

— Är jag rolig, säger du? — Doktorn såg nästan förbryllad ut.

Ja, just *rolig*. Visserligen står ni nu i en lergrop, men hvem har bringat er dit om inte ni sjelfve. Veten I verkligen *hur* I viljen hafva oss? Tänk då efter *allt*, hvad I fordren af oss, och sägen sedan, om detta allt är förenligt med en qvinnas krafter. Vi skola uppfostras *så*, att vi äro i jemnbredd med eder i kunskaper, annars kan en äkta man ej vara lycklig, gubevars. Vi skola uppfostras så, att vi villigt underordna vårt eget jag under edert, vi måste vara goda och underdåniga. Det är så beqvämt för er att kunna vid alla tillfällen påräkna det. Vi skola uppfostras *så*, att kokerska och andra tjenare kunna få lära *af oss* allt, hvad de ej kunna, vi skola uppfostras till barnsköterskor och barnuppfostrerskor, vi skola uppfostras *så*, att vi äro underhållande och angenäma i sällskapslifvet, så, att vi jemte allt nyttigt kunna strö poesi öfver hela hemmet, om möjligt äfven öfver *er* och slutligen skola vi — märk noga — utrustade med alla dessa olika egenskaper stå redo att gifta oss med er, då ni tröttnat vid ett tumultariskt ungkarlslif och finner en eller annan prosaisk fördel vid att få eget hem. *Då*, när ni utnött all er ungdomliga friskhet, alla edra trefligaste egenskaper, när ni börjat blifva missnöjda, knarriga, sjukliga och se lifvet från dess mest skugghöljda sida; *då* är det ju bra att få en hustru, ju yngre och älsk-

värdare, dess bättre, och sannerligen behöfver hon vara en fullkomlig varelse för att gå ut med allt hvad jag nyss nämnt. Derjemte hafven *I sjelfve* anordnat så, att flertalet qvinnor kan uppfostras till lärarinnor, till att erhålla platser inom edra egna leder och reda sig edert stöd förutan. Detta var säkert ett förhastande, eder egoism försof sig den gången. Jag hoppas nemligen, att det leder derhän, att flickorna föredraga detta oberoende framför ett familjelif tillsammans med halft utlefvade män, som fordra *allt* och sjelfva sakna *allt för mycket* för att befrämja ett *lyckligt* äktenskap. Någon hjelp ur lergropen ser inte jag heller, som du hör, käraste farbror Deviner!

De båda männen hade gifvit hvarandra betydelsefulla blickar, under det Adèle talade. Doktorn såg mycket öfverraskad ut och kaptenen triumferade; det roade honom att höra sin dotter yttra sig, hon gjorde det också på ett halft skämtsamt, halft barnsligt sätt; hennes minspel förtog alla skarpa kanter.

— Nu stå vi der min själ vackert, — sade doktorn och såg frågande på kaptenen.

— Ja, det var en skral hjelp jag påkallade, i stället kommer denna näsperla och trycker oss ner i leran, så att den står oss öfver hufvudet. Hvem fanken har gifvit dig sådana idéer, flicksnärta?

— Edert samtal framkallade dem, — sade Adèle ovanligt allvarsam. Doktorn gick och funderade, slutligen sade han:

— Nå-å lilla vishetsgudinna! Du har alldeles trasslat ihop, hvad qvinnan och mannen böra vara.

Reda nu sjelf härfvan och säg oss först ditt qvinliga ideal.

Adèle funderade ej länge.

— Monne, — sade hon, — vi ej kunna taga min mor och tant Deviner till mönster? De äro båda angenäma och nyttiga. Icke sant?

— Fullkomligt sant, — förklarade båda herrarne.

— De hafva båda förstått den svåra saken. Aldrig hafva de satt ett nöje främst, men likväl varit intresserade äfven af *goda* sådana. Aldrig glömma de make, barn eller hem för sig sjelfva, aldrig finna de det vara en uppoffring, som länder någon af desse till gagn eller glädje.

— Nej visst icke, — instämde kaptenen.

— Men säg oss nu, min flicka, hur skall den man vara, som är värd en sådan hustru, eller hur tänker du dig din egen blifvande älskade man? — Den ena purpurskyn efter den andra drog fram öfver Adèles kinder, det fans dock ingen undanflykt, fars och farbrors frågande blickar hängde fast vid hennes ansigte, men hon beslöt undvika den direkta frågan.

— Jag tror, — sade hon tvekande, — att det i allmänhet vore bättre, om männen gifte sig tidigare. De skulle då låta *hjertat* välja bruden och deras hustrur skulle få mera *skäl* att finna sig tillfreds med sin man och sin ställning som gifta. Detta skulle hafva till följd, att båda blefvo nöjda med mindre lyx, mindre förströelser utom hus. Nu deremot blir det alltid en uppoffring för mannen att icke i allt ega den frihet han hunnit *växa fast vid;* som rsättning för den skall det föras stat. Hustrun å

sin sida finner sin man långt ifrån motsvara den idol hennes unga hjerta målat för hennes inbillning och så blir hon kall för mannen, i följd deraf besvärad af att fylla sina ljufvaste pligter, och så söker äfven hon ersättning i ytlighet och verldens glitter af alla slag. Har jag inte rätt, farbror?

Farbror Deviner såg tankspridd ut, han svarade dröjande:

— Jag känner nog till, att lilla fröken Adèle Göransson, ej lätt bringas ur koncepten, men, — han stannade, aftog hatten och bugade sig för den unga flickan, — för edert sista prof på omdöme gör jag er min komplimang. Jag förstår sådana tankar och sådana känslor, men verlden nu för tiden skulle misstroget och kanske beklagande le åt den, som gåfve dem åt allmänheten.

— Nå, låt då verlden le, hur den finner för godt. Jag förblir i *min tro* ändå och hoppas, att farbror dömer blott efter några onaturliga undantag, — sade Adèle med mycken bestämdhet.

— Nej, nej, det är ej så lyckligt, som du vill det skall vara, man skådar öfverallt otron mot idealismen och följden blir den, att man ej skall *ens försöka* att höja sig sjelf öfver den torraste materialism. Jag hörde nyligen en ung vacker qvinna, gift med en ung hygglig man, hånskratta åt — *att gifta sig af kärlek.* Hu! det just isade till i mitt gamla hjerta. Hvad, tänkte jag, skall då hjelpa qvinnan öfver alla de oundvikliga mödor, hennes ställning som gift pålägger henne? Just i qvinnans svaghet att skapa sig idealer och i hennes stundom beundransvärda trohet att i hjertat behålla den bild hon målat

sig, ligger hennes kraft, hennes tålamod och *lycka*. Derföre, då *så* icke är förhållandet, blir qvinnan just hvad hon är, som jag nyss åberopat: Ett vackert ting utrustadt med nycker och fordringar, som röra sig helt och hållet i den yttre verlden. Hemmet är för henne endast en hviloplats mellan nöjena, pligterna kastar hon i legda händer och mannen — ja, den låter hon rå om sig sjelf och anser honom endast såsom ett hederligt »förkläde», då hon är ute i verldens vimmel samt ganska bra dertill, om han skänker henne lyx och en upphöjd plats i samhället. Farväl med de lyckliga äktenskapen! Sedan qvinnans hängifvenhet för mannen och hemmet ej finnes, är dess kärna borta. Skalet må vara huru grant som helst — det blir dock aldrig annat än ett bräckligt skal.

— Hvad jag håller af dig, farbror, som tänker så, — sade Adèle och fattade med liflighet doktorns hand, — men säg mig nu en sak. Jag såg nyligen i en litteraturöfversigt i en större landsortstidning ett yttrande, som jag önskar höra dig bedöma. Man påstod nemligen *det* vara ett fel hos våra originalarbeten, att de vidhålla de gamla spåren och måla karakterer efter en gång antagna mönster — verlden sådan den ter sig för en idealiserande fantasi. Säg mig nu, hvilket är det rättaste, antingen att litteraturen hufvudsakligen rör sig i rigtning *med* tiden, utan att söka motarbeta dess öfverdrifter och misstag, eller att den arbetar för att väcka och underhålla den slocknande gnistan af känslan *för* idealismen? Månne icke denna är värd att taga vara på? Och hvad skall kunna detta bättre än en litteratur,

som framställer spegelbilder från en *ren* fantasi? Om man fordrar endast realism såsom ett tidsbehof, huru motsvarar då läsningen sitt ändamål, hvilket ju bör vara att höja vår tanke och förädla vår känsla, icke att se *endast* hvad *verkligheten* dagligen visar oss, eller komma oss att tro, att vi sjelfva och våra samtida stå på det högsta möjliga trappsteget. — Sällskapet hade under detta samtal saktat af sin gång och var nära att upphinnas af fru Deviner med döttrar, fru Göransson och Tyra.

— Ohoj, — ropade desse, — stanna då, så att vi få vara med.

Kaptenen gick emot dem och svarade:

— Mjukaste tjenare! Det är skada, att ni ej kommit förr. Här har hållits en . . . en . . . hvad skall jag säga? Moralfilosofisk, idealistisk, realistisk . . . eller hvad det skall vara, diskussion. Pu, hvad lärdom det existerar nu för tiden. Det enda jag fått klart för mig är att du, kära Konstantin, är nära på för gammal nu, att gifta dig, i fall du skulle falla på den ideen att vilja sammanlänka ditt öde med en guvernant, en telegrafist, en bankkamrer eller en bokhållare — annat lär det ej vara att tillgå i fruntimmersväg, så vida du ej föredrager en postskrifvare. Så säger min vän, far din, och min 18-åriga dotter, flickbytingen der, säger, att detta oaktadt bör man skapa sig idealer, höja tanken och förädla känslan. Hon vill stryka realismen och sätta estetiken i dess ställe, förstår du?

— Ja, — svarade Konstantin med en gillande blick på Adèles ansigte, hvilket var särdeles vackert nu, upplifvadt af de tankar hon nyss med ord åter-

gifvit, — ja, jag förstår och finner helt naturligt, att fröken Adèles sinne måste vara mera öppet för det sköna än för en prosaisk verklighet. Det hade emellertid varit mig mycket kärt att få höra på då dessa åsigter närmare utvecklades.

— Här har gått ganska hett till, — förklarade doktorn, aftog hatten och torkade svetten ur pannan, — det fans ej hetare debatt under år 1878 års riksdag, då värnepligtsfrågan stod i låga.

— Emellertid tror jag vi få anse Adèles proposition bordlagd så länge den nu varande regimen existerar.

— Det är äfven min tro, jag känner väl till min systers egen filosofi, — sade Tyra och förde gladt leende sin arm under Adèles, hvarpå hon fortfor: — då hon börjar resonera i slikt, beder jag henne i stället gå med mig i köket, grädda pannkakor och röra till »englamat», deri ser jag vår bästa filosofi, och då qvinnoemancipationen kommit derhän, att femtio procent af vårt kön tagit studentexamen, skall man gifva mig rätt. Då komma de, som för hundra år sedan studerade Kajsa Varg, att anses för lika stora filosofer som nu Sokrates och Seneca och de, som då vilja inhemta en sällsynt vishet — de må då vara klädda efter nutidens klädningssnitt med släp, eller i de klädespersedlar, som nu äro onämnbara — skola gräfva i gamla boklådor efter mamsell Nylanders och Björklunds kokböcker. Gryningen till en sådan dag är ju redan påvisad af doktor Ch. Em. Hagdahl.

— Bravo! — ropade doktorn, Adèle rodnade,

hotade skämtsamt sin syster med handen och skrattade muntert.

Nu kommo äfven Konstantins syskon från en promenad utåt ängarne: Arvid, en högrest ännu något ranglig student med glasögon för närsynthet, mörk hy och blygt skick, Sara en liflig äfvenledes mörk, sextonårig tärna och den fjortonåriga Sylfi, ljus och blid som en vårdag — Konstantins älskling. Detta unga sällskap gick helt tyst och allvarsamt öfver gräsmattan mot landsvägen.

— Ni måtte haft roligare än vi, — ropade Sara, hvars lifliga ögon togo en hastig öfverblick af de mötandes liffulla ansigten, — man kan just blifva afundsjuk.

— Hvad säger du derom, Sylfi lilla? — Konstantin tog sin systers hand och betraktade henne med välbehag.

— Vi hafva funnit många små, fina blommor, så vackra, så vackra, men Arvid har fångat fjärilar och insekter, och då jag tänker på, att de skola hållas fångna i hans blecklåda och sedan plågas till döds med en nål genom kroppen, då blir jag så ledsen. Jag har bannat honom så, så . . . men han bara gör narr af mig och säger, att jag ingenting begriper. — Sylfis ljusblå ögon stoda fulla med tårar.

— Var glad som de andre, syster lilla, jag vill förbarma mig öfver fångarne, de skola strax få sin frihet igen. Jag tycker alldeles som du, Sylfi. Man bör aldrig plåga hvarken djur eller menniskor, då det kan undvikas. — Konstantin hade härunder lagt armen om systerns hals och med ett gladt leende lät hon sina läppar hastigt vidröra hans hand.

— Arvid! — ropade Konstantin, — kom hit med ditt improviserade fängelse, jag vill se hvad fångst du gjort.

Arvid gjorde sig ej brådtom; han anade ett försåt och beslöt att försvara sig mot öfverrumpling, men en mörk blick från brodern kom honom att visa denne nödig respekt. Konstantin var hela elfva år äldre och bemöttes af alla sina syskon med en viss underdånig lydnad.

— Jag har blott några sällsynta maskar, ett par skaldjur och ett halft dussin ganska vanliga fjärilar; de äro ej mycket värda att se. — Han lemnade motvilligt lådan i Konstantins händer och denne öppnade försigtigt locket, betraktande de olika slägten, som i hvar sitt fack krälade eller flaxade med vingarne, då luften kom intill dem; derpå stängde han om dem och frågade:

— Hur högt värderar du kräken?

— De skulle ej gå för hackor, om jag ville sälja dem, — förklarade Arvid hårdnackadt. Brodern låtsade ej höra detta.

— Jag ger dig den der boken, du önskade dig i går afton för dem . . .

— Det är väl betaldt, Arvid, — sade Kaptenen, som äfven var djurvän, — jag blir mäklare och tillstyrker, att affären uppgöres raskt, svara ja. Nog är boken värd dubbelt, dubbelt opp.

— Får jag den i morgon?

— Ja, med middagsbåten. — Konstantin erhöll nu lådan, vinkade åt Sylfi att följa sig och gick bort från vägen

— Nu skall *du* få släppa ut dem, Sylfi lilla!

— Ack, tack! — Sylfi klappade händer, hennes ansigte strålade af glädje och snart flögo fjärilar muntert omkring, maskarne och skalbaggarne gjorde sig åter hemmastadda i gräset. — Se på dem, se på dem, — jublade hon, och Adèle kom springande dit. Hon instämde i Sylfis fröjd och handklappning och Arvid betraktade dem på afstånd med en öfverlägsen gäckande min på sitt för öfrigt rätt vackra ansigte.

Nu kom doktorn äfven dit och ville taga reda på hvad som förefallit.

— Det är tid på, — sade han strängt till sin yngste son, — att du lemnar sådana barnsligheter, Arvid; endast ett barns tanklöshet och oförstånd kan man ursäkta en så fullkomligt opåkallad grymhet mot lefvande, kännande varelser. Har du gjort dig reda för, *hvarför* du fångat dessa djur? — Arvid rodnade upp till hårfästet och såg halft ond, halft förlägen ut, då han svarade:

— Det är ingenting ovanligt i det . . .

— Ovanligt, ovanligt! och blott derföre roar det dig att se varelser pinas! Det är beklagligt! Jag hoppades, att du egde bättre hufvud och känsligare hjerta. Vore du ett fån, skulle jag väntat mig detta svar, men det är du inte. Alltså måste du vara *elak* och det är nästan sämre, ja, t. o. m. mycket sämre. Det är *vanligt,* menar du; från den synpunkten sedt skulle aldrig något andligt framåtgående existera. Näfrätten var också en lång tid vanlig, men nu har den råa styrkan man och man emellan fått en öfvermagt i våra lagar; dock qvarstår till vårt tidehvarfs stora skam vår råhet i afseende på djurens behandling, de svaga försök att höja mensklig-

hetens blick till dess pligter emot dessa svagare skaparens verk äro blott att likna vid en dunkel strimma vid horisonten, som bådar något bättre i en mycket aflägsen tid; men det tillhör hvarje upplyst menniska att klart genomskåda det töcken, som ligger tungt öfver *mängdens* begrepp. Man har visserligen en strafflag för djurplågeri, som föreskrifver böter från fem till ett hundra kronor derför, men hur svår är den ej att tillämpa! *När* är ett djur tillräckligt marteradt för att få skydd af denna lag? Det vill ej litet martyrskap till! Och när äro menniskorna så rättvisa och opartiska att vittna emot hvarandra för ett djurs skull? Här strandar lagen emot grymheten och vanans magt; och dessutom: betalar inte t. ex. en hästskojare, då han upphetsad af ruset låter sitt vilda sinne taga öfverhand, gerna fem kronor för att få »*klå*» sin häst, tills den är färdig att störta?

— Jag har aldrig »klått» och vill aldrig »klå» någon häst. — Arvid försökte se skämtande ut för att dölja sin förargelse.

— Pass, min gosse! Du har aldrig haft någon häst att »klå» för det första, och i fall du *ej ville* det, så vill jag fråga, hvad åtskilnad du finner i att pina en häst och att pina t. ex. en fjäril. Jag befriar dig från att svara, du kan ej göra det utan en ny förödmjukelse för ditt omdöme, ty det är ju solklart, att en spetsad fjäril lider samma qval som en halft ihjälpinad häst; styrkan af den smärta vi framkalla, beror ej af föremålets kroppsstorlek eller hvad slägte det tillhör. Derför är den ondska, menniskorna utgjuta öfver hvarandra, endast ett minimum

emot hvad de föröfva mot otaliga djurslägten, som icke förmå klaga — endast lida.

Doktor Deviner hade sagt allt detta utan häftighet; han var synbarligen mera bedröfvad än ond. Så snart han tystnat, kommo från hvar sin sida liksom genom en öfverenskommelse Sylfi och Adèle med tårfulla ögon, fattade hans händer och sågo bedjande upp till honom.

— Arvid fångar aldrig mera några djur — sade Adèle.

— Nej, helt visst inte, se hur ångerfull och ledsen han går der — tillade Sylfi. Det var snällt, att du talade så.

— Jag vill hoppas det — sade doktorn mildt, slog en arm om hvardera af de unga flickorna och log förnöjd, då han hviskade till dem:

— Tack för det I viljen försona pojkens fula handling och med det samma återbringa mig i godt lynne. Vi skola nu glömma det här.

— Nej, nej — skyndade Tyra att säga — käraste farbror Deviner! Vi skola *aldrig* glömma hvad du sagt, tycker jag. Just vi fruntimmer behöfva *väl* behjerta och lägga det på minnet; vi hafva ett nästan dagligt djurplågeri för ögonen. O, hvad jag mången gång ryst, då vår kökspiga fjällat den lefvande fisken eller med sin rofdjurslika näfve gripit kycklingarne i en vinge eller ett ben och sålunda dragit dem fram ur de gömslen, i hvilka hon, den vinglösa höken, skrämt dem, och sedan burit dem *så,* som om de varit en kålrabbi eller en persiljeqvast lång väg till stupstocken, der hon fånigt grinat åt deras flaxande, sedan hufvudet blifvit skildt från kroppen. Hu,

farbror lille! Vi äro grymma äfven då vi tro oss oskyldiga, men hädanefter skall jag inte blott rysa och låta det ske: — Jag vill följa Kajsa i hälarne, då hon är stadd i sitt arbete som bödel, och jag skall hålla tal för henne, tills hon begriper, hur orätt hon handlar; farbror har nu lärt mig.

— Tack, mina snälla flickor; jag ser på er alla, att vi tillsammans bilda en liten djurskyddsförening; fruarne gå väl in i den?

— Ja, ja.

— Och jag, Sara Deviner, blir föreningens fiskal. Jag vill bli en ny Argus, om så skulle påfordras, för den goda sakens skull.

Nu kom kaptenen, bokstafligen dragande Arvid med sig.

— Här kommer en botfärdig syndare och ber att blifva tagen till godo sådan han *är* och icke sådan han varit hafver. Jag läser i hans hjerta de bästa föresatser.

— Jag vill aldrig mer fånga fjärilar, i stället ansluter jag mig till deras specie och fångar vackra flickor, men inte för att fånga och bringa dem om lifvet, utan blott så här . . .

Nästa sekund hade studentens långa armar gripit Adèles luftiga gestalt. Höjande henne i luften sprang han allt hvad han förmådde ifrån de öfriga in åt den gröna ängen. Adèle ropade på hjelp, men höll sig dock fast i Arvids mörka lockar och såg smått road ut. Kaptenen ropade: — Håll för tusan! — kastade först sin mössa efter dem och började sedan springa, hvilket blef en signal för det öfriga sällskapet att skrattande följa efter.

Arvid hann dock ett godt stycke före dem. Kommen så pass långt att han ej kunde höras af flera än Adéle sade han och var sig dervid helt och hållet olik mot förut:

— Adèle vill *du,* att jag ingår i föreningen och blir bra, *rigtigt god och bra?*

— Ja, Arvid, det vill jag; jag tyckte inte om dig nyss . . .

— Vill du då tycka om mig . . . om du kan?

— Ja-a-a, men släpp nu ner mig, jag får svindel.

— Och om jag blir rigtigt, rigtigt god och snäll, hvad får jag då? — sade Arvid och höll henne ännu fastare qvar.

— Du får ingenting, men jag skall då hålla rigtigt af dig. — Adèle rodnade lätt och lät sin hand med en knappast märkbar smekning glida ner åt Arvids hals.

— Tack — sade han hviskande och lät henne blifva fri, just som kaptenen med låtsad vrede höjde sin käpp öfver honom.

Sommaren förflöt angenämt. En allt större vänskap och förtrolighet mellan doktor Deviners och kapten Göranssons familjer uppstod, de voro nästan ständigt tillsammans. Konstantin tycktes dela denna förtrolighet och finna sig mycket belåten, men ingenting derutöfver. Det skarpaste öga skulle ej kunnat upptäcka en enda blixt af ungdomlig eld, eller att han på något sätt lemnade ett företräde åt någon eller något. Hans jemna lynne var så orubbligt, att man måste anse honom fullkomligt passiv, och fru

Deviner, som väntat sig mycket af denna sommar, måste anse sig besviken.

— Kan han redan vara blaserad? — frågade hennes tankar — men nej — svarade hon sig sjelf — hur och när skulle han blifvit det? Icke vid akademien, han lefde icke så der, icke nere på landet, nej, och ej heller visar hans utseende något sådant. Det är helsa och kraft i hela hans personlighet — hvad felas då? Jag ville gifva hvad som helst för att få se en lifsvarm glädjeyttring af honom, en min eller rörelse af lefvande intresse.

Den dag nalkades dock, då hennes önskan uppfyldes, ehuru ej så som, eller af den bevekelsegrund hon hoppats.

Det var en söndag kort före inflyttningen till staden. Konstantin var då såsom vanligt hela dagen ute på landet och hans mor satt vid ett fönster och såg honom med en bok i handen sitta under ett ekträd ungefär midt emellan bostaden och den brygga, der en del stockholmsbåtar lade till. Då båten med ett lätt buller stötte mot bryggan, såg Konstantin upp från sin läsning, lade hastigt från sig boken och skyndade ner till stranden. Samtidigt dermed syntes en herre med ett lätt hopp komma i land, Konstantin, ja, det var verkligen Konstantin, som först bredde ut armarne och nära nog med häftighet slöt den ankommande i sin famn.

En kort stund derefter presenterade Konstantin med glädjestrålande ögon sin »vän Adam Karolus» för samtlige såväl Deviners som Göranssons.

Adam Karolus var sig alldeles lik, som då han stod i Z:s diversehandel, man kunde knappast tro

honom vara öfver tjugoett år. Genom sitt vackra utseende och lediga sätt att vara intog han alla till sin fördel, särskildt behagade han damerna, som »aldrig kunde begripa, hvad det var för ett vackert svärmiskt uttryck i hans ögon.»

För att göra sin son ett nöje, ehuruväl hon ej kunde få fullt klart för sig, huru Konstantin blifvit *så* fästad vid denne unge gosse, som hon kallade Adam, bjöd hon honom stanna qvar, så länge hans tid det medgaf, och då det ej var något hinder derför under de närmaste dagarne, beslöts, att han skulle tillbringa dem ute på sommarstället, men resa in till sitt logi i staden med sista båten om aftnarne. Händelsen gynnade Konstantin, så att han just den veckan begärt permission för att oafkortadt få njuta af landets behag den sista tiden af sommaren. Han visade nu under denna vecka mera munterhet och lif än på lång tid sammanlagdt och Adam Karolus' ankomst framkallade derjemte nytt lif i de tynande sommarfröjder man börjat finna enformiga och mindre gynnade af väderleken. Men nu skulle den unge gästen se sig om och för att roa honom kom man åter på tråden med utflygter åt alla håll. Karolus besatt också en stor förmåga både att låta roa sig och intressera andra. Han var angenäm och otvungen utan påflugenhet och berättade med smak mången komisk situation från de resor han företagit.

— Den här *profryttaren* — sade kapten Göransson — är ju en Adonis, ingenting mindre farligt för våra flickor åtminstone. Nå, jag medgifver, att han ej mycket liknar andra i denna kategori, jag kan ej förneka mig att tycka om honom, fastän han tyckes

förbrylla min yngsta dotters hjerta och komma min väns yngste son att se ut, som vore han färdig att begå lönnmord hvilken stund som helst. Har du observerat, bästa fru Devenir, Arvids min och blickar så snart Karolus nalkas? Det är komiskt att iaktta en sådan der ung mans känslor, när de stjäla sig ut i hela hans person från ögats till fotens, ja, sjelfva lillfingrets rörelser. *Aktör* är han då inte skapad till. Min själ detta slutades lyckligt om det länge komme att fortfara och ändå kan ingen säga hvarken om henne, att hon koketterar eller om honom, att han försöker eröfra. Det måtte vara . . . hvad skall jag säga? — Kaptenen gjorde några komiska rörelser med händer och armar i luften, liksom för att derigenom blifva förstådd, då han ej fann ord. — Det måtte vara — hm — ungdom, behag, sympati eller dylikt, som dem sjelfve alldeles ovetande . . . drager, sammandrager en sådan der atmosfer omkring dem, som framkallar svartsjuka, hvaba, bästa fru Deviner?

Fru Deviner skrattade hjertligt.

— Ja — medgaf hon — så der ungefär går det till, att få en student jaloux, jag menar att mera behöfs det icke.

Jag tror det kan antagas såsom faktum, att i allmänhet *fruarne* äro de svåraste att vara *i allt* till belåtenhet. Detta var förhållandet äfven här. Hvarken fru Göransson eller fru Deviner — i synnerhet den senare — kunde förstå, hvad det egentligen var hos Adam Karolus, som så fängslade de öfrige af deras familjer med undantag endast af Arvid, att han liksom förde nytt lif in i hela kretsen. De,

nemligen fruarne, hade visserligen ingenting att anmärka mot honom, tvärtom, men Herre Gud, inte var han något underverk, fastän han såg bra ut, förde sig ledigt, var uppmärksam mot alla, ja, nästan mest emot just dem, alldeles som anade han deras större fordringar, ja, ehuruväl han äfven var absolut nykter och skydde alla utsväfvande nöjen — något särdeles ovanligt för män i hans verksamhet — så var han ju dock ej annat än en nästan barnslig — blott en *handelsexpedit,* som utan rast eller ro for landet ikring och troddes aldrig kunna blifva annat än en fjärilsnatur, sväfvande från blomma till blomma. Något solidare måste det vara för att vinna fruarnes högsta gunst.

Emellertid nalkades snart dagen för Karolus afresa och dennes afsked, hvilket på det mest känsliga sätt med ord och blickar utan ringaste tecken till effektsökeri, röjde en liflig och varm själ i förening med ödmjukhet, anslog dem alla. Han steg med ens femtio procent i fruarnes ynnest och sjelfva Arvid blef så blidt stämd, att han svängde sin hvita mössa högt i luften, då båten med Karolus och Konstantin skjutit ut från land.

Då denne sistnämnde följde sin vän till jernvägsstationen, sade han:

— Nu påminner jag mig något, som jag alldeles glömt fråga dig om. Du minnes ju det der brefkuvertet, hvarom jag en gång, då vi voro i . . . berättade?

— Ja, nog minnes jag det . . .

— Till min förargelse fruktar jag, att det har förkommit och en aning säger mig, att det någon

gång skall stå i beröring med mina öden; derföre ärnade jag fråga dig, om det möjligen syntes till i det rum jag bebodde . . . Men äfven i så fall är det nog förloradt för mig. *Du* kunde icke falla på den idén att taga vara derpå.

— Det måtte då vara så, att i allt hemlighetsfullt vill man gerna se något, som *rör* eller kan komma till att få gemenskap med oss sjelfva. Äfven jag har fattat ett dylikt intresse för det tomma pappersomslaget; derför då jag fann det i den bok du lemnade qvar, gömde jag det noga. Nu kan du få det åter, då jag kommit hem.

— Åh, verkligen! Det nästan gläder mig — tror jag, — Ingenting förtretar mig *så* som att hafva slarfvat bort något, vore det ock det aldra ringaste.

Tre år hafva förflutit sedan vi lemnade familjen Alls, och dessa tre år hade icke varit utan betydliga händelser för den samma.

Sedan kommerserådet gjort sista svängen med sin mössa, der han stod på öfversta afsatsen af den stålliga trappan till sitt stora corps de logis, och sett vagnen, i hvilken hans vän och forne skolkamrat åkte, försvinna bland lönn- och lindträden, återtog allt i hans hem sitt vanliga skick, hvarmed han ej heller var missbelåten, ty sanningsenligt sagdt, hade han funnit sig mera smickrad än road af besöket och derföre gick han högst förnöjd in i sitt vanliga esse.

— Tusan ändå hvad de der lärde måtte ha' tråkigt, de begripa då platt intet, som har något

reelt intresse, och tröttsamt blir det snart för en man, som vet hvad lifvet är i dess verklighet, att i längden umgås med dem. Stötte jag ej jemt på patrull, just då jag lät höra mina mest intressanta iakttagelser. Han förstod aldrig min tankegång, det var platt omöjligt. Nå ja, de som läst i all sin tid, dem kan man just ingenting vänta utaf. Annars en hjertans hederlig, välment menniska . . .

Deremot blef Holger upprigtigt saknad af Carmine, Doroté och Brigitta och länge utgjorde han ämnet för deras samtal.

— Ack, den som hade en sådan far — utropade Brigitta en dag, då hon och hennes systrar åter diskuterat deras nära nog hopplösa planer att få lemna det onekligen monotona lif de förde, ty med ett eller annat besök af eller hos grannarne, hvilka under sommaren utgjorde de enda afbrotten och den uteslutande prosaiska prägel deras hem bar, kände de sig dag för dag mera missnöjde.

— Ja, du har rätt — instämde Carmine, våra föräldrar, på sätt och vis snälla mot oss som de äro, besitta dock en fulländad förmåga att sopa bort hvarje atom af poesi. Jag förstår inte, hur det är dem möjligt att få det så; här felas ju ingenting; allt är ytterst komfortabelt, vi hafva piano, böcker, trädgård, frihet, betjening, godt bord och få nästan allt hvad vi önska oss i kläder och annat dylikt — och ändå, ändå . . . äro vi som i ett fängelse. Ack — om vi blott hade farbror Holger här eller i grannskapet! Hvad han var olika mot allt annat omkring oss. Den rare farbror Holger!

— Du må väl säga det — inföll Doroté liflgt —

man måste hålla af honom — och ändock har ju pappa gjort mycket för oss; genom hans försorg blifva vi rika åtminstone och någon gång kunna vi väl få fritt njuta deraf. Då skall jag skaffa mig ett hem som ett féslott — o, det skall bli' gudomligt.

— Och derpå ämnar *du* gå och vänta — lycka till! Britta steg upp och gick med stolt hållning öfver golfvet.

— Jag tror inte *jag* dermed står ut. Rikedom! — kan du säga, hvad vi hafva för glädje af den? Mamma, stackars mamma! ser aldrig glad ut. Hennes ansigte är liflöst som ett stycke pergament, och jag är viss om, att alla hennes känslor blifvit utplattade till samma tunnhet som pappersbladen i vår fars gamla kassabok under dennas nötta permar och, för yttermera säkerhets skull, gömda under sedelbundtarne på kassakistans botten, hafva de kommit under trycket af den genomgående, genomträkiga atmosfer, som inpregnerar hela huset.

— Pappa är den ende, som någon gång ser rätt belåten ut — invände Carmine.

— Ja ha, men det står då inte till för oss att deraf taga intryck, ty anledningen till hans belåtenhet är . . . några lass välbergadt hö, ett yttrande af våra grannar, att hästarne vi åka efter äro af *fin race* eller ock reversen på den senast utlånta penningsumman; sådant förmår visserligen framkalla fullt solsken öfver hans ansigte — anmärkte Doroté, hvilken var den af systrarne, som läste mest romaner samt lefde helt och hållet i en fantasiverld af idel romantik.

Den dystra Oktober månad var icke egnad att bringa lättnad i den ofvan antydda ställning, som

rådde bland Allska familjen, der till och med Göran Källers retsamma påhitt hade länge saknats, emedan han vistades i skola i staden och regnbyar hindrade hvarje utflygt.

Då kom en dag bref från professor Holger, som inbjöd Doroté att tillbringa vintern i hans hem i Upsala.

Det blef en uppståndelse.

— Hederligt gjordt af min gamle vän — sade kommerserådet och gnuggade händerna. — Nu kommer du ut i stora verlden Téa lilla. Hm, hm, kan ingen veta hvad följder det kan få — tillade han halfhögt.

Doroté var förtjust och systrarne afundsjuka; frun passiv som vanligt yttrade endast:

— Vi få se *om* dina klädningar, de börja kanske blifva omoderna.

— Ja, det går inte an — sade Alls ifrigt — men de måtte kunna ändras. Här har ni ej haft tillfälle att slita ut gala-kostymer. Hvaba?

— Nej, det vet Gud. — Carmine antog en frånstötande min och fortfor misslynt: — Hvarför månne farbror valde just den mellersta af oss?

— Han kunde väl inte taga alla tre heller, och samma fråga kunde framställas, hvilken han valt; kanske han dragit lott — menade fru Alls.

— Nej, han fann mest sympati hos mig — påstod den utvalda helt triumferande. — Ack du snälla farbror Holger!

— Gud hvad du är egenkär Doroté! För min del afundas jag icke särdeles din lycka. Till våren

tager *den* slut och så skall du hem igen . . . — sade Britta.

— Ja, men nu har jag dock en hel glad vinter för mig.

Så snart Dorotés garderob blifvit tillräckligt försedd, hvartill pappa Alls fått låta ganska många af kassakistans fångar komma ut i frihet, reste hon jublande och förnöjd till Upsala, och som våra läsare äro lika obekanta som fröken Doroté Alls, med professor Holgers hem och familj, skynda vi en timma förut att presentera dem.

Professorn är redan till någon del bekant, men icke så hans föregående eller närvarande lif. Han gifte sig såsom tämligt ung med en vacker flicka ur högre samhällskrets, än den han sjelf tillhört och tillhörde, och trodde sig hafva byggt sin lycka på en fast grund, då icke allenast hans hjerta var ömt fästadt, utan äfven höga relationer genom hans giftermål vunnos. Sjelf från ett tarfligt hem förstod han föga af den fina verldens vanskligheter, han bedårades tvärtom af dess glänsande yttre. Minst af allt ansåg han möjligt, att bakom den nittonåriga Beatrice Hejdahls tjusande älskvärdhet funnos beräkning och förställning. Hans egen varma känsla och den lycka han erfor, då hon lofvade honom sin hand, kommo honom att tyda hennes stundom framskymtande kyla såsom en intagande blyghet; men hon var fattig och han kunde skänka henne en trygg framtid, derföre gifte hon sig. Hon var väl fåfäng, men hoppades att genom hennes fars inflytande det skulle gå lätt

för hennes man att stiga i någorlunda jemn höjd med de kretsar, hon framför allt älskade att tillhöra.

Såsom nyss gift hängaf hon sig åt fester och anordnade sitt hem högst elegant, och så länge Holger bedårades af tron, att hon besvarade hans innerliga tillgifvenhet, hade han icke mod att neka uppfyllandet af någon hennes önskan. Att hon blef snäsig och under gäckande skämt förebrådde honom hans enkla vanor eller brist på takt, tillskref han en öfvergående sjuklighet i hennes lynne samt fördrog tåligt det, såväl som mera obehag af den unga makans hvardagliga, sårande utbrott emot honom.

Holger var då i sina kraftigaste år och icke ens hans svaghet för den vackra makan kunde i längden hålla hans förstånd och omdöme i slummer. Han insåg att med det lefnadssätt, de nu förde, blef en ekonomisk ruin ovilkorligen följden. Detta beslöt han säga henne, men huru mildt och grannlaga han härvid gick till väga, uppkom dock en storm å hustruns sida, som slutade dermed, att hon hånskrattande frågade:

— Tror du då verkligen ännu *mig* vara så enfaldig att hafva gift mig af kärlek?

Då dessa ord blifvit utsagda, genomisades Holger af den kalla verkligheten, han blef med ens fullt vaken och såg hela den sist förflutna tiden med dess skimmer af falsk lycka i dess rätta ljus.

Utan att förmå yttra något vände han sig bort från Beatrice, gick in i sitt eget rum och läste till dörren som om han fruktat, att hon skulle följa honom — en fruktan som dock var fullkomligt öfverflödig; derom öfvertygades han inom femton mi-

nuter, då han såg henne i full skrud gå ut åt gatan med samma lätta elastiska gång, samma älskligt leende ansigte, som utgjort hans förtjusning att skåda.

Hvad strider han utkämpade och huru han led under de närmaste stunderna efter detta uppträde, vet ingen. Han hade aldrig gillat s. k. resonnemangspartier, om han ock måst erkänna att för kallblodiga, känslolösa och ytliga personer de stundom voro väl motiverade. Han hade alltid tänkt sig, att åtminstone hvarje ung, bildad qvinna skulle sky för detta vidriga medel att hyckla kärlek för att vinna en man eller för att fylla sin fåfängas begär. Han var nu fastkedjad vid en qvinna, som nedlåtit sig så djupt, en qvinna på hvilken han trott och af hvilken han väntat allt ädelt och upphöjdt och som nu med ens bortkastat sista fliken af det yttre draperiet öfver sin inre simpelhet, då hon erkänt, fräckt erkänt sig hafva spekulerat för att blifva gift och begagnat en låtsad kärlek såsom lösepenning för erhållandet af en äkta man, som för en *sådan* qvinna blir en pièce de résistance och ingenting annat.

Blott småningom framträdde hans stolthet och hans mod att bära sitt öde. Han beslöt att isolera sig och återvända till sin ensamma studerkammare, der han före bekantskapen med Beatrice känt sig lugn och nöjd. Till sin hustrus och husets underhåll bestämde han den högsta möjliga summa och bifogade med underrättelsen härom den förklaring, att han ville lefva helt och hållet skild från all befattning med dess användande och öfriga husets förhållanden. Då der var sällskap ärnade han, så vidt han ej var hindrad, visa sig såsom värd, så

att det nya förhållandet ej måtte väcka för stort uppseende.

Hans fru mottog kallt detta meddelande, kanske var hon dermed ganska belåten. Det är tröttsamt att äfven hvardagsvis spela komedi och detta befriades hon nu ifrån mera fullständigt, än hon alltid kunnat det sjelf. Hade den summa, hon erhöll dispositionsrätt öfver, varit större, skulle säkert ingenting fattats i hennes nöje af detta arrangemang.

Litet längre fram inträffade dock något, som bringade henne i halft raseri. Genom sina högt stående slägtingar hade utsigt öppnats för hennes man att blifva biskop, men han afslog denna utmärkelse i rättan tid och förblef obeveklig i sitt beslut. Skälen härtill voro flera. Dels hade han aldrig varit ärelysten eller afsett höga inkomster; han hade blott ett barn, en son, och var tillräckligt bergad för att gifva denne en god uppfostran, dels var hans plats vid Upsala universitet honom kär och han hade der kära gamla vänner, hvilkas tillgifvenhet var den enda tröst han egde emot sina misslyckade husliga förhållanden och slutligen — kanske var detta hufvudskälet — ansåg han sin hustru allt annat än passande för platsen bredvid en kyrkans högste man. Hennes lif var allt för ytligt, hennes karakter allt för lättsinnig och hon var allt för stor egoist att i något rätta sig efter förhållanden, hvilka icke öfverensstämde med hennes smak; det visste han allt för väl och stannade således qvar, der *han* var *så* känd, att deltagandet för *honom* aflägsnade klandret öfver *henne,* så mycket möjligt var.

Emellertid hade nu många vintrars snö lagt sig

öfver många strider i Holgers hem. Både han och hans Beatrice buro nu grått hår och en framskriden ålder. Han hade med en from mans tålamod fogat sig i hvad som ej kunde hjelpas och hon stridde mot tid och föråldring med alla konstens medel för att hänga fast i det enda hon värderade: verldslifvets nöjen. Deras son var student, en välartad, god yngling, sin fars enda glädje och hans trogna afbild. För modern deremot var han nära nog en stötesten. Hon kunde aldrig förlåta, att han ej var en flicka, i hvilket fall hon haft en dotter att föra ut i verlden — tänk hvilken lämplig förevändning!

Ofta hörde professor Holger klagovisor, öfver huru hon saknade en dotter och alls ingen nytta hade af att ega en son. Derigenom uppstod idéen att bjuda en af hans förre skolkamrats döttrar till dem. Han gjorde det dock mera för flickans skull än för sin hustrus, ty han hade fattat ett visst intresse för flickorna Alls och tänkte att bjuda de andra två en annan vinter. — Inte lära de något nyttigt här — menade han — men de få dock roa sig och ungdomen behöfver äfven det.

Icke ofta vann den gode professorns förslager bifall hos hans hustru, men detta antog hon, dock utan att *visa* huru mycket det behagade henne. Nej, det ligger ej i en egoistisk verldsdams karakter att någonsin erkänna sin egen fördel. Allt bör se ut, som om hon visade hvad de aldrig i lifvet gjort skäl för, nemligen eftergift för andras önskningar. Alltså svarade hon med en invändning, men »gudbevars», hette det, »vill du ändtligen så kan hon få komma.»

Doroté blef emottagen med öppen famn af professorskan Holger. — Det var ju en så stor glädje att få se en af hennes mans gamla väns döttrar och att få rå om henne hela vintern . . . de skulle få en förtjusande vinter, man väntade utom allt annat en serie små trefliga soiréer, ett par större konserter och studentsång nästan jemt och ständigt.

Dorotés hjerta flög af förtjusning öfver desse lysande utsigter; hon beundrade redan i första ögonblicket sin värdinnas älskvärdhet och kastade en hastig tanke på klädningarne i sin reskoffert. — Månne de skulle räcka till för hela säsongen?

Professorns enkla upprigtiga — »välkomnande» — tog sig ut ungefär som ett glas ljumt vatten bredvid ett glas fräsande champagne i jemförelse med hans hustrus, och Doroté, alltför ytlig och oerfaren, kunde ingalunda skilja mellan diamanten och den slipade, skimrande glaskulan; ingen har rättighet att förundra sig deröfver.

— Det kännes, som skulle jag blifva ung på nytt, sedan jag fått hit en ung flicka — sade fru Holger efter supén och strök tillbaka sina friserade silfvergrå lockar, dem man sagt klädde henne så väl, hvarpå hon smekande lade sina fina ringprydda händer kring Adèles kinder och betraktade henne noga med sina milda blå ögon. Hennes tankar dervid rörde sig kring Dorotés utseende, framkallade en liten nätt suck och icke så litet afund: Hur bra såg ej denna unga flicka ut bredvid hennes eget gamla ansigte, der sminket, huru konstnärligt det än anbringades, ej längre förmådde utjemna alla veck.

Den af husets medlemmar, hvilken man kunde

tro mest borde glädja sig åt Dorotés ditkomst — vi mena studenten, unga Georg Holger — var härvid den likgiltigaste och skälet dertill var, att han, ehuru endast aderton år, fattat stort misstroende mot qvinnorna. Hvad som så tidigt framkallat detta, är lätt gissadt. Utan att hans far någonsin yttrat den aflägsnaste anspelning åt förhållandet mellan honom och hans hustru eller någonsin i sonens närvaro röjt den ringa aktning hon ingaf honom, var Georg fullt på det klara med verkliga ställningen emellan hans föräldrar. Barnablicken är ofta ganska skarp. Under barnaåren är ännu den medfödda instinkten en oförd unklad slagruta och hvem vet, om icke *den* säger oss mera sanning än all erfarenhet och verldsvishet tillsammans? Säkert är att mycket tidigt vaknade en viss köld för modern och en innerlig kärlek för fadern i Georgs hjerta, och allt som han växte till i förstånd, beflitade han sig om att skänka sin far all den glädje, *han* förmådde bereda honom, då han deremot för modern höll sig på så långt afstånd, den naturliga ställningen tillät.

För studenter i allmänhet och herrar giftermålskandidater i synnerhet blef Dorotè ett nytt och intressant fält, vid hvilket man snart fästade ungdomliga svärmerier eller beräkningar och förhoppningar. Hon var just en flicka, som måste intressera i olika rigtningar: de unga genom sitt utseende, de spekulative genom sin fars rikedom och båda partierna genom sitt tillgängliga, fria sätt att vara. Att hon skulle få *roligt* var ju en gifven sak. Alla sökte henne, innan hon varit i Upsala fjorton dagar blef hon säsongens stjerna och hennes bref till hemmet

uttryckte de känslor, hvaraf hon genast intagits, i dessa fåtaliga, men dess mer betecknande ord: »*Här är alldeles gudomligt!*»

Fru Holger tyckte stundom, att man fjäsade väl mycket för Doroté, det öfverskred ju t. o. m. hvad hon sjelf i sin ungdom upplefvat och framkallade stundom hos henne en bitter afund, men å andra sidan fick äfven hon någon mera vigt derigenom, då det alltid var till henne man måste vända sig för att kunna påräkna den unga, och då hette det ofta:

— Jag vill visst inte undandraga mig min pligt att föra henne an på alla våra lustbarheter. Hon har ju kommit hit för att roa sig. — Ett resigneradt leende tog sig härvid förträffligt ut.

Bland de kavaljerer, som visade Doroté en mera afgjord hyllning, var stadens länsnotarie, August Borg. Han var trettio år gammal, något dum, mycket lat, hade ärft en temligen betydlig förmögenhet, som dock nu genom hans depensiva och utsväfvande lefnadsvanor betydligt smält bort, hvarföre han med allvar började tänka på fördelarne af ett rikt parti. Qvinnorna fördrogo honom godt, ty han såg ganska bra ut, egde en yttre god hyfsning och stod på fast fot inom sällskapslifvet. Utan långa betänkligheter beslöt han gifta sig med Doroté Alls och han hyste ej ringaste fördom mot att genast spela förälskad. Hans princip var att sörja för eget välbefinnande, för resten fick det bero på en slump genom *hvad* eller *hvem* det befrämjades. Doroté var nu ett ganska bra *medel*, som fick *helgas af ändamålet*.

Doroté var allt för upptagen och intagen af att

dansa med, skämta med och höra studenterna sjunga, de trefliga studenterna, som mest af allt och alla öfverensstämde med hennes egen ålders smak och böjelser. Hon observerade knappast till en början, att länsbokhållare Borg utmärkte henne, så att om denne varit mindre inbilsk eller mindre inskränkt, skulle han säkert tviflat på möjligheten af framgång. Nu deremot resonerade han, som många hans likar tänkte:

— Aha, hon gör sig till gudbevars, man vill sälja sig så dyrt som möjligt . . . ha, ha, ha, det har min själ ingen fara. När jag låter sista minan springa, faller den stolta fröken i min famn, — och så fortsatte han sin jemna lunk framför fröken Alls' triumfvagn, utan att skygga tillbaka för den flock fjärilar, som ständigt sväfvade omkring dem.

Först då Doroté med en viss förfäran började tänka på, att vintern snart vore slut och hon måste återvända till hemmet — det genomtråkiga hemmet! — framträdde den tanken:

— Om Borg friar till mig, — det föreföll henne helt troligt, då hon nu med en lugn blick, kastad tillbaka på hans många uppmärksamheter mot henne, sansadt tog dem i betraktande, — nå ja, det kunde vara så godt det . . . man fick då stanna här och roa sig *alla* vintrar . . . jag tror han får mitt ja; bra ser han ut, gentil är han, förmögenhet har han, jag gör ett fördelaktigt parti, pappa skall gilla det, systrarne afundas mig. Inte kan jag just säga, att jag håller af honom, men icke alla fruar hålla af sina män, det får väl gå ändå. Kanske skulle jag

varit förtjust, om jag ej nu sett så många, fjäsats af så många. Låt gå, jag tager honom.

Professorskan hade, så snart hon märkte Borgs afsigter, från alla sidor granskat, hvad följder för henne ett sådant parti kunde få, och slutade med att blifva det ytterst bevågen. Det var ju alltid ett agremang att stå i intimt förhållande till ett ungt nygift par och att detta hade henne till stor del att tacka för sin lycka skämde ingalunda bort saken. Nej, detta kom som från himlen. Hon skulle blifva unga fruns andra mor, råda, hjelpa henne — man skulle få se, att hon nog kunde uppoffra sig. Hvad hon väntade som belöning var ju endast en obetydlighet och ingen anade, hur högt hon värderade tillträde till den yngre societeten, hvilket genom länsnotarie Borgs hus komme att stå henne öppen.

Det led fram mot påskhelgen och ej lång tid derefter måste Doroté lemna Upsala. Genom tydliga vinkar från professorskan hade hon blifvit uppmanad att egna mera uppmärksamhet åt Borgs artighet — längre hade hon ej ännu gått — och detta omslag i temperaturen hos hans dam uppfattade han genast. »Jag visste väl det», tänkte han.

Dagen före påskveckan kom Borg på formlig visit i hvit väst och svart frack till professor Holger. Denne, som föga tog del i företeelserna inom societeten, anade ingenting om de vigtiga planer, som dock så nära berörde hans eget hus. Han blef derföre ganska öfverraskad af besöket, ty endast sällan i andras hem hade dessa båda män råkats, och de voro af allt för stor olikhet i ålder, lynne och karakter för att närma sig hvarandra annat än tillfälligt-

vis. Om Holger någon gång lyssnade till rykten, så fäste han aldrig synnerligt afseende vid dem. Borgs lif och lefverne var ej heller så utöfver hvad man dagligen ser och hör — det stack ej i ögonen på folk i allmänhet och derföre, sedan man en gång visste, att han lefde »si så der» . . . man såg att han hade en viss försyn för — *skenet,* så »stack man gerna under stolen» med ett och annat. Holger ansåg honom derföre som en verldsman i ordets vidsträcktare bemärkelse, såsom hans yta angaf honom vara och hade ingen aning om, att hans affärer närmade sig undergång. Derföre, då gästen efter några små preludier »sjöng» sitt ärende »rent ut», åtog sig Holger att enligt den framstälda önskan tillskrifva kommerserådet Alls angående Borgs frieri till Doroté, hvarjemte Borg på omvägar lät förstå, att han önskade få resa till Stureberg kort efter det Doroté återvändt dit; för att presentera sig för de blifvande svärföräldrarne och framföra ett formligt frieri.

— Emellertid hoppas jag, — tillade han inställ samt, — att det tillåtes mig under den korta tid, som nu återstår, under herr professorns och fru professorskans hägn få tillfälle träffa fröken Alls en eller annan gång här. I fall damerna nu äro hemma, vore det mig särdeles behagligt få göra äfven dem en kort uppvaktning.

Georg kom nu just lagom att befria sin far och åtog sig föra friaren till sin bestämmelse, der han af fru Holger mottogs med stor hjertlighet; äfven Doroté syntes glad emotse hvad komma skulle och besöket, efter qvarbjudning till middag, afslöts först fram på eftermiddagen.

Då Borg återkom hem klockan sex, såg han just ej ut som en förälskad, hvilken hade alla utsigter att vinna sitt mål. Han nästan slet af sig kostymen, kastade den vårdslöst ifrån sig, svepte in sig i en dyrbar nattrock och lutade sig trött tillbaka i en hvilstol, sägande helt högt:

— Det här var då min själ ett rigtigt dagsverke . . . — Hans skrifbiträde — han var allt för lat att sjelf sköta tjensten — hvilken satt i angränsande rum, trodde sig tilltalad, kom in och frågade, hvarom fråga var, men fick det snäsiga svaret: »Sköt ni er skrifning!» Kort derefter kommo ett par af hans »Lebensbrüder» på besök, och då de mottogos tämligen vresigt, frågades hvad som händt. »Du borde blygas för att sitta så der missnöjd. Hvad felas väl dig? Du har ju briljant ställdt för dig och haft så i all din tid, och nu har du afgjord tur hos en rik flicka, som dessutom ej är oäfven i något fall. *Hon är ju rik?*» frågades med eftertryck, liksom man fruktat, att något tvifvel på detta vigtiga förhållande framkallat Borgs dåliga lynne.

— Ja, det måtte hon väl vara, för fan, annars . . . — blef hans vårdslösa svar.

— Nå ja, vi känna dig väl — du är ingen romanhjelte, ingen månskensriddare, som säljer din frihet för en spottstyfver, heller.

— Tyst tala aldrig om att sälja *friheten,* den vet jag nog att bevara i alla händelser, bara det dumma bråket, som skall föregå vore väl öfver, — tillade han med en djup gäspning.

— Åhå, tror du det, hedersbror! Nå, inte vill jag skrämma dig från din bonne fortune, men, men

vi få väl se, när lilla söta gumman lagt sina rosenbojor öfver dig och ditt hem . . . ert hem . . . gudbevars och så . . . och så en suck, en liten tår på kinden, en varm blick på »min lille söte gubbe», då är du fången, ohjelpligt fången för tid och evighet fången . . . ha, ha, ha. Jag vill just se dig Antonius Carl Borg, hur du skall sprattla som en fisk i nätet . . . ha, ha, ha. Du som varit en liten hertig i ditt eget rike i så många herrens glada år.

— Gör mig inte arg, spefogel! Jag var nu endast litet trött och har derföre låtit er prata nonsens, tror ni annars att jag låter imponera på mig af några qvinnoscener? Nej, — och härmed reste han sig upp och sjöng med en stämma, hvars klang varit värd att tolka bättre känslor:

»Le vin, le jeu, les belles!
Voila, voila, voila mes seules amours . . .»

Se der min trosbekännelse.

— Du går således icke alldeles förlorad, gamle gosse?

— Bah, jag har icke ens *kunnat* bli en *»förlorad son»* — eftersom mina föräldrar traskade in i evigheten, då jag var tio år.

— Ha, ha, ha, bror, lefve friheten under alla förhållanden!

— Ja, lefve friheten, som du sagt, — replikerade Borg och började åter sjunga:

»Frihet vill jag lofva
Som den bästa gåfva,
Ja, som den bästa gåfva
Menniskan kan ha!»

— Du blir ett mönster för äkta män. Kom nu med oss ut, så gå vi till . . . och supera på saken.

»Bien, mes Amis! Allons!»

Under tiden sutto fru Holger och Doroté samtalande om huru ofta de skulle vara tillsammans, se dan den sistnämnda blifvit gift.

— Du skall hafva mitt hem som ett föräldrahem, liksom jag hoppas du ansett det i vinter, vi kunna råkas dagligen, rådgöra med hvarandra i allting. Jag tycker mig se, hvilket elegant hem i fån och hur angenämt lif du skall föra. Din blifvande man *är med* öfver hela staden och road af sällskapslif, *du* skall ej behöfva gå ensam, — hon drog en suck. Behöfva vi säga, att det var fru Holger, som talade, — och skulle så någon gång inträffa, så vänd dig till mig; du vet, att du kan räkna på mig. Hvad tyg önskar du helst till brudklädning? Jag kan vid tillfälle låta Borg få en aning derom. Tag silkeflor med glanstaft under, det skall komma dig att se ut som en engel i en silfversky. Ingenting klär en ung ljus flicka bättre och den kan du sedan bära på kungabalen. Ack, så förtjusande, att du återkommer hit!

— Tack, goda, goda tant! Tror tant vårt bröllop blir så snart?

— Ack, han ger nog ej pardon länge.

Då kommerserådet Alls kom in i matsalen för att spisa ägg och gröt påskafton, *sken* hans ansigte af förnöjelse; han bar ett öppet bref i handen.

— Anamma den flickungen! har hon inte snott sig till en friare och det en hederlig ändå. Det var ingen dum idé af Isak Alls att bjuda hit sin lärde vän professorn — hi, hi, hi, trodde aldrig då, att man skulle få så stor nytta af den gamle hederlige bokmalen. Begriper ni någonting, hva'sa'?

— Det är väl lätt begripet; pappa berättar ju, att syster Doroté är förlofvad, tycker jag, — sade Brigitta lifligt.

— Förlofvad! Nej, pass mante! Vi förlofva oss inte dit utan fars tillstånd. Kom ihåg det, näsperla, när löjtnant Priffenfelt lägger ut sina krokar. Men det låter inte olikt, att vi skola få ställa till bröllop snart nog. Då, mor, blir det ett tillfälle att visa, hvad huset går för.

Emellertid hade Carmine smugit sig bakom pappas rygg och läste öfver hans axel i brefvet: Länsnotarie Borg, gentil karl, ärft förmögenhet . . . alltid tillhört den bästa societeten . . . har fattat tycke för din dotter . . . etc.

— Präktigt, pappa lilla, det der låter ju någonting. Ja, se hade vi bara fått komma *ut,* så kanske du redan haft tre mågar i kikaren, — sade Carmine.

— Hvad, står du der och läser, vill du styra din nyfikenhet, annars! . . . Men hur var det? Har jag drömt eller var det inte just här tre unga flickor, som inte ville gifta sig? Hi, hi, hi, hvad befalls?

— Det var ej *mitt* uttryck, ehuru det var något ditåt, — förklarade Carmine och blinkade småslugt.

— Ditåt — hm, jag hade lust att ge dig på näbben för ditåt. Nå, hvem var det då, som förde er talan?

— Det var jag, — Brigitta såg mycket förnärmad ut, — men aldrig mer svarar jag för flere än mig sjelf, det är säkert.

— I fall du kan gå i land med det, pullan lilla.

— Fru Alls hade tagit brefvet ur sin mans hand och studerade det gång på gång. Hon tycktes i de få raderna från Holger söka utforska sin dotters blifvande öden, men hennes ansigte var lika stereotypt som vanligt och yttrade endast:

— Besynnerligt att Doroté så litet talat om honom i sina bref.

Fjorton dagar senare sutto Borg och hans fästmö i det lilla kabinettet på Stureberg. Det var dagen efter den stora förlofningsfesten, ty naturligtvis kunde kommerserådet ej neka sig det nöjet att visa sin blifvande måg för alla sina grannar inom två mil. De unga tu syntes bleka och medtagna ut efter kalaset, som räckt halfva natten. Båda hade ju dessutom släpat med nattvak hela vintern och vid sådan ordning var Doroté icke van. Troligen var fästmannen mera uttröttad af att i åtta dagar hafva följt sin tilltänkte svärfar öfver alla de landtliga områden, *han* skattade högst af allt och att ständigt nödgas vara en *intresserad* åhörare och åskådare. Visserligen voro alla dessa präktiga egodelar lika goda som någon skriftlig borgen på en betydlig hemgift, men ändå . . . huru fördömdt tråkigt att vara nödsakad

att besvära sina tankar i denna rigtning för att då och då kunna gifva ett yttrande tillbaka. Detta förekom honom lika ledsamt och påkostande som att, då han var sju år gammal, lära sig alfabetet af socknens skollärare.

Deremot satte han sig lätt in i sin rol vis à vis svärföräldrarne. Gubben Alls var ej oäfven, tyckte han, nå, i vissa fall voro de ju själsfränder, inga ljushufvuden och vid toddyglaset pokulerade de rätt godt tillsammans.

Fru Alls hade till en början fixerat honom väl starkt, det liksom generade honom lite och han förstod, att han borde gripa till utomordentliga medel och ständigt vara på sin vakt för dessa modersögon, men han var ej utan talang, då det gälde att vinna någon, och snart ansåg han sig säker från det hållet. De blifvande svägerskorna egnade han så liten uppmärksamhet och tid som möjligt och fästmön, ja, hon var äfven härvid en bra och passande reträtt för honom; sittande bredvid henne hvilade han ut, behöfde endast hviska några ömma ord, trycka hennes hand och för resten så tyckte han rätt bra om Doroté; nästan det enda han hade emot henne var — att hon var hans fästmö och måste blifva hans hustru.

Att förlofningskalaset var pompöst behöfver knappast sägas. Kommerserådet var då i sitt rätta element; man hade kanske aldrig sett honom så älskvärd eller i så briljant lynne allt sedan den dag, då han öppnat sin salig svärfaders byrå och funnit all sin förhoppning öfver förväntan uppfyld. Om han nu kommit ihog den stunden skulle måhända

hans nu varande fröjd något grumlats. Det var äfven nu att förutse en fattig svärson till en rik svärfar. Hvad som icke minst illustrerade dagens högtidlighet, fast på ett nog mycket komiskt sätt, var ett litet intermesso till det stora dramat i verkligheten, komponeradt och utfördt af husets »pajas», unge Käller, hvilken i anledning af en smittosom sjukdom ibland skolungdomen ännu njöt påsklof. Han höll sig alldeles osynlig hela förmiddagen och vid festens början, men ingen observerade det, förrän just som de förlofvades skål dracks. Då uppträdde en obeskrifligt komisk figur på tröskeln till salongen, der de flesta gästerna bildade en mur kring festens centrum — Borg och Doroté samt dennas föräldrar och systrar — figuren hade gått stadigt framåt genom de smärre rummen, ostörd af deras miner och dämpade skratt, som redan återvändt från salongen eller der ej fått plats. Man blef så ytterligt förvånad, att man steg åt sidan och lemnade rum i stället för att, såsom man bort, hindra hans framskridande. Denna kuriösa uppenbarelse, såsom en del uttryckte sig, var ingen annan än Göran Käller. Han hade iklädt sig farbror Alls' gamla frack, hvars skört räckte honom ned till hälarne, hvit väst och halsduk, af papper klippt sig ett par fadermördare, som räckte honom öfver öronen, pudrat sitt mörka hår med hvetemjöl och tryckt ned en liten svartsmorig kalott på hufvudets öfre del och slutligen stulit en hvetebulle, den han klufvit och lagt hvardera hälften inom kinderna för att få dessa lika trinda som farbror Alls', hvilken han ville imitera såsom karikatyr och hvari han lyckades förträffligt. Liten som han var, såg

honom ingen af husets folk, förr än han genom ett sakta vidrörande af dem, som stodo Borg och Doroté närmast fick plats, och innan någon hunnit komma från sin häpnad vid denna syn, bockade han sig högtidligt och sade med en röst, som återgaf värdens på stället i hvarje den minsta nyansering:

— Jag önskar er lycka och välsignelse.

Derpå vände han tvärt och skred ut igen genom hopen. Kommerserådet blef karmosinröd, hans fru om möjligt blekare än förut, gästerna fingo ansigtsspasmer tills slutligen Brigitta fann sig och vände saken till den bästa utgång, den kunde få. Efter att med ett klingande skratt hafva gifvit signal, sprang hon fatt den odygdige gossen, tog honom nolens volens tillbaka in i sällskapet och sade:

— Här får jag presentera en lofvande talang, vår lille hofnarr. Herrskapet måste medgifva, att han är ypperlig. Komikern sitter tydlig i hvarje hans rörelse. Att han ej alltid kan styra sitt naturanlag inom behöriga gränser, utan uppträder så här olämpligt, måste man förlåta honom. Eller hur?

Munterheten ville knappast hinna några gränser. Göran sjelf var icke minst road. Att han väntade sig en risbastu till belöning, störde lika litet som annat hans lugn.

Då de förlofvade den nämnda dagens afton gått ut i förmaket till den öfriga familjen, yttrade Borg i mycket salfvelsefull ton med en suck, som kunde vara framkallad af den förestående skilsmessan eller

af lättnad vid tanken på att hafva stridt öfver första persen — förlofningsceremonierna:

— Tyvärr är min angenäma vistelse här snart slut *för denna gång.* Vågar jag medföra hoppet att snart få återkomma för att hemta min brud? Till hvem af eder, som nu alla ären mig så *kära* och så *nära,* skall jag ställa min bön? I min fästmös vänliga ögon tycker jag mig läsa en tvekan; hvilken vill hjelpa mig att aflägsna den?

— Doroté vet, att vi få rätt mycket bestyr, som måste föregå bröllopet, — sade fru Alls med ovanlig beslusamhet, men hennes man bifogade genast:

— Åh, så vet jag I kunnen väl raska på då. Långa förlofningar har jag aldrig kunnat med.

— Det är fullkomligt enligt min egen åsigt, vördade farbror, — försäkrade fästmannen. — Få vi nu höra ditt yttrande, ömt älskade Doroté. — Doroté hade i hast öfverlagt. Hon hade ingenting emot att komma till staden före Oktober men tyckte dock att det lät bättre att svara så här:

— Yrkar du då på att vi skola gifta oss *i år.* Jag har verkligen mycket, som jag sjelf ville arbeta till vårt hem.

— I år, hvad säger du? — Fästmannen såg ytterst förvånad på sin fästmö; han fruktade för uppskof, som kunde leda till upptäckt af, hur väl han behöfde — hemgiften och blef skrämd af tanken, att hon möjligen redan anade något ditåt, men kommerserådet trädde nu med mycken ifver på hans sida. Han var nemligen rädd, att man skulle *stöta* mågen, som lyckats vinna hans hela sympati:

— Du arbeta sjelf . . . bara snack, som jag alls

inte vill höra, idel barnsligheter. Se här min plånbok! köp hvad du vill ha kära Doroté. Hvad skulle det tjena till att sitta och släpa ut dig med arbete, du som är van vid all möjlig frihet. — Isak Alls drog upp en väl fyld plånbok och lade den på bordet och Borg rodnade litet af glädje. Den som bar en så proppfull plånbok *på sig* måste hafva stora skatter. Han fattade hänryckt den blifvande svärfaderns hand och kramade den som om han trott, att guldmynt skulle kunna pressas ut ur hvarje dess finger.

— Jag hade hoppats, att vi under sommaren skulle fira vårt bröllop, älskade Doroté; få vi ej det? sade fästmannen och kysste sin fästmös hand.

— Nå väl då, i September . . . kanske?

— Tyck inte, att jag är den djerfvaste, oförnöjdaste man under solen, då jag nu frågar: kan det ej blifva i Augusti? Vi hafva ju — låt se — *tre* långa månader dit.

— Jag måste rådgöra med mamma . . . i morgon skall du få svar, — sade Doroté temligen bestämdt.

— I öfvermorgon måste jag resa. — Åter en suck.

Morgondagen kom med ett ja på frågan.

Bröllopet utsattes till den femtonde Augusti.

Fästmannen var rest och hans hemkomst högtidligen firad med en munter sexa. Detta var nu ingenting oväntadt eller ovanligt, han var sjelf alltid

tillräckligt toujour för att kunna påräkna något dylikt, då han återvände såsom förlofvad karl. Det var ej heller något mera än en sak bland alla de lyckönskningar, skålar och tal, hvarmed han helsades, som gjorde särdeles intryck på honom, nemligen det, att en skämtsam talare till en början önskade honom »Solens glöd, hafvets djup, ängens blomster, kupidos pilar, alla förenade på spetsen af den skrifpenna, med hvilken han komme att utveckla sitt tillstånd af längtansfull otålighet. Skål för en spirituel korrespondens med den lyckliga utvalda». Borg uppfattade icke ironien och satiren i dessa uttryck, han endast fann sig slagen deraf, att han påmindes om en ny pröfning, nemligen — att skrifva bref och bref till en qvinna. Hvad skulle han väl hafva att säga på papperet, som ej redan var muntligen uppgjordt? Dertill måste ju *han börja* korrespondensen.

Säkert var han icke den förste, som härvid stått förlägen. *Alla,* hvilka önska sina innersta tankar *dolda* och på papperet representerade af sådana, som kunna behaga, fastän de äro falska, känna sig här igen.

Huru han kom ur sitt dilemma veta vi ej; möjligen fann han sin räddning i någon tryckt hjelpreda eller hos en god vän, som var mera erfaren och något klyftigare än han sjelf. Allt nog, brefvexlingen kom i gång och om brefven föreföllo något korta, så uteblef aldrig refrängen: »Jag hinner ej mer, tjensten framför allt.»

Då tiden började närma sig Augusti månad, kom plötsligt en ljus idé fram i Borgs hjerna. Han hade just gått och grubblat på hvad hans hustru skulle

säga, om han ibland lemnade henne ensam — inte kunde han ålägga sig att sitta hemma med Doroté om aftnarne. Då påminde han sig hennes systrar.

— Ah, en af dem får följa med hit och vara i mitt ställe . . . bravo, bravo! räddning finnes alltid blott man söker. — Han hoppades att Brigitta fick komma; hon var så »pikant», att hon stundom kunde roa äfven honom. Hade han sett henne förr än Doroté, så visste han hog hvem han föredragit — till hustru.

I nästföljande bref framstälde han sitt projekt. Han »fruktade att det kunde blifva allt för påkostande för hans lilla hustru att skiljas från alla sina käraste på en gång» — han var nu rigtigt inöfvad i korrespondensen — »och utbad sig derföre, att om det icke föranledde allt för stor saknad i hemmet etc.»

Hans önskan beviljades, man icke efter uträkning, ty kommerserådet ville på inga vilkor lemna ut sin ögonsten, Brigitta, men allt för gerna Carmine.

Då Brigitta hörde detta beslut, urropade hon lifligt:

— Aldrig underkastar jag mig att stanna hemma . . . ensam hemma hos de gamle.

— Hvad vill du göra då? — frågade systern.

— Det vet jag ej ännu, men något måste det bli, någon utväg *skall* jag finna.

Bröllopet med åtföljande bjudningar hos grannarne var förbi; man hade festat en hel vecka, dansat och sjungit, talat och skämtat, mönstrat, kriti-

seradt, haft roligt eller tråkigt, afundats eller afundat, undrat, gissat, fantiserat och allt sådant, hvartill fester i allmänhet och giftermål isynnerhet gifva den stora allmänheten så många och så *små* anledningar. Blott en enda liten droppe i en menniskas timglas, ett enda litet stoftkorn från den väg på hvilken händelserna för henne framåt genom lifvet, huru stora blifva de ej, sedan *en ondskefull* blick fallit på dem? Snart skall då droppan återspegla hela menighetens alla dåliga instinkter och stoftkornet växa till de vidunderligaste bergformationer.

Bland gästerna voro äfven flera af flickorna Alls förra pensionskamrater samlade och utaf dessa en med namnet Amanda Karolus. Hon hade i pensionen gjort sig känd för sina intriger och sina lustiga infall och Brigitta Alls var der hennes allra bästa vän, ehuru Amanda, som sjelf var temligen ful och temligen fattig, inom sig afundades sin i dessa afseenden bättre utrustade väninna. Då de nu sammanträffade uppblomstrade såväl vänskap som afund, den senare dock så omsorgsfullt gömd, att ingen och minst Brigitta, som var af långt bättre karakter än Amanda, misstänkte något dylikt. Amanda afundades icke allenast Brigittas fägring och rikedom, utan hvad värre var de utmärkelser, en ung filosofie doktor egnade henne, utmärkelser, hvilka hon önskat annektera för egen del, men som på hennes vän gjorde föga intryck, ehuru Amanda ansåg dennas likgiltighet endast såsom väl spelad förställning.

De båda flickorna skildes åt såsom de bästa vänner, tycktes det, och å Brigittas sida var förhållandet så. Hon var obeskrifligt road af Amanda och

detta behag, som hon fann i hennes sällskap, öfvergick till det slags romantiska vänskapssvärmeri, som ofta återfinnes bland unga flickor, men hvilket Amanda var allt för beräknande och allt för prosaisk till att dela.

Det dröjde ej länge innan Brigitta skref ett långt bref, fullt med jeremiader till sin s. k. vän, som bodde i staden . . . sex mil från Stureberg. Hon, Brigitta, sade sig på väg att blifva sjuk af ledsnad och gaf en bedröflig beskrifning på det »*outhärdliga*» lif hon förde. »Utom allt annat har nu pappas lynne blifvit öfvermåttan svårt, allt sedan han fått bref från sin älskvärde måg, att han *behöfver* Dorotés hemgift med allra första, emedan han gjort förluster på några vänner, hvilkas heder han måst hålla uppe, men framdeles hoppades kunna påräkna ersättning af. Nå ja, det lät ju ej så farligt illa, men tänk dig pappa Alls — han, så utomordentligt noggrann och hushållsaktig — då han efter förfrågningar på ort och ställe får höra, att Borg inga förluster gjort, utan endast *slösat* bort sitt arf.

Stackars den snälle farbror Holger! Ett sådant bref han fick. Jag är viss om, att det var orättvist, ty om han anat något dylikt, hade han varnat pappa, det är visst och säkert. Emellertid är det som det är och pappa i sin otålighet tager väl lifvet af oss, fastän mamma är tålig som ett lam och stark till otrolighet. 30,000 kronor har pappa måst ut med på ett bräde. Jag vill ej ens nedskrifva, hvad verkan det haft på honom . . . allt nog, jag förgås här. Vet du någon räddning? Du som aldrig är rådlös. Jag vill bort huru som helst, men pappa är

obeveklig, han tager inga skäl. Hvad skall jag taga mig till? etc.»

På detta bref fick Brigitta med omgående till svar endast dessa ord:

»Kom hit på en fjorton dagars besök, så är du bra snäll, mamma har varit sjuk och är ännu klen, hvarföre vi så mycket önskade ett muntert och gladt sällskap åt oss alla. Tack för brefvet, endast, endast muntligen ett önskadt svar från

din bästa vän *Amanda.*»

Brigitta förstod sin sluga väns mening, anade en plan till sin befrielse och anföll sin far med så många böner att få resa, att han slutligen gaf med sig — det var ju blott för fjorton dagar.

Hvad Brigitta icke velat i tydliga ord säga Amanda angående sin far, tveka ej vi att berätta för läsaren. Så snart kommerserådet Alls fått klart utredt, att hans måg var en skuldsatt slösare, hvars lön ej skulle räcka till det lefnadssätt, vid hvilket han var van och som han ingalunda syntes böjd att ändra till ett indraget, greps han af harm och sorg. Detta var just något, som sårade hans svagaste sida, och utan alla resurser att kunna med fördrag och kraft strida emot den tanken, att hans måg skulle liksom rost på jern småningom förtära hans dyrbaraste skatt — rikedomen, blef han först retad, desperat och, då denna känsla utmattats, svag som ett rö och nästan tankeslö. För att döda tid och obehag började han

som många andra svaga karakterer att anlita döfvande medel. Desse försvagade honom ännu mer och snart var han som ett barn. Härtill bidrog i icke ringa mån en tillstötande händelse.

Då Brigitta efter fjorton dagars bortovaro — en tid, som föreföll Isak Alls som en evighet, ty hon var den enda och det enda, som nu mera intresserade honom — skulle återkomma, gick budet till stationen för att hemta henne, men återkom utan Brigitta. Ej heller kom något bref.

— Hon är sjuk, hon dör kanhända! — Klagade fadern, och modern, hvars inneboende kraft nu kommit till sin fulla rätt, sökte förgäfves trösta honom med att andraga alla möjliga tillfälligheter såsom skäl för Brigittas uteblifvande. Emellertid skref hon genast och efterfrågade orsaken.

Efter några dagars förlopp kom bref, ett långt omständligt, bref från Amanda, deri hon underrättade, att Brigitta på bestämd dag frisk och sund satt sig på tåget till . . . Hon, Amanda, hade sjelf följt henne till kupén och stått qvar tills tåget var så långt borta, att hon ej längre kunde se Brigitta, »den kära, älskade vännen» vifta med sin näsduk. Hon skulle nu vara otröstlig, ända tills hon fått spörja sin »bästa vän åter i hemmets lugna sköte» etc.

Nu blef det en uppståndelse på Stureberg. Kommerserådet skrek, väsnades och *drack,* tills han ej längre var menniska, utan lades till sängs, tjenarne stodo häpna och handfallna, utan att hafva fått full reda på hur saken förhöll sig, ty fru Alls hade nog sinnesnärvaro att dölja verkliga förhållandet, Göran Käller sprang från den ene till den andre, pratade

och sökte gissa, hvad som föranledde Brigittas uteblifvande. Då tog fru Alls honom afsides, förehöll honom att blifva stilla och ingenting säga, förrän hon återvändt hem. Derpå afreste hon till jernvägsstationen, meddelade i förtroende åt inspektoren, hvad som inträffat och bad honom draga sig till minnes, om han sett Brigitta vid stationen, sedan hon reste bort, samt då han dertill svarade nej, att saken fick stanna under tystnadens insegel, tills man fick se, huru den reddes ut.

Hemkommen skref hon ett bevekande bref till Amanda, sade att till henne stod hela deras hopp, ingen annan kunde lemna upplysning, derom var hon viss, hvar de borde söka sin dotter, förestälde henne huru illa det vore handladt, i fall hon dolde det Brigitta nu troligen af en öfverilning, som kunde för alltid skada henne och som skulle bringa hennes anhöriga i förtviflan, företagit, m. m.

Just som hon skulle försegla detta bref, kom bud, att hennes man var sjuk och genast begärde tala med henne. Hon gaf då Göran Käller i uppdrag att sätta ett sigill på det tillämnade kuvertet och skrifva utanskrift till Amanda. Hon ärnade sedan sjelf lägga in brefvet i postväskan, men blef hindrad och skickade bud till Göran att ställa om postens afsändning, hvilket han ordentligt verkstält många gånger förut.

Men nu tog nyfikenheten öfverhand, pojknaturen grep honom derjemte med all magt. Det här brefvet, tänkte han, kan upplysa mig om hemligheten. Lätt och behändigt upptog han limningen och läste,

hvarunder hela hans komiska natur afspeglades på hans ansigte.

— Hon har rymt från det här tråkiga hemmet, minnsann jag undrar derpå, — sade han och det blixtrade till i hans ögon, en blixt af gillande, han hade gerna följt med sin slägtinge, — ack ja. — I stället ville han nu hjelpa till att låta henne komma undan.

— Ödet vill så, det är ju klart, hvarför skulle annars *jag* expediera posten?

I ett anfall af uppsluppenhet stoppade han fru Alls epistel i kakelugnen, men något bref måste dock afgå, hvarför skulle annars detta extra bud sändas; der var nu ej någon post att hemta vid stationen. Raskt tog han kuvertet och skref derutanpå en utanskrift till en person, som först af alla personligt obekanta kom för hans minne. Denne person var kanslisten herr Konstantin Deviner, som aldrig skulle kunna få reda på, från hvem kuvertet, det tomma kuvertet kom.

— Ha, ha, ha . . . — Göran var förtjust i de situationer, han på alla håll tillstält, och — Brigitta får resa i fred ännu några dagar, — tänkte han, just som fru Alls ropade i dörren:

— Är väskan väl läst?

— Ja, se här tant lilla, — och han lät henne draga i låset för att öfvertyga henne. — Nu springer jag till Kalle, som skall rida bort med den.

— Det är bra, — och fru Alls skyndade ut till sin man, som var ganska illa deran.

Dagen derefter reste Göran till skolan, han skulle inte för allt i verlden önskat dröja qvar längre på

Stureberg, då möjligen hans sista djerfva påhitt *kunde* blifva upptäckt.

Då den tid tilländagått, efter hvilken fru Alls borde få svar på sitt bref till Amanda och intet sådant kom, ehuru hon uttryckligen begärt skyndsamhet, blef det en ny oro.

— Jag kan väl aldrig tro, — sade hon till sin man, som nu var temligen återställd och stundtals redig, — att den slarfvern Göran icke afsändt brefvet rigtigt. I så fall brukar han vara pålitlig.

— Det skall ju synas i postboken; har du inte sett efter der?

— Nej, jag har först nu väntat svaret och . . .

— Nå, så för tusan, hit med boken! Fruntimmer äro alltid fruntimmer . . . så skrika de och pipa de och undra de hur det kan vara, men tänka aldrig så långt näsan räcker, då det blir fråga om att taga reda på förhållandet. Hade inte du lagt dig ut för flickungens resa, så vore vi nu i ro för detta spektakel. Ack, hvar är nu min lilla Britten, min enda glädje? — Plötsligt öfvergick kommerserådets vrede i klenmodig klagan, han gret. — Nå, hvad står der i boken? — stammade han.

— Hur skall jag begripa detta? — Fru Alls höll postboken än nära än fjerran från ögonen för att se tydligt. — Det är en sådan petig, fin stil . . .

— Hit med boken då! Minnes du datum då brefvet afgick?

— Ja, det var den 24 Februari.

Kommerserådet torkade sina egna ögon och sedan glasögonen.

— Nå, — sade han, — nu ska' vi se; den 24

Februari, mycket rätt, blott ett bref afgånget, men hvad i häcklefjell står der? Herr . . . *herr* . . . säger jag . . . Konstantin . . . Deviner . . . hvad är det för korrespondens? Hä, känner du någon sådan gynnare, hva' befalls?

— Deviner . . . nej, neej, det gör jag visst inte. *Står* der så?

— Ja visst aderton står det der så — förklara mig det, fru Alls. Här måtte va' hemligheter på alla håll.

— Åh nej, du begriper väl, att när ingen af oss känner en sådan person, så har postskrifvaren skrifvit galet, och mitt bref till Amanda står i en annans bok.

— Jaha, att det är *galet* kan en idiot begripa, så mycket mer Isak Alls. Säg till att hästarne komma fram, vi måste resa till postexpeditören genast och få reda på den här fördömda härfvan. Raskt bara.

Postskrifvaren kunde dock intet förklara. Han hade just anmärkt, att brefvet var till en person, som »herrskapet» aldrig förr skrifvit till, drog fram de kontraböcker han hade och visade, att uti ingen stod något bref till Amanda inskrifvet. Ingen annan i orten brefvexlade med henne; det skulle derföre varit en besynnerlig distraktion att föra deras bref på annan afsändare etc.

— Ja, den karnalje-pojken, det är hans spektakel . . . nu igen — menade kommerserådet.

— Ja, men Herre Gud, inte känner Göran någon menniska nere i Ö*** — invände fru Alls.

Då de kommit hem ville frun begagna sig af sin mans nyktra tillstånd och sade derföre:

— Emellertid måste vi nu företaga något för skenets bevarande. Jag har lyckats hålla tjenstefolket i den tron, att Britten ännu är qvar hos sin vän; nu kunna vi ju säga, att hon rest med några andra till Italien och som ressällskapet ej kunde dröja, medan hon for hit och tog afsked, så . . .

— Ja, inte så dumt påhittadt för att vara af dig, Beata. Du är ändå fiffig nog emellanåt; tror du bara, att man skall sätta tro till det?

— Det går nog, vi ska' blott visa oss lugna och glada far lille, och så skall jag skrifva till den der olycksalige herrn, som troligen emottagit mitt bref till Amanda. Jag vill tigga och bedja honom vara tystlåten och skicka brefvet tillbaka.

— Godt, godt, men du sätter väl ut ett annat namn, så att ingenting röjer oss — och så poste restante på svaret, förstår du?

— Ja, ja.

Resultatet häraf känna vi.

Kommerserådet fann dock en tröst i att skenet blef någorlunda bevaradt, hvilket genom hans frus outtröttliga verksamhet lyckades.

Hon lyckades äfven dölja sin mans tilltagande svaghet för döfvande medel med deraf uppstående följder, hon grep med fast hand tyglarne öfver husets affärer, anskaffade en förvaltare, jemkade med mågens stora behof och anspråk, talade förnuft med Doroté, då denna var missnöjd, och uppehöll med få ord sagdt familjens så väl ekonomiska bestånd, som dess moraliska prägel i verldens omdöme.

Hon hade fått tunga bördor på sina skuldror, men hennes hitintills under mannens spira fängslade

kraft utvecklade nu i full frihet sin spänstighet och utom allt det verkligt nyttiga, hennes aldrig slumrande omtanke omfattade, förstod hon äfven med mästerlig takt och god min bevara skenet af att hennes man *var sjuk* och hennes yngsta dotter *rest utrikes,* der hon kom att vistas obestämd tid.

Hvad hon härunder kände, visste ingen. Till det yttre lugn gick hon omkring i sitt hem eller tog dertill hörande yttre föremål i granskning. Hon tycktes känna till och förstå ganska mycket och satte sig fort in i hvad som var henne främmande. Hon var nu kommen i tillfälle att visa, hvad hon förmådde, och möjligen voro de nya pröfningarne icke svårare att bära än hvad hon erfarit förut under sin tvungna rol såsom en *nolla* vid sidan af en simpel, småsinnad man.

Brigittas omgestaltning.

Amanda tog emot sin väninna med de lifligaste glädjebetygelser.

— Hvilken fröjd, min älskade vän, att du kommit till oss, att du stannar hos oss, så att du rigtigt hinner *fatta* vår lycka — sade hon under famntag och tårar.

Brigitta var mindre exalterad men likväl ganska förnöjd. Hennes tankar fäste sig mera vid de råd, hon väntade af sin vän, än vid sjelfva besöket. Så snart de båda flickorna varit inne hos Amandas mor

och höfligtvis kunde lemna henne, gingo de till gästrummet, der »den kära gästen» skulle bo.

— Kan du hjelpa mig? — blef Brittas första fråga, medan hennes vän rätade till blommorna i vasen, jemkade på fönsterdraperiet och såg omkring i rummet såsom för att se, om ingenting blifvit rubbadt vid reskoffertens uppackning och dess innehålls ordnande. Hon hade just en liten fras, om huru hon önskat kunna bjuda Britta, »sin mest älskade vän», att bo i ett féslott, på tungan då dennas fråga framkallade ett svar.

— Ack — sade hon och tårar summo inom hennes ögonlock, nu kommer jag i det svåraste läge i verlden: begäret att uppfylla *din* önskan å ena sidan och min *egen* önskan att hafva dig qvar på den plats du nu har, hvarigenom vi nu någon gång kunna få vara tillsammans. — Hon slog härvid armarne om Britta och tryckte henne fast intill sig.

— Jag förstår dig ej fullkomligt, ty om jag är så lycklig att få komma bort, så blir det väl ändå inte i verldens andra ända heller, utan att vi kunna få träffas ibland, men jag förgås snart af nyfikenhet . . . hvad är då din plan?

Amanda såg något förlägen ut, men dolde det bakom sin låtsade tvekan om hon ville tala eller ej. Britta måste åter uppmana henne.

— Sedan dina föräldrar ej under någon förevändning vilja gå in på att lemna dig . . . finnes icke mer än ett medel och — ja, jag både fruktar och hoppas, att *det* vill du ej tillgripa, *fruktar* för din skull, efter du har en så obetvinglig längtan att komma från hemmet, *hoppas* för min skuld, ty då

fingo vi behålla dig — ack, hvad skall jag taga mig till?

— Jag förmodar, du ej ärnar föreslå mig att, som nu blifvit så modernt, företaga en luft- eller vattenfärd medelst dynamit eller en sten bunden vid halsen etc., och ej heller vill du väl föreslå mig att fresta hampans styrka gent emot tyngdlagarne och min persons vigtighet för att ej tala om rakknifs- eller revolvervägen till en annan verld? — skämtade Britta, ytterst lifvad af sin nyfikenhet.

Det var just på en sådan sinnesstämning Amanda väntat, nu kom hon djerft fram med sitt förslag.

— Stackars min vän, endast *ett* medel har din Amanda att föreslå — hon gjorde en liten paus, under hvilken Britta nätt opp hann säga:

— Hvilket?

— Jo, du måste byta om drägt och . . . fly.

— Kläda mig till karl och rymma! — Britta flög upp och sammanslog sina fina icke allt för små händer; i hennes ansigte stridde uttrycken af qvinlig förfäran och hennes begär att blifva fri och sjelfständig.

— Min bästa vän! du förstår nog, huru ogerna jag framkastar en sådan idé, jag vågar det endast i hoppet, att du förkastar den. Detta är emellertid den enda möjlighet jag kan se för din lifliga önskan att komma från hemmet. — Påminnelsen om hemmet, hvilket föreföll Brigitta obeskrifligt vedervärdigt, jagade en god del af hennes motvilja för Amandas förslag på flykten. Hon svarade, medan ett drag af stolthet och beslutsamhet framträdde ur hennes ögon och lägrade sig kring hennes vackra mun:

— Du har rätt, men *huru* verkställa detta?

— Har du tillgång på något penningar?

— Åh ja, något — i sparbanken.

— Har du sparbanksboken med här?

— Ja, eget nog tog jag den med mig — kanske jag deri bör se en vink af ödet. — Amanda log då hon hörde vännens ord. Hon insåg nu att vännen fastnat i snaran, hon skulle kunna leda henne efter önskan; hämnas för det hon blifvit tillbakasatt i den nämnde filosofie doktorns ynnest och Britta aflägsnad från all vidare beröring med honom, var stundens tanke.

— Ödet ger oss alltid tydliga fingervisningar, blott vi hafva ögonen öppna — sade hon med väl speladt allvar.

Det kom nu bud från Amandas mor att téet väntade; några bekanta till henne hade ock infunnit sig och det drog ut till sent på aftonen, innan desse gingo hem. Under tiden var det mycket liflgt i tékonseljen, man angrep den främmande företeelsen från alla sidor och Britta nödgades besvara alla möjliga frågor rörande hennes hemort, familj med mera, alldeles som hade man varit ytterligt intresserad, ehuru man endast var nyfiken och önskade få något att berätta till nästa afton. Britta, alltid liflig, var det nu i än högre grad. Amandas förslag hade bringat henne i ett exalteradt tillstånd, och då det ej var möjligt att, som hon helst önskat, få sysselsätta sig uteslutande med den framkastade planen, försjönk hon likväl ej i tankspriddhet, utan samlade hela sin energi för att deltaga i samtalen, hvilka åter och åter förde hennes tankar mot hemmet eller

röjde för henne, att samma småsinne, samma tyngande prosa funnos äfven i flera hem, och vid ett tillfälligt uppehåll i talflödet tänkte hon:

— Min Gud så tråkigt menniskorna i allmänhet måtte hafva. Aldrig gifter jag mig — för att få allt detta öfver mig. Nej, heldre då hvad som helst, endast jag har friheten och verlden öppen för mig . . . handlingsfrihet och ett mål för ögonen. Detta mål, *mitt mål* är och blir — sjelfständighet.

Sedan de främmande ändtligen aflägsnat sig och värdinnan såsom konvalescent tagit god natt, fingo Amanda och Britta *rå om* hvarandra. Det var dock långt ifrån, att den förstnämnda återtog deras afbrutna samtalsämne; tvärtom sade hon:

— Du måste nu vara trött, kära vän! Ack, hvad jag beklagat dig, som efter den besvärliga resan skulle råka ut för en sådan examen af dessa gamla frågvisa tanter. De äro intima vänner till oss och hafva fått den ledsamma, högst naiva vanan att vilja göra sig lika förtroliga med våra nyare bekantskaper som de äro med oss. — Hon skrattade, förde sin arm under Brittas och sade ömt:

— Du vill ju helst sofva nu?

— O, nej söta du! Jag brinner af oro innan jag hört huru du vill hjelpa mig. Jag kan ej gissa det, nej, nej, inte om jag grubblade derpå till mitt trettionde år.

— Skall jag nödvändigt redan i afton afkunna domen öfver mig sjelf — att nödgas sakna dig länge, länge, ty härigenom blifva vi skilda, men brefvexla kunna vi kanske få ibland.

— Låt oss gå på mitt rum, der lyssnar ju ingen?

— Nej, så kom då!

— Jag vill nu först säga allt, som måste föregå flykten och ännu en gång — jag hoppas du blir afskräckt. Genast köpa vi dig en herrgarderob och packa den in i din koffert. Dina kläder få stanna här; så skall du under dessa fjorton dagar lära dig enkelt bokhålleri af mig. Jag minnes ditt utmärkta räknehufvud och vi få taga nätterna till hjelp, så går det nog. Den dag du reser härifrån följer jag dig på väg till nästa station, vi betala konduktören för att få en kupé för oss sjelfva, jag klipper af ditt vackra hår, friserar din tupé och du kostymerar om dig, biljett har du köpt till . . . , der man byter om tåg för att komma bort åt V . . . och vidare.

— Nå, men hvart vill du jag skall begifva mig?

— Jag vill helst att du stannar qvar.

— Åh, du förstår mig nog . . .

— Du måste nu hafva egen vilja, du har alltid haft frisinnade idéer; nu komma de väl till pass. Res på vinst och förlust dit eller dit, ju längre desto säkrare blir du. Se här Sveriges kommunikationer! Välj sjelf!

— Godt — sade Britta; hon log och var road åt sin s. k. väns raska utkast. Då hon en stund sökt bland en mängd namn på jernvägsstationer, sade hon: Se der stannar jag och går med diligensen till den der lilla staden; der är jag ju väl gömd, men säg, hvad skall jag företaga sedan?

— Platsen är bra — medgaf Amanda. Der söker du kondition — såvida du tycker någorlunda om platsen. Det är nödvändigt, att du ett par år

öfvar dig i en mindre handel, sedan kan du söka angenämare kondition.

— Hvem tror du tager en okänd och jag har ju ej ens betyg att visa. Det blir derigenom omöjligt.

— Jag har betyg, som äro tillräckliga . . .

— Verkligen! — förtjust slog Britta armarne om Amandas hals och kysste henne. — Du är min bästa, förträffligaste vän.

— Min bror blef student för några veckor sedan, han har nu kondition, reste dagen innan du kom hit och glömde sina betyg hemma; dessa lånar du och förevisar och sänder åter hit när du fått plats — förstår du!

— Ja visst, haf tack! Jag skall således börja min bana under namnet Adam Karolus, ett präktigt namn. Jag vill bli en präktig gosse.

— Det tviflar jag ej på. Sök en plats der inga unga döttrar finnas, ty de skulle blifva pin kära i unga Adam, var säker derom. Men nu, god natt! Sof sött, sedan måste sömnens timmar blifva färre — *om* du verkligen så vill. Är du redan bestämd? O, jag känner, att jag i afton gråter mig till sömns. — Hon tryckte Britta i sin famn, skyndade in i sin kammare med ett hånleende på läpparne och sade med en gäspning: — Det är visst och sant, att — *vill* en qvinna vara listig, så förmår hon hvad som helst.

Brigittas första äfventyr.

Efter fjorton dagars förlopp satt Brigitta förvandlad till yngling på jernvägståget till . . . Hon såg utomordentligt bra ut i den nya, ljusa vårkostymen; den runda, svarta filthatten klädde henne långt bättre än den granna fruntimmershatten och det frimodiga ungdomliga ansigtet var särdeles tilldragande; ännu var hon så intagen af det nya och pikanta i sin rol, att alla qvinliga skrupler öfverröstades.

— Du ser ut som »Adonis sjelf» — Gud vare med dig — hade Amanda hviskat i hennes öra, då de åtskildes.

Detta var första gången Brigitta åkte i annat än damkupé; hon kastade en nyfiken blick på sitt ressällskap, som bestod af tvenne äldre herrar, af hvilka den ene syntes mycket sömnig och den andre utomordentligt liflig. De voro tydligen obekanta med hvarandra. Sedan den liflige förgäfves sökt komma i samtal med den andre, vände han sig åt Brigitta. Artigt lyftande på hatten sade han sitt namn, kallade henne »min unge vän», och frågade om hon hade långt att resa. Hvad skulle hon svara? Hon visste det ju knappast sjelf, men tillgrep det obestämda: »Åhnej» i hopp att slippa ifrån dermed. Herrn lät sig dock icke afspisa så lätt.

— Jag har rest ända från Upsala på nattsnälltåg — sade han — det är ganska tröttsamt för en äldre man, ska' jag säga. Ungdomen deremot tål godt vid det. Har ni kanhända kommit från Venersborgstrakten?

Brigitta märkte nu, att hon måste lära sig ljuga och sade:

— Jaha, det har jag. — Snart fick hon skäl ångra sitt svar.

— Ack, der har jag många vänner, som jag troligen kan få spörja till genom er. Det var utmärkt intressant! Icke sant, ni vill ju göra mig det nöjet?

Brigitta bäfvade. Hon hade aldrig sett Venersborg annat än på kartan och kände inte en enda varelse i denna stad. Reskamraten fortfor, i det han flyttade sig närmare henne, såg ytterst animerad ut och betraktade hennes ansigte *så* granskande, att hon rodnade upp i pannan af fruktan, att han redan genomskådat hennes förklädnad. Så var dock ingalunda händelsen. Hur skulle väl en sådan tanke kunnat uppkomma? Hon hann dock ej reflektera, ty den ena frågan följde tätt på den andra.

— Känner ni, fast det behöfver jag inte sätta i fråga, hvem är ej bekant med min utmärkt gode vän, öfverhofstallmästar Fogelben, han som rår om de två största egendomarne i hela Vestergötland. Hans älskvärda familj är ju förtjusande? Hvem af de unga döttrarne tycker ni bäst om?

— Den yngsta.

— Den yngsta! ha, ha, ha! mycket politiskt svaradt, unge vän, ha, ha. Hon befinner sig väl ännu inom det säkraste af alla harnesk för en ung mans eldiga blickar, nemligen *lindan*. Hon föddes, låt mig se . . . för omkring sex månader sedan. Ni vill således ingenting förtro mig, men, unge vän, er rodnad förråder något . . . något . . . hvad skall

jag säga? Kanske jag får gissa . . . t. ex. den fjortonåriga Emelie. Hon är mycket täck och vore just för er. Ett vackert par, vid Gud! Men en annan sak: min vän Fogelbens syster, hur mår hon?

— Utmärkt bra — sade Brigitta raskt.

— Utmärkt bra, säger ni — är det möjligt? Hvad det gläder mig. Hon låg nästan för döden för ett par månader sedan, hade galopperande lungsot och läkarne ansågo henne ohjelplig, men hur var det nu . . . ? Ah, nu mins jag! Man ärnade försöka homöopati. Kuren har således lyckats. Huru märkvärdigt med den homöopatien. Man skulle kunna tro, att den har en öfverjordisk kraft — bot för galopperande lungsot! hvilken upptäckt! Detta måste publiceras, det är ett nytt rön, som kan hafva briljanta följder. Jag vill låta föra in det i tidningarne. Ni sade ju, att hon *mår utmärkt bra?*

— Ja, alldeles förträffligt. — Brigitta visste knappast af orden förr än de redan voro uttalade; hon var till hälften brydd och till hälften road; det komiska kunde icke undgå att beröra hennes naturligt *muntra* lynne.

— Nå, men säg mig och förlåt, att jag gör så många frågor, ryttmästare Mossing, är han förlofvad än?

— Jag vet ej med säkerhet.

— Ej med säkerhet — alltså står det på samma fot som förlidet år. Som ni naturligtvis vet, hade han vissa utsigter hos fröken Liljenblad, men hon var då ännu väl ung, endast 16 år och temligen barnslig; nu är hon 17, så nog kunde han fria. Han ser rasande bra ut och behöfver hennes pengar . . . hm, i förtroende sagdt likväl. Nå ja, vi män förråda

ju inte hvarandra . . . Jag känner fullkomligt till det der . . . Han är temligt illa deran, stackars Mossing, fördömdt synd om honom . . . varit lite extra vagant och råkat illa ut på flere sätt . . . ödet vidrigt . . . inte passar han till att bära det äktenskapliga oket, men det får väl gå för honom som för andra, och det är ej utan, att den sextonåriga Ida Liljenblad eggade upp honom just med sitt pikant afvisande väsende, sådant retar en man, som gått igenom alla graderna af ett utsväfvande lif . . . det är något nytt att träffa på motstånd, man liksom qvicknar vid en smula . . . *behöfde* han ej så väl *pengarne,* skulle han kanske till och med kunna bli' lite grand kär, men se nu nödgas han anse hela affären som en räddningsplanka och det skämmer saken. Ja så, han har då ej kommit längre, än han var i fjol.

Nu glödde Brigittas ögon af harm, hon förmådde ej dölja den i sitt svar:

— Jag hoppas fröken Liljenblad låter honom stanna qvar för alltid på den plats, han hade i fjol. Hvarföre skulle hon uppoffra sig för en utlefvad, utfattig man och naturligtvis bli en olycklig hustru. Det är afskyvärdt att bjuda en ung oerfaren flicka en sådan framtid.

— O, nu har jag kanske råkat illa ut . . . Ni är kanhända en rival till min vän Mossing? Lofva likväl vid er heder, att ej förråda något. Ni vållar annars en persons olycka. Stackars Mossing — det är vid Gud synd om honom! Jag bedyrar, att ni gör orätt, om ni blir hans olycka. Han är en god menniska, men herre Gud, att han råkat illa ut, hvem kan hjelpa sådant? Det är så vanligt alltihop,

han har ej varit värre än andra, tusen andra. Blir hans affärsställning känd, är det slut för honom, han råkar illa ut vid regementet och förlorar aktningen inom sin högt stående slägt, det går ej an. Ni måste lofva mig tystlåtenhet i denna sak. — Den unga flickan — bah! Låt vara att hon ger *honom* korgen . . . Kanske om några år gifter hon sig med en annan i *samma läge*. Hvem vet t. o. m. om ni sjelf blir hennes man? . . . Ack, unge vän! Ni är ännu för obekant med verlden att döma i sådant. Ni kommer ut, ni vill roa er, ni som andra och hvar finnas nöjen, som ej inleda i frestelser — svåra frestelser? Man tager ett litet steg och innan man vet ordet af eller anar något ondt, tager man ut det andra, så ett tredje, ett fjerde och så allt hastigare framåt, tills man står der och måste vid en blick tillbaka se sig temligen *nersölad* . . . hvad har man då att göra annat än hålla god min, lita på *verldens* öfverseende och gripa till ett radikalmedel för att hålla balansen.

— Och så skall en ung oskyldig flicka, som nyss trädt ur barnkammaren, blifva *balanserstången*. Det är — som jag redan sagt — *afskyvärdt* — utbrast Brigitta med harmfull röst.

— Man får ej taga det så illa, unge vän! Man måste se saken från flere sidor. Den unga flickan blir gift, hon får derigenom en fast ställning, blir en ansedd dam med ett komfortabelt eget hem, får en trygg plats i societén, tjenare att befalla, familj att älska — det är ju ganska mycket det?

— Det *synes* så — sade Brigitta och hennes ögon sköto blixtar — men hvad *är* det i *verklig-*

heten — ingenting annat än ett *grannt* men *falskt* sken. Den unga flickan ryckes från ett godt hem, hon känner ej verlden, ännu mindre männen annat än såsom bildade sällskapsmenniskor, hon anar inga laster, inga af deras dårskaper, hon har sett dem endast sådana de *måste visa* sig, nemligen med ett vårdadt yttre och skick. Hon lär först af sin man — en sådan som er vän Mossing — att se hvad en sådan person *varit* och *är:* En hycklare för att icke säga mera, en hycklare, som hon omöjligt kan högakta, följaktligen ej heller älska, hon finner sig bedragen och för lifvet fastkedjad vid en utlefvad ömklig personlighet, hvars såväl kropp som själ blifvit förslöad och som hånligt *genom sin blotta tillvaro* visar, huru hon *kastat bort sig sjelf,* sin *frihet,* sina *penningar — allt!* Hennes ställning blir ingalunda *trygg,* hon måste tvärtom ständigt oroas, ty hvad garanti har hon väl, att icke denne man *utom* huset fortsätter sitt forna lif, vanhedrar deras gemensamma namn och bortslösar deras egodelar? Ingen!

Nu öppnades vaggondörren. — L. fyra minuter — ljöd konduktörens röst och Brigittas reskamrat hann ej mer än samla några spridda reseffekter och under en skarpt forskande blick på henne säga:

— Unge vän! Om vi nu inte så hastigt skilts åt, skulle jag haft mera att tillägga. Jag *skulle* öfverbevisat er . . . Ack, i ungdomen har man ju sina vackra illusioner . . . tro mig, råkas vi efter tio års förlopp, skall ni förstå mig. Emellertid förråder ni säkert ej ett förtroende. Störta ej min vän! Jag bereddes derigenom det grymmaste samvetsqval . . . Farväl! Farväl!

Det var för Brigitta en verklig lättnad att blifva lemnad ensam. Hon kände sig uppretad och tänkte: Jag är ytterst belåten med min rol, nu får jag tillfälle stadga mitt omdöme om karlarne och min föresats att aldrig gifta mig blir ännu mera befästad. Om jag nu blott får slippa vidare sällskap, medan jag lugnar mig efter den här dispyten, vore det särdeles bra. Men knappast dröjde det en minut, innan ett larmande herrsällskap nalkades, fyra unga ytterst lifvade herrar stego in. Brigitta drog sig in i ett hörn, tog upp en bok och började läsa. Reskamraternas samtal blef allt mer och mer upprymdt. Af deras yttrande framgick, att de kommit från någon danstillställning. Den, som först förde ordet, var temligen echaufferad och pratade högt om en del damer, som han ansåg vara förtjusta i hans egen person, men af hvilka ingen behagade honom, hvarföre han förlöjligade deras ord, deras drägter och hvarje deras rörelse; allt var »behagsjuka» och endast afsedt för att vinna *honom,* men, sade han, »den qvinna är ej född ännu, som lockar mig i band och boja»; sjungande fullföljde han: »Frihet vill jag lofva etc.» Men hvad kommer åt dig der borta? Tror du mår illa, ha, ha, ha. Hur går det när du kommer hem? Mammas och pappas ende son får väl äta moralkakor, tills hans lilla återstående förnuft blir blixt fullt, fullare än du sjelf var för två timmar se'n. Ho, hoj. Jag låter mig aldrig förfära. »Leben und leben lassen», så ska' det heta! Minnes du, hur du sjöng på gatan i Ulricehamn? Jo, då var du mera kavat än nu; så här lät det:

›Gräla då lilla mamma
Ej så, ej så etc.‹

och då jag bad dig tiga, så polisen inte måtte ta' oss för vanliga skojare, så skrek du ändå värre:

›Allting på spel jag sätter
Får gå, får gå.‹

»Får gå, får gå», interfolierade matt en blek herre af sällskapet, hvars surfviga hår och vidriga minspel bjert stack af mot hans ytterst eleganta resdrägt. Deras samtal blef mer och mer fritt, Brigitta kände att hon vexlade färg gång efter annan, och fastän hon höll blicken stadigt på boken, tyckte hon sig märka, huru man kastade forskande blickar på henne, samt hörde den ene hviska till den andre, naturligt vis, med henne till föremål.

— Hvad skall jag taga mig till — tänkte hon; då kom hon ihog, att Amanda stuckit ett cigarrfodral och ett tändstiksetui i hennes ficka . . . hon måste röka och omgifva sig med rökmoln, så att hennes förlägenhet vid åhörandet af vissa tvetydiga historietter af ressällskapet ej observerades. Snart bolmade hon på väl häftigare än någon *gammal* rökare och fann sig derigenom lugnare, men o ve! hon märkte snart följderna. Det började gå rundt omkring för henne, hon hörde visserligen inte mycket af hvad reskamraterne sade, men i stället såg hon dem dansa i virrvarr . . . hon var sjuk; hon hade aldrig förr rökat. Hon blef likblek och slutligen måste illamåendet bryta löst . . .

Emellertid observerades hon af de öfrige. — Aha — sade en — jag tror vi ha' en själsfrände här. »Mjukis» — sade en annan — det blir annat

af än att sitta och se blygsam ut och ideligen läsa i en bok. — Ha, ha, ha — skrattade den tredje, — värre tagen än någon af oss . . . Man har således fått *qvantum satis* på flere ställen . . . men tänk om han dör, det vore ruskigt att få se ett lik i vårt glada sällskap. Vi kunde bli anhållna som misstänkta för mord. Låt oss hjelpa honom.

Brigitta började återfå fattningen, men var ännu mycket sjuk, då detta sades; hon uppfattade dock det mesta och då en af sällskapet kom fram till henne i ändamål att upplösa halsduken, sade hon matt:

— Det behöfves ej — och gjorde en afvärjande rörelse, som dock icke åtlyddes. Med halft våld lossades den prydliga rosett Amanda knutit af hennes halsduk, man lade en nattsäck och en resfilt till hufvudgärd och i ett nu fann hon sig nertryckt på den af ett par senfasta armar, medan ett par andra lyfte hennes fötter upp på bänken. Hon fann nu att motstånd var fåfängt och matt som hon var, efter det nattvak, hon förut ålagt sig för att lära sig bokhålleri jemte illamåendet som tillkommit, kände hon stort behof af hvila samt ansåg sig bäst få blifva lemnad i fred, om hon låtsade somna, något som ganska snart blef full verklighet. Dessförinnan hade likväl det välvilliga ressällskapet resonnerat om ställningen så här:

— Han somnar snart.

— Ja, frid med honom! Men vi böra väl väcka honom, der han skall stiga af?

— Det ge' vi tusan. Sådana der morsgrisar kunna gerna resa en extratur; dessutom hvem vet, hvar han skall stanna?

— Jag frågar . . . Hör nu min herre, innan ni somnar, säg, vill ni blifva väckt och hvar?

Brigitta visste knappast sjelf hvar och var redan i slummer, men vaknade till hälften och sade namnet på den station hon först påminde sig; den låg ganska långt bort på en bibana och var den samma, från hvilken hon sedan per »diligens» kom till den lilla stad, der hon började sin verksamhet såsom handelsbokhållare. Den frågande upprepade stationens namn och tillade, vänd åt kamraterna:

— Kommen ihog det!

— Se der, nu sofver han min själ redan som ett godt barn — sade en, då Brigitta lät höra ett djupt andetag. — Ja, men vet ni, det är roligt ändå att träffa sådana der . . . sof sött bror lilla!

Qvantum satis
»Dille» gratis
Litet längre fram . . . må väl!

— Ha, ha, ha, alltid rimmar du, när ruset håller på att gå af dig. Dryckenskapen och skaldekonsten äro säkert kusiner — om inte halfbröder . . .

De resande muntergökarne sågo Brigitta sofva den rättfärdiges sömn timme efter timme, och fastän äfven de togo sig en och annan lur, sedan den varma vårsolen verkat och luften blifvit dem tung, lemnades dock icke beskyddarerolen å sido, utan svarade de på konduktörernas frågor å den sofvandes vägnar, men de hade icke betänkt, att dennes resa sträckte sig längre än deras förr än i sista ögonblicket och då måste de hafva sina resgods, med hvilka de tillredt hufvudgärden åt »kamraten», med sig.

— Ursäkta — sade den ene och började draga i nattsäcken — det var mig en baddare att sof . . . Jaså, morgens! morgens! För sjutton, rodna då inte som en fjortonårig bondtös. Inte så noga oss flickor emellan, vet jag! Jaga nu sömnen ur ögonen, snart kommer er station. Ska' vi bedja konduktören ta' hand om er, ifall . . . men nog måtte ni nu vara fullsöfd? Hva' ba? Inte rigtigt, tror jag. Nå så, himlen och Bacchus vare med oss.

Brigittas förfäran och undran hvar hon befann sig, hade icke hunnit lägga sig då vaggondörren åter stängdes efter hennes okända beskyddare; först sedan hon kastat några bestörta blickar på de kläder hon bar, blef verkligheten klar för henne och hon började nu med mera allvar samt med ett tillfredsställdt leende sätta sig in i de nya förhållandena som Adam Karolus. Huru hon häruti lyckades, är oss redan bekant, men fastän hon till en början lätt nog öfvervann svårigheterna och fann sig belåten med sitt beslut, omdanades dock derunder mycket i hennes inre. Bekantskapen med fru Darling, en person som helt och hållet skilde sig från de qvinnor, hon hittills lärt känna, och icke minst från hennes mor, hvars skenbart kalla väsende samt å ena sidan slafviska lydnad och å andra penitrerande stränghet mot husets medlemmar långt ifrån kunnat ingifva någon god eller fast rigtning åt hennes döttrars känslor och karakterer. Snart nog hängaf Brigitta sig åt en nära nog svärmisk tillgifvenhet för sin nya bekantskap, den hon under sin förklädnad icke fick odla så mycket hon önskat; men dess mera beundrade hon sitt ideal och begynte i djupet af sitt hjerta finna

sig sjelf högst klandervärd och kommen på afvägar från all sann och värdig qvinlighet; men huru nu återvända? Ju mera hon betraktade ställningen i det hem hon lemnat, der hon ifrån barndomen aldrig erfarit annat än detta ständiga jägtande efter rikedomens prål och verldens gunst, som stöter bort hvarje ren fröjd och jagar bort känslan för allt verkligt skönt; dess mera motbjudande förekom det henne att lefva *der* och hos den gifta systern . . . äfven der om ock i annan form mötte ju lika litet — ett hems rätta lycka och dessutom var ju Carmine der för beständigt, tycktes det. Hvad hade hon då att välja på? Åtminstone för det närvarande *intet,* tyckte hon.

Vid samma tid som dessa tankar blefvo klara för hennes begrepp, fingo de en mägtig bundsförvandt — *mägtig* oaktadt alla den nyare tidens protester, *mägtig* oaktadt den ytliga verldsmenniskans *hån,* den vällustigas äckliga *tvifvel,* den lättsinniges *gyckel* och egoismens *ömkan;* vi mena den der lilla skalken, under hvars leende mycket ljuft, mycken strid, sällhet och oro skiftesvis dölja sig . . . Brigitta var kär, och det var hennes *första* kärlek och den omgestaltade hennes hela andliga lif.

Då slutligen hennes tycke och tillgifvenhet för Konstantin Deviner nått den punkt, att hon ej längre kunde sjelf reda ut den härfva, hvari hon genom att uppträda som hon gjort, snärjt in sig, gick hon till fru Darling, yppade allt och bönföll om råd.

Följderna deraf blefvo hennes förändrade sätt mot Konstantin och hennes aflägsnande från orten; men att återvända till föräldrarne . . . i så fall hjelpte inga

föreställningar. Hon bemötte dem alla med bestämdhet och förklarade, att nu mera än någonsin behöfde hon vara ute i full verksamhet för att söka glömma ... ty hvad hopp kunde väl hon, en äfventyrerska, hafva att vinna den, hon gifvit sitt hjerta under sådana förhållanden som de föreliggande. O, nej, hon ville heldre dö, än att Konstantin anade sanningen. Med sorg i hjertat, men ej alldeles modlös — det låg icke i hennes natur att blifva — beslöt hon lemna Ö*** utan att då veta, att äfven Konstantin ämnade det samma. Att detta likväl icke ändrade hennes beslut, kom sig dels och hufvudsakligen deraf, att fru Darling upplyste henne om Evas böjelse, den Brigitta aldrig reflekterat öfver, dels hviskade hoppet sitt sista, enda trösteord i hennes hjerta: »Du kan möjligen få återse *honom* någon gång i en annan ort, men aldrig i denna». En sådan der dåraktig tröst, så oviss, så *utfattig* den än synes, har kanske mången gång varit det hårstrå, på hvilket en svigtande kraft hängt, till dess tiden lärt, att lifvets kamp i ett som annat *måste* bäras — uthärdas, äfven då den förefaller outhärdlig och stundom förekom den Brigitta så; hela hennes existens var ju förfelad, det öfverilade beslutet att uppträda som karl hade tvingat henne i en ställning så skef, så ohjelpligt äfventyrlig, att icke ens återtagande af hennes naturliga lefnadsställning kunde godtgöra det lättsinniga i den skedda handlingen. Skulle väl någonsin Konstantin Deviner, om han mötte henne som qvinna och om hon i öfrigt egde alla behag och skatter att skänka honom, kunna glömma den? Stundom gjorde hon sig denna fråga och hennes eget svar härpå blef ett

centnertungt nej, som hotade, tyckte hon, att krossa hela hennes lifs hopp, men i andra stunder framträdde den energi, hon af naturen fått, och då beslöt hon strida mot motgången och hoppas på en ny vexling i hennes sinnesstämning.

Hon skildes från den plats, der hennes hjerta, hennes öfvertygelse blifvit så att säga pånyttfödda, hon medförde de bästa betyg från sin f. d. principal och det vänskapsfullaste deltagande af den första qvinna, hon lärt på en gång älska och respektera; hon stod just vid det mål, hon längesedan ansett önskvärdt att uppnå, men ack, hvad hon nu såg det i ett olika ljus. Hon var nemligen på väg till en ny kondition såsom resande handelsbiträde åt en större handelsfirma i Göteborg. Med farhågor började hon denna verksamhet och dock var hon fast besluten att trotsa hvarje mötande svårighet — just ett sådant kringflackande lif behöfde hon nu.

Under det hon satt ensam i diligensen, som förde resande från Ö*** till jernvägen, stormade tusen tankar fram i hennes själ. Hvarföre — frågade hon sig — blef jag född i ett sådant hem, hvarföre fick jag denna ytliga uppfostran, hvarföre lät man lära mig något, utan att tillstädja mig frihet att på ett naturligt sätt begagna det jag fått lära och slutligen hvarföre blef Amanda min vän och på samma gång min förlederska, då hon beredde mig tillfälle och befordrade utförandet af den barnsliga plan, som uppstått hos mig, då allt omkring mig väckte min leda? Och sedan — var det ett obetvingligt öde, som förde mig just hit bland dessa personer, der jag funnit så mycket som gjort mig glädje, men på samma gång

förlorat min ungdoms frid, som visat mig huru lycklig jag som qvinna möjligen kunnat blifva, och på samma gång sagt — se, hvad du för alltid bortkastat! — — — — — — — — — — — — — —

Men nej, och åter nej, jag har intet bortkastat, det skulle aldrig nått mig i hemmet . . . Konstantin hade aldrig kommit dit. Eller om ock han kommit . . . han skulle flytt oss, ja, helt visst, lika visst som han skulle fly och förakta *mig* nu, om han visste . . . Ack, jag har inte annat hopp, än att han aldrig skall ana, hvem jag är, och så vill jag tyst i mitt innersta gömma den bilden der bor och endast någon högtidsstund då och då, när verldens buller lemnar mig i ro, taga fram den i mina tankar, liksom man gör med ett mycket kärt porträtt, hvilket osedt af alla andra finnes gömdt i någon lönnlåda. Min fotografitafla upptager icke endast bilden af honom, utan mitt lifs enda lyckliga tid; ja, jag var lycklig der, lycklig innan jag förstod, att den fröjd mitt hjerta kände var lifdömd förr än den föddes, lifdömd af mitt obetänksamma beslut att uppträda så som jag gjort. Från den stund jag förstod mig sjelf intogs jag af en pinsam oro, och sedan jag förtrott mig åt fru Darling och hört henne tala mild och tröstande, det är sant, men dock endast om resignation, om känslan af eget värde, om att återvända till min familj etc., o, då visste jag, hur hopplös jag var, huru falskt mitt lif, huru ovärdig jag borde känna mig att ens som vän nalkas den, som vunnit hela mitt hjerta. Det är hårdt ändå! Hvad har jag väl gjort? Skall hela min framtid hafva endast minnet af några månaders obestämd

sällhet? Jag är ju helt ung ännu, har jag redan förspilt all lifvets ljufhet? Och nu började hon genomgå den sist tillryggalagda tiden, hvarje sammanträffande med Konstantin, deras promenader utåt landsbygden, deras samtal derunder, då hennes glädtighet synbarligen muntrat och behagat honom, huru han ofta föredragit dessa utflykter framför umgänget med stadens herrar och huru detta smickrat och förtjust henne. Särskildt påminde hon sig en afton, då de vandrade tillsammans bland skogarne och Konstantin stannat och lyssnat på en bondflickas sång, hvars enkla melodiska toner gaf genklang bland trädstammarne, huru han med ett drömmande uttryck betraktat henne — Brigitta — och yttrat:

— Det förefaller mig som om *du* skulle sjunga den der folkmelodien särdeles bra. Vill du så söka vi upp sångerskan och bedja henne repetera ett par slag för oss. Den skall säkert behaga fru Darling mycket, om du vill sjunga den för henne.

Hur glad gick hon ej in på förslaget, ännu i denna stund klappade hennes pulsar lifligare, då hon mindes, hur belåten Konstantin såg ut, då hon med mycken lätthet eftersjöng den lilla sången. Han anade icke, att *nu* sjöng hon med sin naturliga stämma, då hon annars alltid måste bemöda sig om att gifva sin röst en något manlig kraft och klang. Ej heller anade *hon,* huru dessa vemodiga tonfall efter kort tid blefvo hennes egen sinnesstämnings sanna utgjutelser. Hon sjöng den då för *hans* skull, vemodigt som dess innehåll var och som den sjungits för henne; och nu sjöng hon den åter, medan hästarne stannats för att pusta ut vid en svår backe;

dock valde hon ut endast de ord, som mest lämpade sig för henne:

Det var en vårlik stund en gång
Med solljus, hopp och fröjd . . ,
Ett moln drog fram och skymde den
Just i dess middagshöjd.
Och mörk blef gömda stigen se'n
Och dagen sågs mig lång
Och verlden var så öde
Och kall på samma gång.

Diligensen hade hittills haft att färdas på en långsträckt uppförsväg, himlen varit mulen och luften tung, men nu syntes några starka vindar rifva sönder molnen, en och annan solstråle titta fram, vägen bar utför och hästarne trafvade lätt framåt. Sådana små omkastningar inverka ovilkorligen på ett ungt sinne, och då Brigitta under inflytelsen häraf blickade ut öfver ett vidsträckt landskap med skogar, sjöar, byar och små hvita landtkyrkor, flägtade hoppet med sin glänsande vinge der borta vid den fjerran horisonten . . . hon visste icke hvarifrån ljusningen kom, hon blott kände den, tankarne började arbeta lättare, de genomgingo det hon nyss lemnat och så stannade de med en ofrivillig fasthet vid det mystiska brefkuvertet, som Konstantin genom någon vårdslöshet qvarlemnat och som Brigitta förvarat. Detta samma kuvert utgjorde ofta ett samtalsämne de afundsvärdt lyckliga stunder hon i förtroende satt inne hos honom, då han talade med henne som med en kär vän, om sin familj och mycket annat angående hans föräldrahem, hvilket hon slutligen tyckte sig känna lika väl som sitt eget och *förstå* mycket bättre

än det. Mången gång hörde hon då Konstantin helt hastigt lemna andra samtalsämnen, draga ut en skrifbordslåda och framtagande det nämnda kuvertet säga, under det han höll upp det framför sig:

— Det slår icke fel, att förr eller senare uppdagas, hvad som föranledt detta och att det står i gemenskap med något, som skall komma och som angår mig, det kan jag icke resonera bort.

Ett leende låg nu åter öfver Brigittas drag, väl ej så jublande som för några veckor sedan syntes derpå, men det var likväl ett leende och det framkallades af sådana der »barnsliga, hastigt kommande föreställningar», som s. k. klokt folk kallar dåraktiga drömmar, men som de måhända gjorde klokast i att sjelfva söka bibehålla, då de eller om de någon gång förnimma inom sig hvad ännu aldrig berott af det kalla förnuftet, den beräknande betänksamhetens vågbalans.

Ännu en gång omlefde hon några stunder af de flydda, då Konstantin, fru Darling och Eva utgjorde denna treväppling, som hade endast angenäma minnen tecknade på sina blad och hvilken Konstantin skämtande påstått blifvit ett »lyckoblad»; sedan Adam Karolus kom till dem.

Adam Karolus talar oförsigtigt.

Då Brigitta steg upp på »tåget», som skulle föra henne till Göteborg, tänkte hon tillbaka på sin första

resa såsom sökande plats och verksamhet på det främmande lockande området samt det ressällskap hon då haft, och fastän hon sedan den tiden inhemtat mycken nog erfarenhet för att reda sig bättre än då, önskade hon i sitt hjerta att nu blifva förskonad från ett dylikt.

Denna önskan tycktes i någon mån äfven uppfyllas, enär reskamraterna blefvo några herrar af mera mogen ålder, som sågo nyktra och sansade ut. Deras samtal började med politiska resonnemang och Brigitta satte sig derföre att i allt lugn — drömma, men snart nog togo sällskapets tankar en annan flygt och mot sin vilja hörde hon på det nya ämnet, som diskuterades med hela säkerhetens och öfvertygelsens värma:

— Du är ett lyckans skötebarn, bror Carl, — sade den äldste af sällskapet till en medelålders man och beledsagade orden med ett förtroligt slag öfver axeln, — tusan så väl gift har jag hört och det var en särdeles angenäm händelse, som sammanförde oss, så att jag nu kan få höra det ur din egen mun.

Den tilltalade gjorde en böjning med hufvudet och såg ner i golfvet; ett leende krusade hans fylliga läppar, då han svarade:

— Ja gu'bevars, det kan ej disputeras. Min hustru är en mycket god varelse och välmenande . . . ja, ha, ja . . . en engel till och med stackars liten, hon tycker nu att jag dröjer för länge borta, det är i dag . . . låt se, fyra och en half vecka sedan jag lemnade hemmet och så, kan du tänka dig? Hon påstår alltid, att jag är så illa medfaren, då jag

kommer hem . . . hm, men välkomnar mig ändå så snällt.

— Men hvad har du då haft för dig så länge? Vore jag efterlängtad, skyndade jag hem — *tror jag.*

— Tror jag! Jo, jo gamle filur, litet uppriktighet har du i behåll för gamla vänner. Åh ja, efterlängtad är man nog i något afseende . . . Det är dock omöjligt att fullt fatta qvinnorna, sådana som *min* menar jag. Jag kan min själ ej begripa, *hvarför* hon håller mig så innerligt kär . . . nej, det erkänner jag. Visserligen har jag försökt visa mig från den bästa sidan, men att hålla på dermed år från år . . . att se henne lefva så . . . nå ja *rent* är väl bästa ordet och derigenom nödgas dölja, huru annorlunda man sjelf är och *varit,* det blir ganska mödosamt, bror. Att låta omvända sig . . . ba, så barnsligt. Nej försigtighet, försigtighet bara. Derför när man kommer ut, kastar man bojan af och *lefver* på nytt . . .

— Och återvänder den botfärdige syndaren, ha, ha, ha. Ja, just så der går det till, gamle gosse. Och så kommer engeln ut med öppna armar, kysser och klappar sitt ideal. Det är likväl ej alla, som mottagas *så,* det måste du veta.

— Ne-nej, tror nog det, men jag tror litet bannor och sura miner vore lindrigare straff ibland än kärlek, idel kärlek, som man ej ens kan fatta, om man också söker i både förnuft och hjerta.

— Hjerta! Bror, tala aldrig om det! Verlden plockar den der lilla möbeln bit för bit och strör ut den vind för våg; och så kan det hända, att en bit faller för en vacker glädjeflickas fötter, ett par tre

bitar flyga mot glada bröder, dränkas i bålen för att rigtigt inpregnerade af socker och sprit återfinnas helt uppblötta på bålens botten, en annan smula följer med *spelvinsten,* som flutit in eller ut, och sedan återstår blott en atom åt lilla gumman i hemmet. Ser du, hjertat är alls ingenting bevändt med då det icke är *helt.* Allra minst betyder det något inför en engel. Icke ens en sådan kan lappa ihop det. Men säg mig, du fick ju pengar med din hustru? Se *det är något,* som vi kunna *fatta,* och jag gissar, att du dervid tagit ett säkert tag.

— Naturligtvis hade hon pengar. I annat fall vet man hvad bättre är än ett giftermål, fastän hon äfven ser bra ut, stackars liten, ganska vacker till och med, som du får se, då jag hoppas, att du snart gör oss äran af ett besök. Säkert tag, sade du; åh ja, jag trodde så, men de svåra tiderna höllo på att taga ett ännu säkrare för ett par år sedan. Det är dyrt att hafva familj; man kan ej på något vis draga sig undan samma utgifter som förut och dertill flerdubbla genom hustru, barn och tjenare, förstår du. Det var rätt kinkigt en tid och min engel fick ingenting ana derom, då hade hon hellre dragit in på allting, ja på husets hela anseende — hon är sådan der förstås.

— Hon måtte vara utmärkt. — Nå, hur redde du ut det?

— Först försökte jag få hjelp. Jag lefde om med en enfaldig dansk, som bodde i grannskapet, och under en liten florshufva blefvo vi sådana intima vänner, att han gick i borgen; först drucko vi brorskål och det var också hans enda vinst af affären,

stackars sate, allt lite synd om honom! Han är nu arrendator. Sedermera lite längre fram fick jag ett bra ackord och så ärfde hustru min en onkel, så allt är godt och väl för närvarande. Jag lyckades dölja för min hustru, att dansken förlorade en liten summa; annars är det säkert, att hon hellre bestulit mig, *sin man,* på arfvet för att betala *honom.* Den andra bristen har jag måst lofva henne, att i en framtid betäcka, och du må tro, att hon ej använder *ett öre,* som kan inbesparas, endast för befrämjande af min uttalade föresats att — som det heter — göra rätt för mig. Qvinnorna äro i sådana der fall verkligen tröttsamma, begripa ingenting, nej, inte det ringaste hvad affärer vill säga. Ibland måste man finna, att man varit enfaldig, då man fäst sig med jernkedjor . . .

— Enfalden är uteslutande på *vår,* på qvinnans sida och *samvetslösheten* på er.

Brigitta uttalade dessa ord med stark betoning, innan hon sjelf visste derom. Under stigande vedervilja och harm hade hon åhört samtalet, och tystnaden å hennes sida hade nu hunnit sin gräns, men knappast voro ljuden af hennes röst förklingade, innan hon med förskräckelse insåg sin oförsigtighet och en purpurrodnad steg från kinderna till hårfästet; rädd såg hon bort till de samtalande, men de syntes icke fästa uppmärksamhet vid det förhastade *vår,* utan en af dem endast lyftade något på hatten och sade med ett gäckande leende:

— Min unge herre, tro oss erfarne män, att sådana der romangriller, som ni behagat antyda, de nötas ut, så snart vi hunnit blifva torra bak' öronen.

Denna qvickhet belönades med gillande blickar och miner, under det de skiftesvis fixerade Brigitta, hvilken lugnad att se den misstanke, hon fruktade hafva väckt, icke finnas till, raskt svarade:

— Är det romangriller att vara *redlig,* att försöka lefva *rent,* att hysa tillgifvenhet och kärlek för en qvinna, som förtjenar att älskas, som skänker er i sin person allt detta, som offrar sitt eget jag för er och sina pligter och som icke allenast fördrager eder, sådana I ären, utan äfven hoppas och tror på eder omvändelse och tåligt bidar derefter, fastän hon funnit att allt, hvarpå hon byggde sitt hjertas frid och sin framtids lycka, är endast vissnade rosor med taggiga stjelkar och torra löf, som föras af vinden omkring bland stoftet på jorden.

— Min herre — sade den ene af Brigittas ressällskap och borrade sin hvassa blick i hennes ögon, *så* att hon kände sig blekna och deraf åter blef förfärad — antingen är ni en förklädd pensionsflicka eller en näsvis pojke? Ser ni då inte, att ni har gamla aktningsvärda män framför er, män, som alldeles icke utbedt sig edert deltagande i deras samtal.

Brigitta var rädd, men tillika ond. — Hvad kunna de väl göra mig — tänkte hon och fortsatte djerft:

— *Gamla män,* ja, men vore ni unga slynglar, som af oförstånd yttrade er som ni gjort, skulle jag missakta eder mindre, än jag nu gör.

— Herre! ifall jag skall vara så ytterligt förekommande att benämna er så — lär er först en smula folkvett, innan ni vill deltaga i bildadt folks konversation; detta är mitt allvarliga råd och låt oss nu vara i fred! *Annars* blir ni tilltalad

för att hafva fört oljud och minst vräkt ur kupén vid nästa station. Vore ni inte en sådan der skägglös pojke, hvars ord man bör sätta sig öfver, så slutade vi med en duell på pistoler.

— Jag komme i så fall att skona ert dyrbara lif, på det er stackars hustru ännu en tid må få hoppas på er förbättring. Mjuka' tjenare, mine herrar!

Just nu hade konduktören öppnat dörren och Brigitta hoppade ner, lätt som en fogel, under det att de tre reskamraternas vredgade, halft qväfda ord hväste efter henne, då hon skyndsamt blandande sig i folkhopen hann undan dem.

Hon bytte här om tåg.

Brigitta presenterar sig hos sin nye principal.

Den nedgående solens glänsande strålar bröto in i och gåfvo de bjerta färgerna af den i morisk stil anordnade lilla salongen på grosshandlare Vulfs' sommarställe, en högre glänsande kolorit, lekte kring alabasterurnor och statyetter, strödde guldstoft öfver kristallpjeser, porslinskakelugnar och andra föremål, bland hvilka den fina profilen af ett vackert flickansigte, behagligt lutadt mot en purpurröd soffkudde, likväl mest tilldrog sig uppmärksamhet. Hon var ensam i rummet och den spensliga figuren, de halft slutna ögonlocken, den bländhvita hyn och de korta naturliga lockarne antydde mycken ungdom, mycket slumrande lif samt att en tillfällig ledsnad, icke svag-

het, kommit henne att intaga denna hvilande positur, hvilken framstälde den vackraste tafla. Hastigt spratt hon till — det ringde ett kraftigt kort ringande på tamburklockan — ögonlocken lyftes för en sekund för att genast åter sänkas öfver ett par svartblå pupiller med strålglans och värme, som täflade med den nedgående sommarsolen.

— Det är kanske pappa som återkommer — hviskade hon. En jungfru inträdde i det samma, men hann ingenting yttra, förr än fröken Vulfs frågade:

— Är grosshandlaren hemkommen, eller . . . ?

— Nej, en ung herre frågar efter honom; jag sade, att han är ute, men han vill ej gå, utan ville veta, om någon annan af familjen fanns hemma. Jag svarade: endast fröken och så . . .

— Och så?

— Och så lofvade jag höra åt, om fröken tog emot.

— Är du tokig? Känner du honom inte?

— Nej, här är hans kort.

— Adam Karolus — läste den unga fröken, satte sig upp och sköt underläppen fram några linier, hvilket kom henne att se något trotsig ut under det hon förde kortet närmare ögonen för att läsa en fint med blyerts skrifven rad: »*Blifvande handelsbiträde.*» — En framfusig herre, hur ser han ut?

— Vacker som en dag och mycket ung, alldeles som fröken sjelf.

Den unga flickan log. — Det här är pikant — sade hon med ett bortskämdt barns min och hållning. — Han måtte vara mycket naiv, jag har lust att se honom, Sara!

Så snart Adam Karolus anskaffat sig logi och der instufvat sina enkla tillhörigheter, hade han gått att söka sin blifvande principals bostad, ett stort ståtligt hus vid ***gatan.

På kontoret fans endast en person. Det var en lång ranglig figur med blekt ansigte och fullmåne öfver nacken, hvilken satt lutad öfver en hög papper och tycktes anse sig hafva uppfylt höflighetens fordringar, då han vid knackningen på dörren låtit höra ett vresigt »stig in» samt kastat en half blick med ena ögat på den inträdande och med ett grymtande hm besvarat helsningen, hvarefter han med tvärsäkerhet i ställning och åtbörder låtit förstå, att han ej vidare ville blifva störd.

— Mitt namn är Adam Karolus, engagerad som resande handelsbiträde hos grossör Vulfs. När träffas han hemma?

Utan att det ringaste ändra ställning eller min gaf han till svar:

— På sitt landtställe.

— Kommer han ej snart in till staden?

— Kanske — hm, hm, etthundrasjuttiosjutusen sjuttio. — Tystnad, hvarunder Adam närmare betraktade sin blifvande kamrat, som såg långt ifrån så barsk ut som hans röst och sätt antydde. Snarare syntes han vara en i förtid utlefvad person, som blifvit en maskin af kött och blod, sedan han ej längre hade någonting oförsökt eller något att förlora i lifvet.

Rummet var stort, dunkelt upplyst af dagsljuset från tvenne fönster åt en mörk gård, dess möblering var den vanliga, hufvudsakligast bestående af skrifbord, stolar, stora kontoböcker och högar med räk-

ningar och bref under åldriga brefpressar. Brigitta tackade Gud att icke hafva sin verksamhet inom dessa fyra väggar. Hon hade satt sig och öfvertänkte, hvad hon nu borde företaga. Slutligen beslöt hon att ännu en gång göra en fråga:

— Ligger landtstället långt borta, hvad är dess namn?

— Hm, hm, adertontusen fyrahundrasextiosex. Villa Bella, en sextondels mil. — Efter detta svar slog arbetaren boken ihop och kastade den öfver en papperslunta, så att en sky af dam flög omkring, reste sig upp, såg på ett gammalt väggur och var i nästa ögonblick vid dörren för att gå, då Brigitta störtade efter och stack dobbskon af sin paraply mellan tröskeln och dörren, hvarigenom hon förekom, att blifva inlåst, ty hennes rop »vänta» tycktes ej bemärkas. Derefter begaf hon sig tvärt ifrån sin tvära bekantskap för att uppsöka grosshandlare Vulfs' sommarbostad.

Fröken Vulfs satte sig till rätta i soffan, en barnslig nyfikenhet afpressades i hennes ansigte, ehuru hon bemödade sig antaga ett kallt likgiltigt utseende. Hon undrade huru detta »pappas biträde kunde vara», som tog sig en så ovanlig frihet och beredde sig att hålla honom mycket kort, han måtte nu uppträda som en framfusig snobb eller som en blyg herre från landet; men stor blef hennes öfverraskning att se en till utseendet så ung person framträda, fullkomligt ogeneradt taga plats på en stol midt emot henne och

börja samtala, som om det varit minst en kusin, med hvilken hon sammanträffade minst en gång om dagen.

Blott en enda blick kastade Brigitta öfver rummet med all dess fina lyx och utan ringaste bäfvan eller öfverraskning lät hon sina ögon hvila på den lilla sköna varelsen i soffan. Fröken Vulfs kunde icke förstå detta fenomen. Ehuru endast 16 år hade hon länge lagt märke till, att hennes utseende frapperade kavaljererna nästan utan undantag, ja, till och med de mest blaserade män läto sina blickar för en minut med tydligt välbehag dröja vid hennes betraktande.

Brigitta förstod eller kände ej till, att hennes plats likasom de öfrige affärsbiträdenas icke var inom familjekretsen. Hon kom från den anspråkslösa lilla verlden i Ö***, der hon genast upptogs som en hemmets medlem, och detta förhållande var hennes enda erfarenhet af ställningen emellan principalen och biträdet; följaktligen ansåg hon sig kunna vara ogenerad och hennes lediga hållning och lifliga tal tillvann sig snart den unga frökens gunst och hon glömde alldeles bort sin rol af salongens prinsessa jemte dermed följande värdighet, den hon föresatt sig att iakttaga med vida större majestät än annars. Då någon liten paus i samtalet uppstod, tänkte hon och dervid sköts åter den rosenröda underläppen på ett öfvermodigt sätt fram: Hvad är det med den här herrn, han behagar spela jemlike med mig, tror jag, och likväl är han rolig, jag kan ej blifva vred på honom; jag måste veta, hvad slags hem han härstammar ifrån, innan jag tillåter honom fortsätta. Med plötslig näbbighet frågade hon:

— Hvarifrån har ni kommit hit?

— Från Ö***, der jag tillbringat tvenne år.

— Så — hon rynkade den fint böjda näsan omärkligt, men Brigitta såg det och log. — Nere i en liten småstad på landet, hur kunde ni uthärda två år?

— Jag var ganska lycklig der.

— Lycklig! Hur anspråkslöst! Hvad tager man sig väl till i en sådan ort?

— Allt det samma som här, derom är jag viss; fast mera enkelt och med mera arbetsamhet — möjligen.

— Arbetsamhet! Hu, så tråkigt — sade hon och kastade lekfullt en tjock silkeskordong, som tillhörde fönsterdraperiet, om sin fina nacke. — Alla arbeta väl inte ändå?

— Jo, i det närmaste, fast på olika sätt. Jag tror, att fröken afskyr arbete, så att blotta tanken derpå medför den der oroväckande manövern med snöret — svarade Brigitta muntert och drog kordongen tillbaka på dess plats.

Nu började fröken skratta — ett kort obeskrifligt barnsligt skratt klingade genom salongen och hon böjde dervid tillbaka hufvudet med sådan grace, att Brigitta prisade sig lycklig att ej vara hvad hon syntes, och således osårbar inför denna lilla sirén i menniskohamn. En stund derefter förvånade fröken Vulfs sig sjelf med att gå omkring i rummet för att visa alla dess härligheter och tala om, hvarifrån de voro m. m. för *sin fars biträde,* men hon gjorde det ändock med ett sällsamt nöje, ja, hon till och med glömde sig ända derhän, att hon med sitt lilla täcka öfvermod ställde sig att betrakta Brigitta och utropade:

— Ni är verkligen rolig. Då jag får ledsamt sänder jag bud på er. Annars måste ni veta, att min fars biträden hafva högst sällan tillträde till oss.

Brigitta tycktes alldeles förbise det sista yttrandet och svarade skämtfullt:

— Det går an, fröken, och det går äfven för sig att *telegrafera,* ifall jag då skulle vara i affärer åt Skåne eller Haparanda.

— Så kommer ni bums, om ock med extratåg och lemnar pappas affärer vind för våg! — hon log så skalkaktigt och klappade med sina små, knubbiga händer. — Ja, ni blir ett utmärkt biträde, pappa skall säkert finna sig mycket belåten.

— Och ni se'n, min fröken.

Så der fortforo de att skämta en stund, men då det började blifva gammalt, satte *biträdet* sig till pianot och sjöng ett par muntra sånger samt frågade, om fröken ville låta höra sig. Derpå hann hon dock ej få svar, ty nu ringde det åter på tamburklockan och fröken Vulfs skyndade ut, sägande:

— Det är säkert pappa, jag vill möta honom.

De dröjde en stund i tamburen och talade lågt med hvarandra, innan Brigitta såg dem inträda.

Grosshandlaren var en ståtlig man omkring sextiotalet. Han hade slagit armen om sin dotters lif och såg till hälften road och till hälften förvånad bort till Adam Karolus, som helt lugn stod vid ett fönster med ena handen hvilande mot ett litet bord.

— Är detta herr Korolus, som blifvit mig rekommenderad af handlanden Z.?

Ja, jag förmodar, jag har äran se min blifvande

principal? — en elegant och aktningsfull bugning åtföljde frågan.

— I morgon klockan tolf är jag att träffa på mitt kontor i staden — tillade han kort och allvarligt — Jag gissar att ni har logi. — Bordet är serveradt — afbröt en tjenarinna i det samma. Karolus fattade sin hatt och bugade för fröken Vulfs, men hon observerade det ej, utan fixerade sin far och sade några ord om att »*han* fått vänta länge».

— Om herrn behagar supera med oss, så var god kom — sade grosshandlaren och säker på bifall, gick han mot dörren, men detta föll ej biträdet rigtigt i smaken, med några hastiga steg kom Brigitta i jemnbredd med principalen och yttrade:

— Jag är tacksam för äran, men jag måste försaka den; en vän väntar mig. Farväl!

Följande förmiddag mötte Adam Karolus grosshandlare Vulfs enligt dennes tillsägelse, emottog hans föreskrifter och reste en af de närmast följande dagarne, försedd med en samling profver å sidenvaror neråt landsorten.

Det mål, den sjuttonåriga Brigitta Alls föresatt sig, var nu uppnådt.

Under det första året af Adam Karolus' verksamhet som resexpedit besegrade pligtens bud och en fast föresats alla de svårigheter och vidrigheter, som dermed måste förenas, hjertats strid, qvinlighetens betänkligheter, hopplösheten, oron och de stundom framträdande farhågorna, för hvad framtiden kom

att bära i sitt sköte; allt qväfdes af ett rastlöst arbete och en orubblig energi. Någon gång, då hon befann sig ensam på en resa och i en nödtvungen sysslolöshet, vaknade åter tanken på den slippriga väg, hon beträdt, och allt djupare för hvarje sådant tillfälle blef den förfäran, hon då erfor, men just dess öfverväldigande kraft skrämde henne att med magt jaga den bort och lägga band på sin känsla, och så kom alltid något och hjelpte henne att förskingra den inre rösten.

Alla uppdrag, som grosshandlare Vulfs gaf sitt unga biträde, utförde det punktligt, fermt och med synnerlig framgång; han började fästa uppmärksamhet vid detta förhållande och hyste snart ett ovanligt förtroende för denne »unge man», hvilken röjde de bästa anlag till att blifva någonting utmärkt inom handelsverlden. Adam fann väl en viss tillfredsställelse häri, men det smickrade honom föga och emottogs ännu mera kallt, än hvad som kunde synas af sättet; ty fullkomlig upprigtighet skulle ju röjt, att det var mindre intresse, som utgjorde driffjedern, än något annat doldt motiv, och principalen fick ej se annat än ett vanligt biträde med vanliga intressen och framtidsplaner.

En afton, då Brigitta återkommit från en af sina turer och måste genast träffa sin principal, kom hon ut till »Bella Villa». Det var nästföljande sommar, efter den hon första gången såg denna villa, och endast tillfälligtvis hade hon under vintern sett ställets lilla *prinsessa,* fröken Vulfs, nemligen på ett par publika soiréer i staden och de hade då blott helsat på hvarandra samt på den sista dansat en dans till-

sammans. Brigitta var icke för närvarande road af detta nöje, men händelsevis uppfångade hon en frågande blick af fröken Vulfs och beslöt att bjuda upp henne, hvarvid denna med oefterhärmlig blandning af näbbig stolthet och behagligt koketteri yttrade:

— Såå, jag trodde ni *icke* dansade, herr Karolus — men under dansen måtte hon funnit sig särdeles tillfredsställd, ty allt det trotsiga och nyckfulla var såsom med ens bortblåst, då hon blifvit förd till sin sittplats och hon sade med en blick, som liknade en stjernas fallande i rymden:

— Så bra ni dansar! Om jag vetat derom, skulle ni varit på våra baler i vinter.

— Jag har just väntat på telegram från er, och som intet sådant hörts af, har jag nästan lagt bort att dansa — skämtade Brigitta, men hennes dam endast log dervid och en af hennes väninnor afbröt vidare samtal.

Så snart det affärsmessiga var af grosshandlaren och hans biträde genomgånget, lät den förre efter en liten paus höra ett betänksamt »hm», hvarvid han syntes nästan mera »dryg» än vanligt och sade kort:

— Min dotter, som i afton firar sin namnsdag tillsammans med några unga vänner, har frågat efter och önskade se er bland de öfrige dansörerna. — Orden åtföljdes af en djup blick, hvilken bland andra skiftande uttryck tydligen innehöllo den frågan: — Ni kan ju omöjligen understå er att nalkas henne annat än såsom en underordnad person? — Blicken besvarades så lugnt, fast och likgiltigt ur den tilltalades allvarliga, klara ögon, att grosshandlaren tvekade om

arten af det intryck, han erfor deraf, samt blef nästan missnöjd vid Brigittas muntliga svar, hvilket var mycket kallt och utgjordes endast af dessa ord:

— Jag tackar, hvilket klockslag bör jag infinna mig?

— Med sexbåten — farväl! Grosshandlaren tänkte, att det var antingen högmod och inbilskhet eller ock brist på verldsvana, att »den unge »*spolingen*» så här utan alla omständigheter besvarade den ovanliga utmärkelse, honom vederfors, föga anande, att Adam Karolus hardt när afslagit inviten, men påminde sig, att för den aftonen, en af de få som tillbragtes hemma, kunde det vara bättre att dansa än öfverlemna sig åt onyttiga drömmerier, dem stillhet och overksamhet framkallade, men hvilka hon gjort sig till regel att, då så var möjligt, förekomma eller förskingra.

Brigitta föresatte sig att försöka hafva mycket roligt på fröken Vulfs' fest. Under vanliga förhållanden var dertill äfven de bästa utsigter och derest icke hennes ungdomsglädje redan erhållit ett ohjelpligt sår, hade hon säkert bäst af alla förstått att roa sig vid detta tillfälle.

Aftonens hjeltinna, festens mest strålande stjerna, grosshandlarens unga dotter, var förtrollande vacker, pikant; och, för tillfället vid bästa lynne, framkallade hon en odelad beundran. Det syntes i allmänhet icke tillhöra hennes natur att vara älskvärd mot sina medmenniskor, förmodligen litade hon på, att hennes skönhet eröfrade dem, utan allt besvär å hennes sida, men nu afvek hon från sin vana att helt passiv emottaga hyllning, och hennes fars yngsta biträde var

af alla den, som hon härvid mest utmärkte. Hvar och en som reflekterade deröfver, och de voro många, frågade: hvad är skälet? Är hon förtjust i denne skägglöse gosse, eller anser hon sig kunna vara så emot *honom,* derföre att han likväl ej kan *våga* fatta några förhoppningar? Man fann sig till freds med denna senare förmodan.

Grosshandlaren följde med uppmärksamhet förhållandet, stundom rynkade han ögonbrynen, då han såg sin ögonsten, sin stolthet, sin »lilla sköna ros», som han brukade kalla sin dotter, med aldrig förr sedd inställsamhet uppmuntra herr Karolus — hon som annars var stolt emot en hvar och karlarne i synnerhet, som om hon varit en drottning och desse hennes slafvar. — Hvad kommer åt henne? — tänkte han, men å andra sidan var han fullt belåten med biträdets fullkomligt lugna och likgiltiga sätt att emottaga den ynnest, som visades det. Då de andra sågos betagna öfver den vanligaste höflighet, ett leende eller ett ord, som saknade den spets fröken Vulfs oftast lade i hvarje yttrande, emottog Karolus hela strålglansen af hennes vänligaste glädtighet som den naturligaste sak i verlden och utan att gifva ringaste utmärkelse tillbaka.

Alltså blef grosshandlaren snart lugnare i öfvertygelsen om, att Karolus aldrig skulle våga tänka på hans dotter annat än som nu och att denna endast ville reta sina tillbedjare; men om han hört och förstått att tolka de ord, fröken Vulfs yttrade vid afskedet från Karolus, kanske skulle han då med tanke på hennes egensinnighet i de flesta fall fattat misstankar, ehuru dessa ord endast voro: — Ni är

inte alls lik någon af de andre — men de åtföljdes af ett ansigtsuttryck, som kanske aldrig förr på hennes drag varit synligt, nemligen en mild, nästan ödmjuk beundran.

Ändtligen kom en dag, då Adam Korolus fick ett uppdrag att utföra i Stockholm. Med en ögonblicklig glädje emottogs det, med bäfvan styrdes kosan dit. Skulle Konstantin Deviner af slumpen föras i hennes väg? Skulle hon ega mod att söka honom — borde hon det? Ja, och nej, omvexlade att blifva svaret på denna senare fråga och likväl flög hennes hjertas slag, hennes längtan emot honom. — Ack, hvarföre skulle jag icke unna mig den glädjen att se och samtala med honom ännu en gång? — tänkte hon stundom; — men om jag då ej kan synas lugn, om jag röjer mig och han fattar en misstanke om sanna förhållandet . . . o, då, ja då vore jag förlorad. Nej, ödet må afgöra, *jag* vågar det icke. — Så ljöd förnuftets beslut, då hon för första gången satte sin fot på hufvudstadens gator, men så kom det en annan dag, då hon var vekare stämd. — Jag vill återse honom, men det måste blifva för sista gången, sedan vill jag . . . — fortsättningen kunde Brigitta, stackars Brigitta icke se rätt klart. Huru hennes »sista» sammanträffande med Konstantin aflopp, är oss redan bekant, men huru det kändes och såg ut i hennes inre efter afskedet från honom . . . Nå ja, man vet på ett ungefär äfven detta eller ock gissar man det deraf, att det enda, som för tillfället egde *någon* betydelse för Brigitta, var, att hon fått en

anledning att tillskrifva rätta egaren af det tomma brefkuvertet, det hon lofvat återställa till honom efter sin hemkomst till Göteborg.

Tvenne år voro passerade och lagda till det första af Adam Karoli vistelse hos grosshandlare Vulfs. Dennes förtroende och belåtenhet med nämnda affärsbiträde fortfor i jemt stigande. Karolus var nu mera sin principals högra hand, hade stor lön, det bästa anseende inom huset Vulfs' umgängeskrets, öppet ehuru osökt företräde framför andra hos dottern i huset, hvilket sistnämnda likväl genom faderns omsorger och Karoli tillbakadragenhet starkt begränsades i sina utbrott.

Den vackra och rika fröken Vulfs, nu en fullmogen ros i dess första sommardag, bländade många och skulle ständigt haft att fägna sig åt en otalig fjärilsflock, om hon icke till skydd för sådana der parasiter haft de bästa naturliga vapen i sin stolthet, sina nycker och sina lika träffande som skarpa infall; men nu var det med en viss respekt, man lyfte vingarne för att fladdra kring »*den sköna*» och lönlös var den möda man gjorde sig att prunka med de finaste färger: intet smicker, intet effektsökeri eller galanteri lyckades slå an på henne, utan helt oförtäckt dömde hon slik grannlåt såsom falsk och skrattade fritt åt sina beundrares nederlag. Endast inför Karolus blef hon sig olik, mild och stundom allvarlig. Karolus begagnade också hvarje tillfälle till samtal för att väcka hennes förstånd och hjerta. Allt det

goda, fördomsfria och älskliga, hvilket hon genom bekantskapen med fru Darling lärt känna och begrunda, inympade hon, så att säga, på denna unga flickas själ och den var ett tacksamt fält att odla. Efter hvarje sådant tillfälle blef hon mindre barnslig, mindre fåfäng och nyckfull; tankar började vakna, som kanske annars aldrig uppstått hos denna lilla hersklystna, bortskämda varelse och i de stunder hon fick tillfälle vara med Karolus, glömde hon koketteri, dans, smicker och segrar samt önskade endast, att de snart åter måtte få råkas. Äfven för Brigitta voro dessa samtal de käraste högtider hon hade. Under dem fick hon minnas allt, hvad hon upplefvat i den lilla anspråkslösa staden Ö***, sina intryck derifrån och de vänner hon der älskat och ännu lika högt värderade. Med stor tillfredsställelse såg hon, hur fröken Vulfs först med förundran och sedan med allt större sympati tänkte sig originalen till de bilder, Brigitta målade för henne från denna ort, ej heller glömde hon meddela de små men betecknande erfarenheter, hon under sina resor inhemtat, ty hon önskade visa, hvad hon visste ur verlden sådan den osminkad befinnes; men, som sagdt är, endast sällan voro de tillsammans, ty försigtigheten bjöd henne att ej söka detta sällskap, och grosshandlaren ansåg äfven klokast att icke befrämja umgänget, emedan han erfor liksom en aning, att *så* var det bättre än att direkte förhindra det.

På slutet af de nämnda tre åren, då grosshandlare Vulfs skickat ut sitt bästa handelsbiträde på en mera än under vanliga förhållanden magtpåliggande tur åt flera orter, öfverraskade han henne, ty det

är Brigitta som här är fråga om, med ett telegram att skyndsamt lemna allt annat och komma hem genast.

Hvad kan nu påstå — tänkte hon och efterkom den oväntade ordern så skyndsamt som möjligt. Anländ till kontoret emottog hon en förseglad biljett med följande innehåll: »Kom till villa Bella!» Der mötte henne principalen, redan då båten, på hvilken hon kom, landade vid bryggan. Han såg ytterst allvarsam, nästan bekymrad ut och fixerade henne, under det han helsade med ett kort:

— Välkommen! — Brigitta började undra.

Skyndsamt gingo de upp till villan och grosshandlaren ärnade just öppna dörren till sitt eget rum, då en herre kom i lika stark fart från ett annat håll och bad om ett samtal, hvilket med otålighet beviljades. Då Brigitta såg sig öfverflödig, gick hon nu åt trädgården och intog en stunds hvila i en berså och det dröjde ganska länge, innan hon der störds af ett bud från grosshandlaren, men då hon skyndade att efterkomma detta, mötte hon samme nyssnämnde person, hvilken hastigt vek åt sidan och stannade, synbarligen för att granska hennes utseende. Dervid fäste hon dock föga uppmärksamhet och glömde det alldeles, när hon vid sitt inträde fann grosshandlarens utseende totalt förändradt mot en stund förut. Nästan artigt bad han henne taga plats bredvid sig på soffan och började helt fryntligt tala.

— Alltsedan ni, min vän, kom hit, har jag haft så ofta upprepade bevis på skicklighet, redlighet och tillmötesgående af er, att jag icke kan hysa några

betänkligheter vid att bedja er om en tjenst äfven af den mest grannlaga beskaffenhet. Något sådant är nu för handen. Jag får ju som hittills lita på de egenskaper jag nyss nämnt med tillägg af obrottslig tystnad?

— Det senare är lättast af allt att åstadkomma och i allt hvad jag *kan,* vill jag gerna rättfärdiga ert goda omdöme; — så blef svaret.

— Händelsen är den att . . . hm, hm, — principalen flyttade sig litet närmare och lutade hufvudet fram mot Brigitta för att bättre höras, då han ansåg nödigt att tala lägre än annars. — Min dotter har en friare, en utmärkt man, gentil, rik, hög ställning i statens tjenst, allt med ett ord, som gör ett giftermål förmånligt och önskvärdt, men någonting är emellan, hon vill inte . . . oaktadt jag försökt både föreställningar och böner. — Brigitta började blifva ängslig, hvad var det nu igen, hvad rörde detta henne?

— Jag förstår ej rigtigt meningen, — sade hon.

— Jo, min afsigt är att bedja er om en större tjenst än någon gång förut . . . Ni tyckes hafva ett visst inflytande öfver henne, fäderna hafva det sällan i sådana fall, men ungdomen förstår hvarandra bättre . . . hjelp mig att öfvertala henne!

— Jag anser fröken Vulfs värd ett bättre öde än ett giftermål genom öfvertalning. Häri blir jag icke en bra kommissionär.

— Nå ja, om inte just *öfvertala,* det var ej precis min mening, utan om äfven ni påvisade fördelarne o. s. v. Ack nej, öfvergif mig ej nu, detta ligger mig ömt om hjertat, — tillade grosshandlaren,

då han såg Brigittas ogillande min, — stackars barn, hon har ej haft någon mor, sedan hon föddes, i annat fall skulle jag icke behöft främmande bistånd nu. Lofva att resonnera med henne på ett klokt sätt, något bör hon väl fästa afseende vid sin fars önskan. Ni gör ju det? — Han fattade Brigittas hand, såg en stund på den och tryckte den förtroligt. — Jag har fäst ett gladt hopp vid er förmåga att inverka, låt mig tro att ni är min vän och försök!

Brigitta satt förstummad, hon hade aldrig tänkt sig en sådan förtrolighet möjlig, aldrig att hennes snarare sträfve principal kunde vara känslofull, som han nu visade sig. Han var alldeles förändrad. Slutligen måste hon gifva ett svar:

— Jag vill bringa ämnet å bane, då jag träffar fröken Vulfs, — sade hon betänksamt, — och säga hvad jag anser är rätt, men vänta icke att jag *förordar* partiet, eller *något* parti. Hon är lyckligast nu, och det ämnar jag ej dölja, att jag tycker.

— Vill ni icke ens säga, att friaren är henne värdig och den bäste hon någonsin kan vänta sig — blott det beder jag om och går med min heder i borgen för, att det är sant.

— Åh jo, det skall jag, men det blir också allt till hans fördel, som kommer att sägas af mig. Jag gissar hvem som är i fråga och tror, att jag kan med lugnt samvete uppfylla denna begäran.

— Tack, om någonsin jag kan belöna det, så vill jag, — åter tog han Brigittas hand i sin och kramade den med kraft.

— Jag begriper inte det här, — tänkte Brigitta,

då hon gick ut för att i trädgården möjligen träffa fröken Vulfs. — Hvarifrån kom den ögonskenliga förändringen hos herr Vulfs, och hvarför tror han, att jag kan inverka på hans dotter i detta fall. Nog kan jag säga det han önskar, men inte lägger jag mig ut för giftermålet, nej visst inte.

Fröken Vulfs blef ytterligt öfverraskad, då hennes fars handelsbiträde förde samtalet på den nämnde friaren och ännu mera vid hvad som följde. Hon förklarade helt stolt, att i så fall blefve hon alltid obeveklig, äfven om någon vore nog enfaldig att försöka inverka på henne och dervid fäste hon en forskande nära nog förebrående blick på Brigitta, som helt och hållet afväpnade hvarje fortsättning af ämnet. Afskedet dem emellan en stund derefter var mindre vänligt än någon gång förut och Brigitta gick med denna rapport till grosshandlaren, som likväl utan missnöje hörde derpå och endast frågade:

— Ni yttrade ju det jag bad er säga — *att bättre anbud kan hon ej få?*

— Ja, samma mening om ej samma ord.

— Nå, då är jag er tacksam, men säg mig en sak: skulle ni misstycka att få, på obestämd tid er verksamhet flyttad till en annan ort, t. ex. Stockholm?

Tusende olika känslor stormade fram inom Brigitta vid denna fråga. Förundran, fröjd, oro, tvekan stridde om hvarandra emot förnuftet, som ropade: nej, inte Stockholm.

— Önskar grosshandlaren blifva af med mig, — frågade hon bestört.

— Nej, nej, tvärtom! — Dessa ord kommo hastigt oöfverlagda, — men, men jag ville ni skulle

få litet mera erfarenhet äfven i någon annan handelsbranche, sedan önskar jag fästa er här för alltid. Hvad säger ni derom?

— Tillåt mig tänka derpå tills i morgon.

— Nå så, gör det. Jag tror förslaget är godt.

Derpå skildes de åt och Brigitta hade aldrig sett sin principal så liflig, vänlig och belåten som i denna stund. Då hon passerade trädgårdsgrinden kom hon af en besynnerlig, alldeles omotiverad känsla att vända sitt hufvud tillbaka, och der stod grosshandlaren ännu i sitt öppna fönster med liflig färg på kinderna, seende efter henne samt nickande och helsande med handen och der uppe på altanen satt hans dotter skönare och mera strålande än någonsin, till hälften dold bakom en blomfull nerium; hennes blick var full af mildt vemod, men då Brigittas mötte den, rodnade hon och drog sig förläget undan. Äfven hon var sig olik. Under vanliga förhållanden brukade hon skalkaktigt hvifta med näsduk eller parasoll, le och se mycket glad ut; — Hade då alla blifvit förvandlade till lefvande gåtor?

Då Brigitta satt sig till ro i sitt logi gick det rundt omkring i hennes hjerna. Skulle hon nu flytta? — hon hade likväl här funnit sig så väl och tryggt, som gerna var för hennes ställning i lifvet möjligt. Skulle hon begifva sig till Konstantins vistelseort för att stanna der? — Nej och åter nej, det gick ej an. Hon ville det icke. För att skingra stundens ovisshet och dunkla föreställningar tog hon fram

ett bref från fru Darling, som hon fått för länge sedan, men gömt för att under stunder sådana som denna genomläsa. Hon fann sig vanligen väl deraf, oron i hennes innersta lif blef liksom bedöfvad åtminstone för tillfället och länge var hon sällan så i stillhet, att icke denna bedöfning afbröts genom någonting ur det reala lifvet. Hvad månne nu skulle komma? Hon visste det icke, ej heller kunde hon fullt fatta, hvarföre man ville aflägsna henne . . . var det möjligt, att man befarade henne vara i vägen för det önskade partiet? . . . Ja, så måste det vara. Hon begynte genomgå och granska den tid, hon vistats der, hvarje sammanträffande med fröken Vulfs, så långt hon kunde minnas, och hon fann nu, att grosshandlaren kunde hafva något skäl för fruktan, att hans dotter fattat tycke för hans unga biträde — möjligen ansåg han dettas — Brigittas — nit i hans tjenst hafva sin grund i spekulationer på den vackra rika arftagerskan, huru oförskämdt detta än måste förefalla af en fattig gosse, hvars familj och öfriga förhållanden voro okända. Helt visst var hon nu på rigtiga spår. Men nu kom en annan fråga: Hade fröken Vulfs på något allvarligare sätt fästat sig vid Adam Karolus? Brigitta måste vid noga eftertänkande erkänna för sig sjelf, att så alldeles olikt syntes det icke. Oaktadt sin förvirrade och dystra sinnesstämning kunde hon ej annat än le vid denna tanke; leendet försvann dock snart, hon mindes i hast Eva Z. Här var dock en stor åtskilnad, tyckte hon. Eva, den lilla naiva, anspråkslösa flickan, som så föga såg af verlden och menniskorna, som knappast var annat än ett barn, då Brigitta kom i

hennes väg såsom en yngling med ett gladt väsende och oklanderligt yttre jemte deras dagliga sammanvaro . . . det kunde förklaras, att hon ej blef oberörd af dessa sammanstämmande orsaker, men fröken Vulfs. en bortskämd verldsdam med beundrare i dussinvis, hvarhelst hon lät sig ses . . . ja, här stod Brigittas förstånd stilla.

— Ack, att jag vore gräsligt ful och obehaglig, — tänkte hon. Hvad vore nu bäst? Säga Göteborg farväl och söka plats annorstädes. Det var ej troligt, att hon kunde återvända dit tillbaka, äfven om nu så vore grosshandlarens afsigt. Han menade kanske med detta yttrande endast, att jag ej måtte anse mig afskedad på vanligt manér, då man vill blifva af med en tjenare. Nå, det var dock ett undseende, men ett dylikt har jag också förtjent . . . Gud må veta, att jag ej önskat eröfra frökens eller någons hjerta . . . har alldeles tillräckligt af mitt eget och kan ej ens gifva *det* i utbyte. Mitt förnuft har straffat det för olofligt afvikande från tjensten med lifstidsfängelse och straffarbete . . . stackars hjerta! Det är nu tre och ett halft år sedan denna dom afkunnades och ännu sträfvar det med sitt hårda öde. Hårdt nog — ja! Men nu vill jag läsa, hvad hon skrifver, min goda, moderliga väninna. Ack, hade jag henne här!

»Min kära lilla vän!

Ända tills i dag har jag dröjt att besvara dina kärkomna bref, ty det är mycket jag *vill* och mycket jag *tvekar* att säga.

Genast måste jag gifva dig en tablå öfver våra

— dina bästa vänners, d. v. s. Evas och mitt — lif för tillfället. Jag har inte på sista tiden tyckt bra om nämnda lilla väns sinnesförfattning, och derföre beslöt jag att taga henne med för att andas landtluft och se nya föremål en tid, hvilken omvexling äfven jag för egen del önskade mig. Tillsammans reste vi ut och funno inom Smålands norra gränser ett litet snyggt hus, inhöljdt af lummiga lönnträd och frodiga gräsfält. Detta hyrdes och nu äro vi här alldeles för oss sjelfva i en leende natur, men dock med menniskor omkring oss, ehuru på det slags afstånd, att man hör och ser dem, men dock är isolerad. Hvad kan väl jemföras med en vacker sommardag, tillbragt under sådana förhållanden? Genom de öppna fönstern ser jag grönklädda kullar, blomprydda ängar, en hvit landtkyrka med träd och sjö omkring dem, himlen hög och blå, några silfverskyar vid horisonten, några mörkröda boningar spridda bland ljusstammiga hängbjörkar; en qvinnoröst sjunger en vaggsång i ett af de närmaste husen, en flock hemdufvor kuttra på taket, en bofink qvittrar i nyponbusken här bredvid. Eva, ung och fager som en vårens sippa, sitter midt emot mig. Tro dock ej, att jag kan undvara *allt* af mina hemvanor. I nästa rum står ett hyrdt piano och i yttre rummet en hel berså af likaledes hyrda krukväxter. Vi äro så vanda och kunna ej undgå saknaden af konst och lyx, då dessa helt och hållet felas oss, men medgif, att vi utvalt det bästa deraf, det som höjer sinnet utan att slappa — toner och blommor, renare njutningar finnes väl icke.

Vi hyra af en bonde, som med familj flyttat ut

i ett gammalt skräpigt hus och lemnat mig detta. Jag har med nöje studerat dessa menniskor och med glädje sett, att de äro *lyckliga*. Mor, far, två söner och »lilla Lotta», som springer omkring ute i »kålgården» i den mest paradisiskt lätta drägt, som leker i en grushög med några träbitar eller huskatten och saknar intet i verlden. Förnöjsamheten går vanligen hand i hand med anspråkslösheten, och ifall jag icke vore nöjd med min egen lott, skulle jag önska mig tillhöra bondeståndet. Ack, hvad de behöfva litet och äro oberoende med sina arbetskrafter, sina inskränkta behofver, sin fasta tro. »Hvad tarfvas väl menniskan mer än dagligt bröd, tak öfver hufvudet, en gryta potatis och ett lugnt samvete?» frågade vår värd en dag, då jag samtalade med honom. Jag gaf honom rätt, men rodnade, ty i det samma flög tanken till mitt hem med sina resårsoffor, pallar, kuddar, prydnadsartiklar m. m. och på hvart och ett af dessa stod skrifvet: du ljuger; allt detta behöfver *du* för att vara nöjd och du är också *endast menniska*.

Men jag återvänder nu till hvad som mest intresserar dig och mig: Eva. Hon har nyligen utstått något, som emot all vana hos unga flickor nästan bringade henne ur fattningen, nemligen ett giftermålsanbud. Det generade henne obeskrifligt att få en friare och då dertill kom, att föräldrarne gynnade denne, blef hon alldeles öfvergifven. Tänk dig den lilla lydiga hängifna Eva i strid med sitt hjerta, som manade henne att uppfylla fars och mors önskan, men som var obevekligt vis à vis hennes egen. Gråtande kom hon till mig med sitt förtroende. Hur

skulle hon göra? Gifta sig — omöjligt. Bedröfva föräldrarne — ack, så svårt. Men det senare fick ej inverka allt för hårdt. Jag kände mitt samvete lugnt, då jag sade henne detta, ty friaren är ingenting utmärkt och en *alldaglig* äkta man är ingen olycka att undvara. Hade han varit som t. ex. Herr Deviner, kunde saken förtjent att tänka på, men ej nu. Om Adam Karolus varit i verkligheten en *Adam,* hade jag troligen icke blifvit tillspord om råd, ehuru Eva svarade mig något tvetydigt, då jag frågade, om hon tyckte så mycket om denne unge man, att ingen annan finge hans plats i hennes bevågenhet. Hon sade: »Ack, älskade tant, han friade ju aldrig och kanske just derföre tyckte jag mera om honom än alla andra. Jag visste ej om något ledsamt, förr än detta frieri kom.» Och hon talade fullt upprigtigt. Du vet, att hon hycklar aldrig. Men nu börjar hennes ansigte åter klarna upp. Landet med allt hvad dertill hörer förtjuser henne, hon finner i allting härute sympati med sig sjelf, leker med bondbarnen, drillar med foglarne, matar änderna och kysser ängsblommorna. Hela hennes varelse är ju en bild af landtlig oskuld och obekantskap med den yttre verlden. Det var en mycket god idé, att vi foro hit, och vi stanna här hela sommaren troligen för att förnya sejouren flera år.

Låt mig nu komma till dig sjelf och förnya det yttrande, du hört förut: det innebär ett råd, en önskan och en bön, den jag beder Gud att få hörd och förstådd af dig. Knappast behöfver jag upprepa: återvänd till din naturliga ställning, hemma eller borta, helst i ditt föräldrahem, der du säkert väl

behöfves och har dyra pligter att flylla, som kunna bringa dig frid och välsignelse i en framtid — hvem vet om icke till din största lycka äfven här i lifvet; men om detta synes dig för svårt, blif då borta, men ej som nu . . . *det* är för riskabelt, tro mig, du gör illa mot dig sjelf. Jag kan aldrig tro annat och aldrig tänka på dig utan oro. Lyd mig så snart du kan, och om du behöfver en väns bistånd, så vet du, att det af hjertat gerna gifves, om du har förtroende till

Josefine Darling.»

Brigitta somnade sent denna natt och fick först mot morgonen en drömfri, stärkande hvila. Den behöfdes också väl, ty nästa dag slog ödets gudinna upp en ny sida i hennes lifs bok. Då hon vaknade, var det hög tid att begifva sig till principalens kontor, der han sagt sig skola möta och der han var före henne.

Äfven nu fann hon honom sig alldeles olik, hon tyckte till och med, att han var ännu finare och omsorgsfullare klädd än vanligt, han såg glad och mycket vänlig ut samt helsade med mera artighet, än blott höfligheten fordrade. Dertill bad han henne gå med i ett innanför kontoret beläget rum för att få »ett ostördt samtal». Hennes förvåning ökades, då han anvisade plats i en liten soffa och satte sig midt emot på en stol; han syntes derpå lätt brydd, men fattande sig snart och började:

— Jag föredrager att komma direkte till målet

för min afsigt. Mycket har i hast blifvit förändradt. Då jag telegraferade efter er, ansåg jag mig böra få utrönt, huruvida det var någon ömmare böjelse mellan er och min dotter för att sedan rätta mitt handlingssätt derefter. Nu vet jag, att Adam Karolus icke *kan* blifva något hinder för det giftermål jag önskar — som ni vet — och utan alla preludier vill jag säga er, att jag af den herre, som ni såg hos mig i går, fick veta *hvem* ni är. Nej, nej, för all del rodna inte så fasligt, ingen skada skall genom mig ske er. Samma person gaf en förklaring på ert försök att härigenom komma ifrån ett obehagligt hem . . . det var visserligen vågadt, men ni är djerf af naturen och har med kraft gått er väg — till er heder på allt sätt. Fråga inte hvem upptäckaren är. Jag måste vid min heder lofva tystnad i så fall och jag tog hans löfte om tystlåtenhet för er skull. — Brigitta satt stum. Grosshandlaren hade talat med vek stämma, han syntes deltagande för att ej säga öm och detta lugnade henne något. Tala förmådde hon dock ej ännu.

Efter en temligen lång paus återtog principalen:

— Jag vill nu endast tillägga några ord och dem lägger jag er på hjertat. Svar vill jag inte hafva nu.

— Då ni lemnat oss, har jag godt hopp om, att min dotter gifter sig antingen med denne friare eller någon annan. Sedan står jag ensam i hemmet. Vill ni blifva min hustru då? Ni har vunnit mitt förtroende, min aktning och tillgifvenhet under högst egendomliga omständigheter och ni bör känna mig tillräckligt för att veta, huruvida jag förtjenar det samma tillbaka; men ni skall ingenting besluta förr

än tid blir. Då Agnes är förlofvad skrifver jag till er för att erbjuda er en fristad i mitt hem. Till dess är mitt råd, att ni återtager er naturliga ställning inför verlden; vill ni inte återvända till ert hem och saknar någon pålitlig vän att vända er till, så har jag flere sådana i Stockholm. Hos en af dem kan ni inackordera er och lefva ett trefligt lif — låt blott mig rangera den saken. Får jag det?

Under detta sista yttrande hade Brigitta påmint sig fru Darling och det bref, hon aftonen förut genomläst; detta hjelpte henne att i hast fatta ett beslut. Hon svarade:

— Jag är tacksam för eder omtanke och edert intresse, men en qvinlig vän som, jag kan lita på, eger jag och skall vända mig till henne och kanske följa det råd, jag fått såväl af er som förut af nämnde person. Emellertid torde det tillåtas mig att få återtaga och utreda de affärer, jag åtagit mig, innan jag lemnar min befattning här. Det skulle annars se besynnerligt ut och väcka uppseende.

— Ni har otvifvelaktigt rätt deri, men skynda på dermed, derom beder jag . . . Jag är ej lugn förr än ni kommit i säkerhet.

Man såg tydligen, att grosshandlaren upprigtigt menade, hvad han yttrat. Han fattade lifligt Brigittas hand och såg helt upprörd in i hennes ögon.

— Farväl! — sade hon och gick skyndsamt till sitt logi. Inkommen kastade hon sig i en soffa och lät höra ett lätt skratt. — Både far och dotter, — sade hon, — det är verkligen tid på, att Adam Karolus försvinner.

I det samma föll hennes blick på ett bref, som blifvit lagt in under hennes bortovaro.

— Från fru Darling, så välkommet, — hon bröt och läste och derunder klarnade hennes ansigtsdrag. Det var mycket lång tid, sedan de sågos så strålande som nu, då hon med båda sina händer tryckte brefvet mot sitt bröst.

Under den tid, då dessa händelser tilldragit sig, voro blott få, nästan omärkliga förändringar skedda inom Konstantin Deviners hem. Hans föräldrar njöto en kry ålderdom, hans bror syntes mindre ranglig och med allt mera entusiasm beundrade han Adèle Göransson, åt hvars »moraliska ledning» doktor Deviner sade sig hafva med fullt förtroende öfverlemnat sin yngste son. Sylfi var nu full dam, vacker och firad i societeten, medan Sara visade sin bästa sida i hemmet och det husliga lifvet. Konstantin sjelf hade så småningom återfått mera håg för hufvudstadens nöjen och hans mor såg det med tillfredsställelse, ehuru alltjemt under felslagen förhoppning om hans närmare förbindelse med Göranssons familj. I så fall var han orubbligen lugn och kall och lika ointaglig för äfven andra qvinnor, hvilkas behag och värde han erkände, utan att vilja eröfra dem. Bland hans senare bekantskaper märka vi en af våra, nemligen unge Käller, som nu vuxit och blifvit karl samt med sällspord hast genomgått sina studier, så att han fastän helt ung blifvit inskrifven i kammarrätten såsom extra ordinarie och lät kalla sig kongl.

sekter. Konstantin var road af denne unge lekfulle person, som på en gång egde den mest sprittande humor och likväl ett inneboende kraftfullt allvar, då hans framtida utsigter voro i fråga. Derjemte var han fastän full af små odygder likväl i grunden oförderfvad.

En dag, då han ännu blott tre à fyra gånger varit tillsammans med Konstantin, kom han till honom på besök.

— Troligen synes jag litet påflugen, — sade han och slog sig tvärt ned i soffan. — Ceremonier äro ej min sak — jag tycker vi ungkarlar gerna kunna lemna dem och dessutom har jag ett ärende — ett mycket egendomligt, som förskrifver sig från mina barndomsupptåg. Emottog ni aldrig ett tomt bref-kuvert, adresseradt till er i Ö***?

Konstantin, som ej på länge kommit ihåg detta, blef högst öfverraskad, och då han besvarat frågan med ja, samt lifligt intresserad bedt om förklaring, lyssnade han med spänd uppmärksamhet.

Vi veta förut, hvad unga Käller hade att förtälja och behöfva endast tillägga det, att då han fullständigt redogjort för alla förhållanden inom Allska familjen och beskrifvit särskildt Brigitta särdeles omständligt från den tid, då han stundom vistades på Stureberg, blef Konstantin så tankfull, att Käller ytterligt förundrad frågade, hvad det var som så uteslutande upptog hans tankar. Konstantin svarade med att fråga:

— Huru är nu ställningen i det hemmet?

— Ledsammare eller rättare mångfaldigt olyckligare än förr. Farbror Alls är sängliggande och i

ett slags dilirium nästan ständigt. Den gifta dottern är hemkommen med ett barn. Hennes man rumlar och slösar bort allt, hvad svärfadern lemnat honom i penningar, och nu får han ingenting mera. Tant Alls, som ensam haft alla omsorger, har på sista tiden blifvit sjuklig och klen. Äldsta dottern är nu den enda, som håller någon ordning på ett som annat och den yngsta — Brigitta — fortfar att vara försvunnen, hvilket förhållande ökar den förstämning der råder.

Härunder hade Konstantins ansigte ömsom ljusnat och förmörkats, han blef åter tyst en stund, slutligen sade han:

— Det är sorgligt det der. Jag kan väl förstå, att en ung flicka har svårt att uthärda sådana vidrigheter och, då hon besitter tillräckligt mod och kraft dertill, så blir ett dylikt steg, visserligen alltid förhastadt, men dock enligt min tanke förlåtligt. Unga flickor känna i allmänhet så litet af verlden och förstå derföre ej huru vågsamt och förenadt med obehag det måste blifva för dem. Säkert har hon mången gång bittert ångrat sitt beslut, fastän hon inte återvändt ännu, men det blir nog.

— Möjligen om fadern dör snart, hvilket är troligt.

— Jag har sett en person, som liknar er beskrifning på Brigitta. Kan ni känna igen henne nu, äfven i karlkläder? — Konstantin sade detta med en viss tvekan.

— Ja, ja, utom allt tvifvel. Hvar finnes hon?

— I Göteborg hos grosshandlare Vulfs. Vill ni söka att få se henne der och sedan underrätta

mig, om hur det är, skulle det särdeles intressera mig.

— Det vill jag visst. O, det vore mig verkligen kärt att finna henne. Jag tyckte alltid så mycket om denna min slägtinge.

Närmaste följden af detta samtal är redan nämnd. Det var nemligen Göran Käller, som Brigitta mötte vid Villa Bella, och han som röjde henne hos grosshandlare Vulfs.

Under tiden hade Konstantin uppgjort sina planer och efter många tankar hit och dit beslutat skrifva till fru Darling och yppa förhållandet samt bedja henne meddela sig med Brigitta och öfvertala henne att lemna sin anonymitet och på ett ändamålsenligt sätt återvända först till fru Darling och sedan till de sina. »I hopp om», — så slutade detta bref — »att fru Darling bifaller denna min bön, vill jag tillägga, att Adam Karolus med en hittills för mig underbar magt intagit mig, och i händelse Brigitta Alls skänker mig den samma tillgifvenhet och vänskap hädanefter som hittills, önskar jag ingenting högre än att få kalla henne *min* för alltid. Vi hafva på ett så ovanligt och egendomligt sätt lärt grundligt känna hvarandra, att jag tror vi med lugn kunna förena våra öden samt blifva lyckliga. Jag öfverlemnar oss med full trygghet i edra händer etc.»

Det var innehållet af detta bref, Brigitta fick del af genom fru Darling och som fylde hennes bröst med en så oväntad fröjd, att med ens alla sorger och vidrigheter sjönko tillbaka likt en höstdimma för en frisk morgonvind.

Ett år senare firades Brigittas och Konstantins

bröllop på Stureberg, hvars egare redan hvilade i det tysta.

Eva Z. var den gladaste af alla brudtärnorna och fru Darling såg mera tillfreds och angenäm ut än någonsin förr — tyckte man.

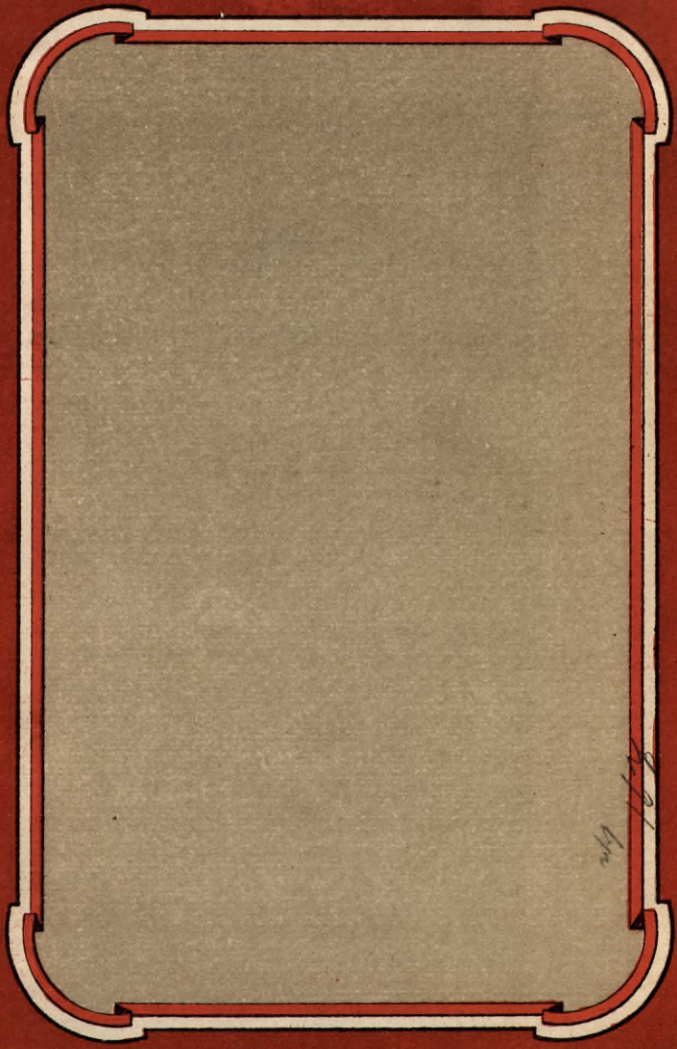

UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK
16000 002916557